

LÉLEKTAN ÉS HADVISELÉS

INTERDISZCIPLINÁRIS E-FOLYÓIRAT

DOI 10.35404/LH.2022.1.1

ISSN 2676-9964

IV. évfolyam 2022/1. szám

WEB: www.kpluszf.com

K+F STÚDIÓ Kft.

IMPRESSZUM

LÉLEKTAN ÉS HADVISELÉS

Interdiszciplináris e-folyóirat

Alapítva: 2019-ben.

ISSN 2676-9964

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Hivatala a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény 46.§ (4) bekezdése alapján nyilvántartásba vett sajtótermék (határozatról szóló értesítés iktatószáma: CE/5433-5/2019).

A *Lélektan és hadviselés* interdiszciplináris e-folyóirat a K+F Stúdió Kft. által, társadalmi felelősség-vállalási (CSR) stratégia keretében alapított és kiadott, félévente megjelenő Open Access (nyílt hozzáférésű) internetes periodika, melyben két anonim és két nem anonim szakmai lektor bírál minden tanulmányt.

A Kiadó adatai:

Kiadó: K+F Stúdió Kft.
A kiadó székhelye: 4032 Debrecen, Tarján utca 55.
Mobil: +36-30-4849779
E-mail: info@kpluszf.com
Web: www.kpluszf.com
Kiadásért felelős személy: Mező Katalin (PhD),

A Szerkesztőség adatai:

Levélcím: K+F Stúdió Kft., 4032 Debrecen, Tarján utca 55.
Mobil: +36-30-4849779
E-mail: info@kpluszf.com
Web: www.kpluszf.com
Alapító főszerkesztő: Mező Ferenc (PhD)
Tördelő szerkesztő: Mező Katalin (PhD)

Együttműködő civil szervezet: Kocka Kör Tehetséggondozó Kulturális Egyesület (www.kockakor.hu)

Szerkesztőség (ABC rendben):

Bodnár Gabriella, (PhD, habil., Soproni Egyetem)
Bolgár Judit (PhD, CSc, Nemzeti Közszerológiai Egyetem)
Durucz né Tégla s Dóra (NKE HDI, Honvédelmi Minisztérium Honvédelmi Államtitkári Titkárság)
Fehér Zsuzsa (kutató)
Fejes Zsolt (PhD, Magyar Honvédség Egészségügyi Központ)
Harai Dénes (PhD, CSc, Nemzeti Közszerológiai Egyetem)
Kelemen Lajos (PhD, Okoskocka Kft.)
Kemény László (PhD, CSc, nyugalmazott egyetemi tanár)
Kóródi Gyula (Prof. Dr., Nemzeti Közszerológiai Egyetem)
Lóderer Balázs (PhD, Magyar Honvédség)
Mező Ferenc (PhD, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem)
Mező Katalin (PhD, Debreceni Egyetem)
Mihók Sándor (Dr. Jur., nyugalmazott jogtanácsos)
Nemes Magdolna (PhD, Debreceni Egyetem)
Orbán Réka (PhD, Babes-Bolyai Egyetem)
Pénzes Dávid (PhD, Káldor Miklós Kollégium)
Pšenáková Ildikó (PhD, Trnava University in Trnava, Szlovákia)
Simó Ferenc Zoltán (Dr. LL.M., Eszterházy Károly Katolikus Egyetem)
Szabóné Balogh Ágota (PhD, Gál Ferenc Egyetem)

Külön nem hivatkozott illusztrációk forrása: <https://pixabay.com>

TARTALOM

SZERKESZTŐI KÖSZÖNTŐ.....	5
ELMÉLETI ÉS EMPIRIKUS TANULMÁNYOK.....	7
Mező, Péter Dániel: LA STORIA DELLA LINGUA ITALIANA.....	9
Németh, Zsófia: USE OF LANGUAGE IN DOVE’S REAL BEAUTY CAMPAIGN – HOW DOES THE LANGUAGE USED IN DOVE’S REAL BEAUTY CAMPAIGN INFLUENCE CONSUMERS’ BEHAVIOUR?.....	17
Kerekes, Judit & Glaser-Hille, Ildikó: ONE AMONG THE MANY	33
Majorosi, Adam: ASYMMETRIC WARFARE IN EGYPT	43
Christian Barika Igbeghe: CONCEPTUALIZING RURALITY FOR SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT IN RURAL AREAS OF THE NIGER DELTA REGION IN NIGERIA	69
Kertész Bence: MEGÉRTE-E GAZDASÁGILAG MAGYARORSZÁG SZÁMÁRA AZ EURÓPAI UNIÓHOZ VALÓ CSATLAKOZÁS?	85
Mező Dóra: GAZDASÁGI VÁLSÁGOK ÉS A POPULIZMUS.....	97
Nagy Kristóf: GÖRGEY ISTVÁN TEVÉKENYSÉGE TESTVÉRE, ARTÚR VÉDELMEBEN. AZ ELSŐ TANULMÁNY: A MOÓRI CSATA.....	111
MŰHELY, RENDEZVÉNY	125
Mező Katalin és Mező Ferenc: INNOVÁCIÓS STÚDIUM: AMIKOR A TEHETSÉG KIMOZDUL A KOMFORTZÓNÁJÁBÓL	127
Mező Ferenc és Mező Katalin: A „FELFEDEZÉS, ALKOTÁS, TANULÁS” PROJEKT ÉS A HADTUDOMÁNY KAPCSOLATA.....	135

Mező Katalin:

A „HÖLGYEK A TUDOMÁNYBAN (2020/2021)” PROGRAM TAPASZTALATAI A KATONAI, HADTUDOMÁNYI PÁLYAORIENTÁCIÓ ASPEKTUSÁBÓL.....	143
--	-----

Mező Ferenc:

ÖSSZEFOGLALÓ A „KUTATÁS ÉS INNOVÁCIÓ (2022)” KONFERENCIÁRÓL.....	145
--	-----

MEGHÍVÓ A „TANULÁS ÉS TÁRSADALOM” INTERDISZCIPLINÁRIS NEMZETKÖZI KONFERENCIÁRA (2022) – INVITATION FOR 'LEARNING AND SOCIETY' INTERDISCIPLINARY INTERNATIONAL CONFERENCE (2022).....	147
--	-----

SZERKESZTŐI KÖSZÖNTŐ

Tisztelt Olvasó!

Köszöntjük a
Lélektan és hadviselés
interdiszciplináris
e-folyóirat
IV. évfolyam 2022/1.
számának megjelenése
alkalmából!

A 2022/1. lapszám első – olasz nyelvű – tanulmánya az olasz nyelv történeti alakulását vázolja. Szerzője: Mező Péter Dániel. Szintén nyelvhasználatról, annak attitűdmódosítást célzó reklámkampánybeli használatát elemzi Németh Zsófia írása.

Kerekes Judit és Glaser-Hille Ildikó a vasfüggöny „mögött” élők emlékeit, elbeszéléseit mutatják be művükben.

Majorosi Ádám az aszimmetrikus hadviselés egyiptomi terrorista csoportok által alkalmazott asszimterikus hadviselésre, s az arra adott válaszlépésekre fókuszál tanulmányában.

Christian Barika Igbeghe a Niger-delta vidékfejlesztés fenntartható fejlődését gátló tényezőket mutatja be írásában.

Ezt Kertész Bence „Megérte-e gazdaságilag Magyarország számára az Európai Unióhoz való csatlakozás?” címmel osztja meg gondolatait.

Mező Dóra a gazdasági válságok és populista jellegű politikai hangvételváltás megjelenése közötti kapcsolatot vizsgálja cikkében.

Az elméleti tanulmányok sorát Nagy Kristóf zárja. Esszéjében Görgei (Görgey) Artúr öccsének, Istvánnak a bátyja védel-

mében kifejtett tevékenységét mutatja be. Görgey István ügyvéd volt, s ő volt az első, aki kiállt a szabdságharc során fegyverletételt választó bátyja érdekében.

A műhelybemutató tanulmányok között elsőként a K+F Stúdió Kft. „Innovációs Stúdium (2020/2021)” projektjével és annak komfortzónából kimozdító, s ezáltal teljesítményre ösztönző jellegével ismerkedhetünk meg Mező Katalin és Mező Ferenc sorain keresztül. E szerzőpároshoz kapcsolódik a Kocka Kör „Felfedezés, alkotás, tanulás” projektjének hadtudományi aspektusait bemutató mű is. Mező Katalin továbbá a „Hölgyek a tudományban (2020/2021)” projekt tapasztalatain keresztül mutatja be a nők katonai pályaorientációjával kapcsolatos lehetőségeket. E projektek mindegyike a Nemzeti Tehetség Program és a Miniszterelnökség támogatásával valósult meg.

A rendezvények tekintetében először a „Kutatás és Innováció (2022)”, nemzetközi konferenciáról olvashatunk rövid összefoglalót, majd a „Tanulás és Társadalom” nemzetközi konferenciára szóló meghívó zárja a lapszámot.

*Gondolatébresztő kalandozást kívánok
a hadak útján, a pszichológia ösvényein,
a történelem útvesztőiben:*

Dr. Mező Ferenc
alapító főszerkesztő

ELMÉLETI ÉS EMPIRIKUS TANULMÁNYOK

LA STORIA DELLA LINGUA ITALIANA

Szerző:

Mező Péter Dániel
Kocka Kör

Szerző e-mail címe:
peter.mezo1@gmail.com

Lektorok:

Puskás Katalin
Tóth Árpád Gimnázium

Runyóné Szabados Éva
Tóth Árpád Gimnázium

...és további két anonim lektor

Absztrakt

Jelen tanulmány célja az olasz nyelv történelmi alakulásának, változásának demonstrálása. Tekintve, hogy a nyelvi relativizmus elmélete szerint a nyelv, a gondolkodás és a kultúra szoros egységet alkot, az olasz nyelv változása hatással lehet az olasz gondolkodásra és kultúrára, másrészt az olasz kultúra és gondolkodás változása hatással lehet az olasz nyelvre.

Kulcsszavak: nyelv, olasz, változás

Diszciplínák: nyelvtudomány

Abstract

LA STORIA DELLA LINGUA ITALIANA

Lo scopo di questo studio è quello di dimostrare lo sviluppo storico e il cambiamento della lingua italiana. Dato che, secondo la teoria del relativismo linguistico, lingua, pensiero e cultura formano un tutt'uno, un cambiamento nella lingua italiana può influenzare il pensiero e la cultura italiana, d'altra parte, un cambiamento nella cultura e nel pensiero italiani può influenzare la lingua italiana.

Keywords: Lingua, italiano, cambiamento

Discipline: Language science

Mező, Péter Dániel (2022): La storia della lingua Italiana. <i>Lélektan és hadviselés – interdiszciplináris folyóirat</i> , IV. évf. 2022/1. szám. 9-15. doi: 10.35404/LH.2022.1.9
--

Le lingue di nazione possono essere considerate „esseri viventi”. Le lingue non sono semplicemente modelli statici di diverse lettere, parole o frasi, ma piuttosto sono esseri viventi, che noi, i parlanti, promuoviamo. Reagiscono agli eventi che accadono nella storia degli esseri umani, più precisamente cambiano in base alla storia del popolo, alla cultura della sua comunità. Il tasso di sviluppo delle lingue è definito dal numero di parlanti attivi.

La lingua italiana è uno dei fenomeni più interessanti che esistono su questo mondo, in quanto in base alla sua storia, non ha avuto abbastanza tempo per svilupparsi gradualmente. Alcuni secoli fa, solo una piccola percentuale di persone parlava l'italiano nella sua patria, l'Italia, congelando la lingua in uno stato del passato, che può essere ricondotto alla corrente del Dolce Stil Novo.

Tuttavia, a causa dell'ampio uso dell'italiano, la lingua si è sbloccata, rendendola 'vulnerabile' a cambiamenti improvvisi. Uno di questi cambiamenti improvvisi è l'aspetto delle piattaforme di social media. Ora molti italiani sono preoccupati che questi cambiamenti siano in realtà distorsioni che danneggiano la loro lingua, ma dall'altra parte ci sono persone che sostengono che questi cambiamenti sono semplicemente i segni di un'evoluzione della lingua.

È importante notare che al punto in cui siamo, il cambiamento è inevitabile. Tuttavia comprenderne le ragioni, analizzandone la storia ed evidenziando fino a che punto sono osservabili i cambiamenti provocati dall'influenza dei Social Media potrebbe portare a una risposta adeguata alla domanda:

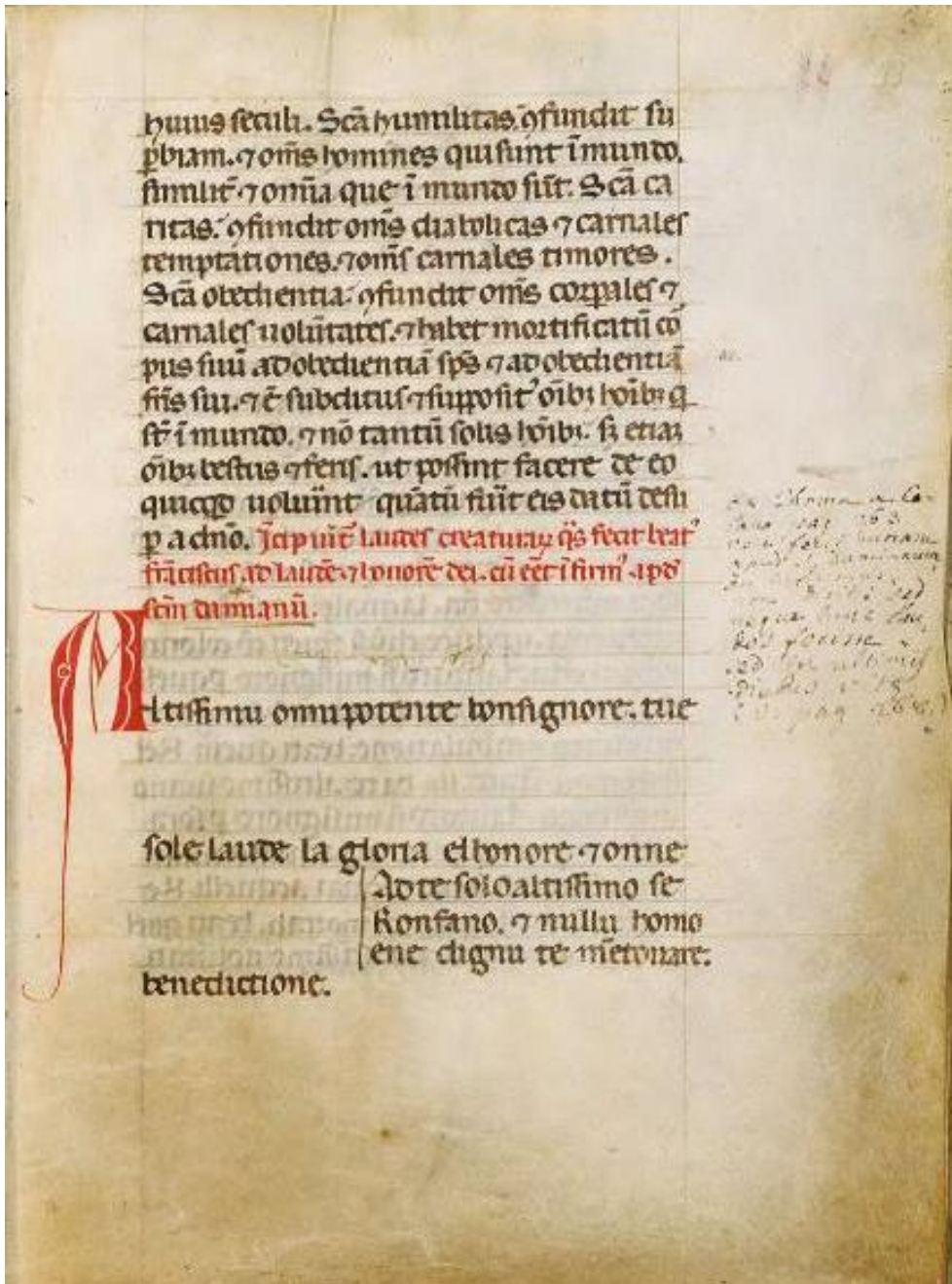
la lingua subisce una distorsione o ha un'evoluzione?

La nascita è il congelamento dell'italiano

La storia di una lingua dimostra perché essa evolve in un modo che sperimentiamo e osserviamo ora. Dopo la caduta dell'Impero romano nel III e IV secolo, la lingua usata dalla maggioranza della gente non era il latino, ma il 'volgare', quale era la lingua del 'volgo', cioè del popolo (Net1). Il volgare non era una sola lingua diffusa su tutto il territorio dell'ex Impero, ma se ne trovavano diverse varietà in ogni regione (Net2). I primi documenti scritti in un dialetto volgare sono i placiti ritrovati in Montecassino, risalenti al 960. Tuttavia il volgare divenne una lingua letteraria solo nel XII secolo, grazie al Cantico delle Creature di San Francesco d'Assisi (1224, Figura 1) e alle laudi religiose di Jacopone da Todi (Net3). Queste opere, scritte in volgare umbro, ispirano i poeti siciliani di Federico II di Svevia. La poesia dei Siciliani ha un tale successo che, per diffonderla anche nella Penisola, dei copisti toscani copiano alcune poesie e le traducono in volgare fiorentino (Net3).

L'italiano che conosciamo oggi nasce dalla Toscana, a Firenze, grazie alla corrente poetica del Dolce Stil Novo. Tra i volgari italiani, il toscano-fiorentino si afferma come varietà di riferimento, per due ragioni principali: i tre più grandi e famosi scrittori in volgare del secolo erano tutti toscani e anche perché nel XIV secolo Firenze era la città più importante, anche in termini economici e culturali (Net3). Tuttavia, questa variazione toscano-fiorentino

Figura 1: Canticum delle creature di San Francesco d'Assisi (1224 - Codice 338, ff. 33r - 34r, sec. XIII).
Biblioteca del Sacro Convento di San Francesco, Assisi

della lingua volgare era usata dai poeti ed era per lo più scritta, piuttosto che parlata. All'epoca i valori linguistici erano fissati dai più grandi poeti del Dolce Stil Novo, più precisamente da Dante Alighieri (Figura 2), quindi i successivi scritti furono realizzati copiando gli schemi della lingua impostati da Alighieri. Ciò significava che la lingua era preservata a causa della mancanza di parlanti attivi, le mutazioni non potevano verificarsi, congelando la lingua nel tempo.

La situazione della lingua tra l'Unità d'Italia e la fine della Seconda Guerra Mondiale

Prima dell'unificazione d'Italia, per secoli, il paese era diviso in un certo numero di stati diversi che sono stati governati da domini stranieri (Net4). Ma anche 6 quando l'Italia fu riunita nel 1861 e il dialetto toscano fu reso la lingua ufficiale, si dice che gli italofoeni erano calcolati tra il 2,5% e il 10% dell'intera popolazione (Net5, Gheno, 2018).

Inoltre, l'Italia ha dovuto affrontare alti tassi di analfabetismo. Nel 1861, il percento di analfabetismo tra maschi era 72% e tra le femmine era 84%. In totale 78% della popolazione era analfabeta, ma considerando solo la popolazione di 5 anni e più, la quota di analfabeti scendeva a 75,2% (Avveduto, 2011).

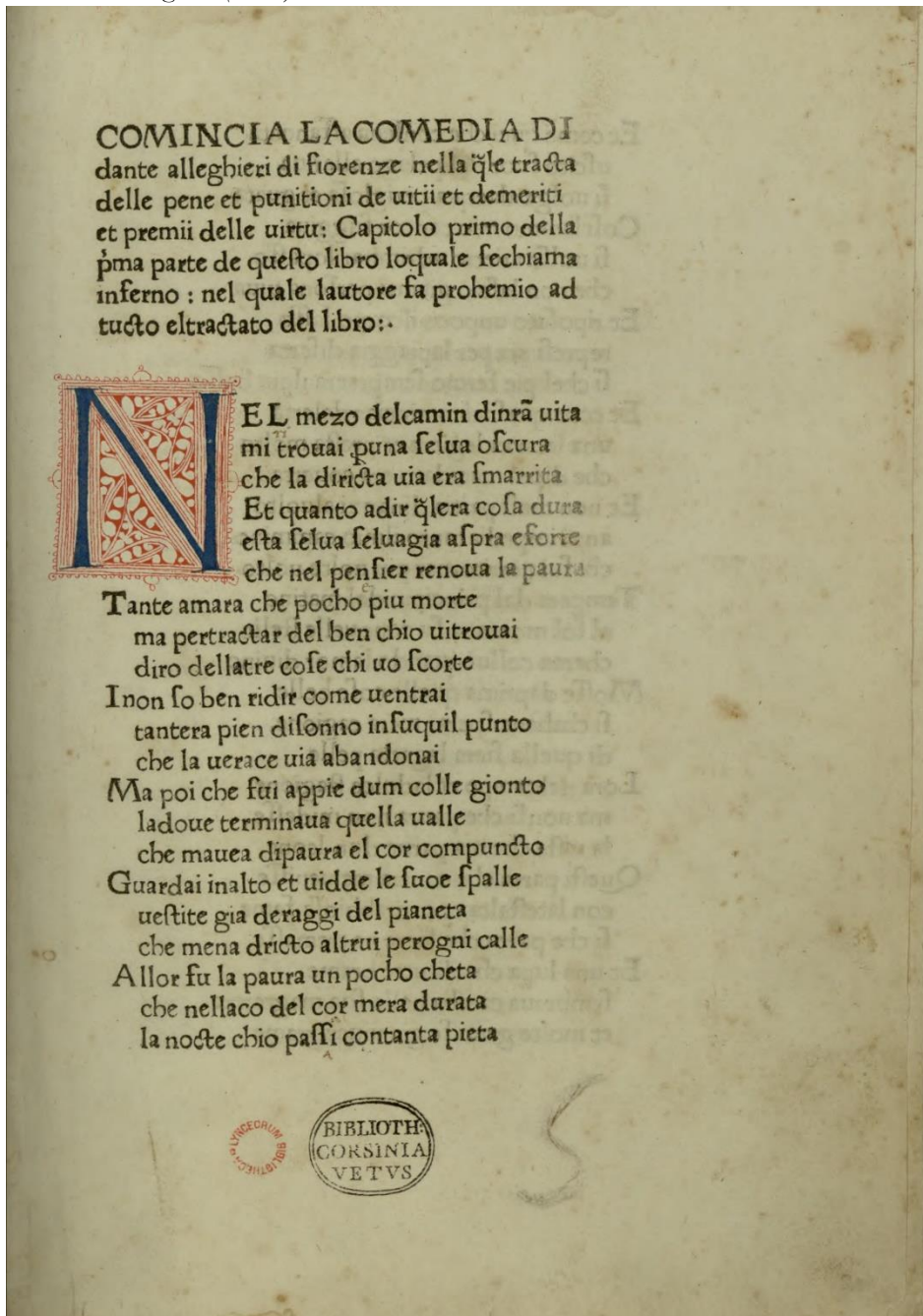
Queste percentuali indicano che fino a quel momento le lingue italiane erano congelate. Non c'era solo una mancanza di parlanti italiani attivi, ma anche l'analfabetismo impediva alle persone di imparare l'italiano. Tuttavia, essendo l'italiano la lingua ufficiale dell'Italia, le generazioni successive erano

destinate a conoscere l'italiano, che era un passo importante nel processo di scongelamento della lingua. Un altro passo indispensabile nell'evoluzione della lingua italiana è il momento in cui viene introdotta la Legge di Daneo-Credaro del 1911 che mirava alla scuola dell'obbligo e al miglioramento dell'istruzione per combattere l'analfabetismo (D'Ascenzo, 2006). L'uso del vivo fiorentino era privilegiato nelle scuole e la frequenza nelle scuole era aumentata: 30% nella scuola elementare, 45% nella scuola superiore classica, 80% nelle scuole e negli istituti tecnici e nelle università era passata da circa 27.800 studenti a poco più di 49.000 (Santamaita, 2010). È importante tenere presente che queste percentuali di gente imparano il fiorentino letterario, l'italiano ufficiale (Santamaita, 2010). Tra il 1911 e 1951 il tasso di analfabetismo fa indubbiamente un calo, dal 46,20% al 12,90% della popolazione italiana.

Grazie a questo uso del fiorentino vivo nelle scuole va tenuto presente che le persone che avevano vinto l'analfabetismo impararono la lingua ufficiale italiana. Ciò ha portato anche a parlanti più attivi, quindi la lingua italiana ha iniziato a svilupparsi.

Cambiamento nella lingua dopo il 1950

Il periodo di tempo intorno agli anni '50 contiene un grande evento che ha influenzato in modo fondamentale il numero delle persone di lingua italiana ufficiale in Italia. La prima è la fine del conflitto che ora consideriamo come la seconda guerra mondiale.

Figura 2: Dante Alighieri (1472): *Divina Commedia*.

„Il 3 gennaio del 1954 è quando ha inizio il regolare servizio di televisione e la Rai appare sul piccolo schermo con il suo primo canale. Nei primi dieci anni di vita gli abbonamenti crescono costantemente: dai 24.000 del '54 a oltre 6 milioni nel 1965. In ogni casa e ritrovo pubblico si raccoglie tutto il vicinato per vedere la Tv.” (Net6)

L'introduzione della Tv di massa ha anche aperto la strada ad una nuova piattaforma su cui educare le persone: i mass media. Lo sforzo più riuscito e noto per educare il popolo italiano è stato il programma intitolato Non è mai troppo tardi, con il conduttore Alberto Manzi. Il suo scopo era molto simile alle scuole reggimentali (Mastrangelo, 2008), di insegnare a leggere e a scrivere gli italiani fuori l'età scolare ancora totalmente o parzialmente analfabeti (Net7). Il programma (Net7) proseguì per otto anni e permise, secondo le stime della RAI, a un milione e mezzo di italiani di conseguire la licenza elementare (Mucoglava, 2020).

Questo è stato l'ultimo passo nel processo di scongelamento della lingua italiana. L'italiano divenne molto diffuso, tuttavia, a causa del lungo periodo di stasi, mancava il vocabolario per alcuni aspetti della vita. È qui che lo sviluppo della lingua italiana ha preso misure a dir poco drammatiche, che sono essenziali affinché la lingua sia "rilevante" nel mondo reale. Tuttavia, poiché la lingua appresa a scuola, il fiorentino di Dante Alighieri non potrebbe riempire specifici buchi nel vocabolario italiano, i parlanti attivi

hanno dovuto inventare nuove strategie per l'uso della lingua, ad esempio adottando parole inglesi o facendo parole basate su quelle inglesi come radici per descrivere fenomeni tecnologici o moderni.

Conclusion

Attraverso la televisione e la radio, i media hanno contribuito alla diffusione e allo sviluppo del vernacolo italiano di oggi. Il cambiamento nella lingua italiana è relativamente accelerato dall'avvento dei moderni social media basati sull'IT. Questo processo continuerà in futuro e avrà un impatto anche sulla cultura e il pensiero dei italiani.

Ringraziamento

Questo studio è stato sostenuto dalla ungherese Miniszterelnökség e dal Nemzeti Tehetség Program (applicazione ID: NTP-NFTÖ-21-A2-0265).*

*A tanulmányt a magyar Miniszterelnökség és a nemzeti Tehetség Program támogatta (pályázati azonosító: NTP-NFTÖ-21-A2-0265).

Riferimenti bibliografici

Avveduto, Sveva (a cura di)(2011): *Italia 150 anni popolazione, welfare, scienza e società.*

- Gangemi Editore, Roma. EAN: 9788849222289
- D'Ascenzo, Mirella (2006): *La legge Daneo-Credaro tra testo e contesti. Capitolo 1*. Scaricamento: 09.12.2021. Web: <https://www.torrossa.com/it/resources/an/2450688>
- Gheno, Vera (2018): *Lingua italiana, così evolve sui social network. Network Digital 360*. Scaricamento: 06.11.2021. Web: <https://www.agendadigitale.eu/cultura-digitale/lingua-italiana-cosi-evolve-sui-social-network/>
- Mastrangelo, Gianfranco (2008): *Le scuole reggimentali: 1848 - 1913; cronaca di una forma di istruzione degli adulti nell'Italia liberale*. Ediesse, Roma. ISBN: 8823012479
- Mucoglava, Jon (2020): Non è mai troppo tardi – La Didattica a Distanza tra passato e presente. Scaricamento: 12.12.2021. Web: <https://www.giovanireporter.org/2020/12/20/non-e-mai-tropo-tardi-la-didattica-a-di-stanza-tra-passato-e-presente/>
- Net1: Scuole d'italiano Dante Alighieri (2018): *La nascita dell'italiano come lingua letteraria*. Scaricamento: 11.10.2021. Web: <https://www.scuoleitaliano.it/storia-lingua-italiana-letteraria/>
- Net2: Scuole d'italiano Dante Alighieri (2018): *La lingua del popolo: il volgare*. Scaricamento: 13.10.2021. Web: <https://www.scuoleitaliano.it/lingua-italiana-origini/>
- Net3: Scuole d'italiano Dante Alighieri (2018): *La nascita dell'italiano come lingua letteraria*. Scaricamento: 11.10.2021. Web: <https://www.scuoleitaliano.it/storia-lingua-italiana-letteraria/>
- Net4: Europass IT Scuola d'italiano (s.a.): *Storia della lingua Italiana*. Scaricamento: 05.11.2021. Web: <https://www.europassitalian.com/it/risorse-gratuite/storia-lingua-italiana/>
- Net5: Europass IT Scuola d'italiano (s.a.): *Sviluppo della lingua fin dalle sue origini*. Scaricamento: 05.11.2021. Web: <https://www.europassitalian.com/it/risorse-gratuite/storia-lingua-italiana/>
- Net6: Il gruppo Rai (s.a.): *La storia date ed avvenimenti che hanno segnato la storia della rai*. Scaricamento: 09.12.2021. Web: <https://www.rai.it/dl/rai/text/ContentItem-20844e48-74d8-44fe-a6f4-7c224c96e8e4.html>
- Net7: Wikipedia L'enciclopedia libera (s.a.). *Non è mai troppo tardi (programma televisivo)*. Scaricamento: 10.12.2021. Web: [https://it.wikipedia.org/wiki/Non_%C3%A8_mai_tropo_tardi_\(programma_televisivo\)#cite_ref-1](https://it.wikipedia.org/wiki/Non_%C3%A8_mai_tropo_tardi_(programma_televisivo)#cite_ref-1)
- Santamaita, Saverio (2010): *Storia della scuola*. Bruno Mondadori, Milano. ISBN-10: 8861593593

USE OF LANGUAGE IN DOVE'S REAL BEAUTY CAMPAIGN

HOW DOES THE LANGUAGE USED IN DOVE'S REAL BEAUTY CAMPAIGN INFLUENCE CONSUMERS' BEHAVIOUR?

Szerző:

Németh Zsófia
Kocka Kör

Szerző e-mail címe:

nemethzsafia442@gmail.com

Lektorok:

Duna Ágnes

Németh Simon

Nyíregyházi SZC Sipkay Barna
Technikum

...and two other lectors

Absztrakt

NYELVHASZNÁLAT A DOVE REAL BEAUTY KAMPÁNYÁBAN

Jelen tanulmány három, a Real Beauty Campaign-ből származó hirdetést kíván elemezni, keresve a Drew Eric Withman Cashvertising című könyvében leírt marketingmintákat és technikákat. Az esszé feltárja a kampányhoz kapcsolódó etikai aggályokat is.

Kulcsszavak: reklám, marketing

Szakterület: gazdaság, pszichológia

Abstract

The present study aims to analyze three advertisements taken from the Real Beauty Campaign, looking for the marketing patterns and techniques described in Drew Eric Withman's book called Cashvertising. The essay will also explore the ethical concerns related to this Campaign.

Keywords: advertisement, marketing

Discipline: economy, psychology

Németh, Zsófia (2022): Use of language in dove's real beauty campaign. How does the language used in dove's real beauty campaign influence consumers' behaviour?. <i>Lélektan és hadviselés – interdiszciplináris folyóirat</i> , IV. évf. 2022/1. szám. 17-31. doi: 10.35404/LH.2022.1.17
--

Dove's Real Beauty Campaign is a set of provocative advertisements designed to change the unrealistic, unhealthy and unnatural beauty standards mediated by advertisements and social media, to empower women, and last but not least, to sell their products with the help of well-structured and influential marketing techniques. The driving force behind their revolutionary advertisement is to show women that they are beautiful the way they are, because in the advertisements of other companies, only 'perfect women', with long and healthy hair, skinny body and flawless skin are depicted, so everyday women can feel uncomfortable in their body, since they do not look like these models.

This essay aims to show the persuasive power of language used in three advertisements taken from the Real Beauty Campaign, looking for the marketing patterns and techniques described in Drew Eric Whitman's book called *Cashvertising* (see: Whitman, 2009).

The essay will also explore the ethical concerns related to the Real Beauty Campaign, since using women's insecurities to sell their products is not acceptable for every critic.

This research question is worthy of investigation, because with the change in the conveyed message and the representation of women in the advertisements, the Real Beauty Campaign proved to be revolutionary and set the ground for an improved and healthier way of advertising.

What is marketing and what are the ethical concerns?

Marketing is the action of promoting our products and services to potential customers.

In order to be able to analyze the language of the given advertisements, we have to have a basic understanding of what marketing is, what its purpose, and what are the ethical issues related to the misuse of expressions and depicted pictures.

According to AMAs definition:

"Marketing is the activity, set of institutions, and processes for creating, communicating, delivering, and exchanging offerings that have value for customers, clients, partners, and society at large." (Oxford University Press, 2016)

According to the definition, advertising's purpose is not to entertain, but to persuade consumers to part with billions of dollars every day in exchange for products and services, so I think this is the right time to state the ethical concerns related to marketing and advertising. The line between the valuable or conducive advertisement and between the exploitation of people's feelings are slight, however as Drew Eric Whitman stated in his book:

“... marketing when used properly to advertise quality products and services, is perfectly legal, ethical and moral. ... Of course, influencing more people to buy a crummy product that typically self-destructs within the first week of ownership is something else.”
(Whitman, 2009, 16).

The existence of ethical/moral codes in advertising proves the company being aware of their customers. Stating false information in an advertisement or asking for unreasonable high prices for a product or service is of course considered to be unethical but there are less recognizable and more guileful ways of manipulating people.

The four most important ethical issues according to the research of dominion-print.com are gender and social equality, advertising to children and politics. My essay builds on the first concern, gender equality, because the target audience of Dove's Real Beauty Campaign is women, so I want to mention the inequalities and exteriorization they have to face.

In earlier advertisements, especially after the Second World War, women were often depicted as tools or did not even show up and the whole cast stood from men actors. The sexualization of women in advertisements peaked in the 1990s for example in the ad campaign of Calvin Klein where Kate Moss the only 18 years old supermodel was exploited, or another case when Eva Herzigova modeled for the

Wonderbra's Hello Boys Campaign. After a time advertisers realized this problem and started to work with more women but the message that they wanted to deliver was still unethical and disgusting. The whole industry moved in a direction where the advertisements showed us that women have to be tall, skinny, have to have perfect skin, long and healthy hair and the beauty standard shifted to an unrealistic look. This is why companies like Dove started to launch campaigns against these beauty standards and 'use' real women in their advertisements, to show them that they are still beautiful and they have to accept and love themselves in the way they are, however, some people still consider this type of advertisement unethical just because they rely on women's insecurities.

The ethical issues related to gender inequality are also important because the target audience of the examined campaign is women and also the purpose of the campaign is to empower them.

Dove as a company

Dove is best known as a personal care brand owned by Unilever along with several other famous brands like Axe, Cif, Rexona, Ben & Jerry's or Magnum.

In fact Unilever stands from more than 400 brand names and present in over 190 countries and they claim that they are a “global company with global purpose” (Unilever, 2021a). Dove itself started in 1957 with its new revolutionary cleansing

Bar, but today offers a range of other products like, hand and body lotions, facial cleansers, conditioners, shampoos and many others.

Dove's target audience consisted of digitally and socially active women. The brand targeted women between the ages of 18 and 35 who were interested in natural and healthy beauty products. Despite the fact that the national smartphone penetration rate was just 20%, 68 percent of the women in the target category actively shared images shot on their smartphones with their friends via social media. Selfies were, of course, extremely popular among such socially active and image-conscious women.

The information mentioned in this paragraph can be used for the examination of the ethical concerns related to the Real Beauty Campaign, since they are closely related to Dove's sister companies and defining their target audience will help in the analysis of their advertisements.

Ethical issues related to the Real Beauty Campaign

There are several ethical issues and questions related to the nature and purpose of the Real Beauty Campaign which are worth mentioning before starting to analyse their advertisements.

The ethical issues related to this particular campaign, in my opinion, is everybody's own task to decide to what extent it is unethical or not, but I believe

that the message that they try to deliver should be the norm and not a marketing trick to persuade people to buy their products.

Ann Friedman wrote:

"These ads still uphold the notion that, when it comes to evaluating ourselves and other women, beauty is paramount. The goal shouldn't be to get women to focus on how we are all gorgeous in our way. It should be to get women to do for themselves what we wish the broader culture would do: judge each other based on intelligence and wit and ethical sensibility, not just our faces and bodies."
(Friedman, s.a.)

With this statement, Ann Friedman emphasizes that these advertisements still encourage women to pay attention to their appearance instead of working on their knowledge and social intelligence. I can not agree with her point of view entirely because in my opinion to be able to work on yourself and become the better version of yourself at first you have to be able to accept your appearance and not compare it to others. So yes, these advertisements focus on women's physical look and that they should love themselves as they are but this is the first step towards not even caring about our physical bodies.

Another important ethical question related to Dove's Campaign lay behind the company's relationship with Axe. These two brands are sister companies so they are

owned by the same ‘mother’ company, Unilever. The biggest problem is that Axe is well known for exploiting women in their advertisements, they reinforce gender stereotypes, as well as hyper-sexualize women. The fact that the two companies are related to each other raises some questions for the consumers.

Another interesting secret that one can find about them is the Craigslist casting call for the 6 “average” looking women that they sent out before the first phase was launched. In the casting call, they ask for “beautiful arms and legs and face” as well as “must-have flawless skin” and “no tattoos or scars.” (Celebre and Denton, 2014) They're stating that they value everyone's natural beauty and that everyone is attractive, yet this campaign only represents a small portion of our population. What about girls who have large noses, acne-prone skin, scars or tattoos, larger calves, or light skin? What about people who have thin hair, broad shoulders, brittle nails, small lips, and flat butts? Where are they represented?

They also evoke fear in consumers, for example, that their children will start extreme dieting and she won't have any confidence but their product is not a solution for this problem. Using the products of dove won't make you self-confident and won't prevent someone's child from body dysmorphia. By telling it, they stopped focusing on their products and their benefits and they only advertised how great they are to show real women in their ads. Instead of just having real

women and talking about their products. This way they try to have an impact on people's mental and psychical state and encourage them to associate the Dove with confidence and self-esteem. In the book *Cashvertising*, the writer expresses his ethical concerns in connection with using fear to sell a product:

"Can you use it for your products and services? Yes... if your product offers the appropriate solution for a fear situation. But is it ethical? Yes, but only if what you're selling offers a truly effective solution."
(Whitman, 2009, 30).

And one can say that the driving force behind this campaign was to build self-confidence and not to sell their products, but then why is the campaign associated with Dove and not just an independent campaign? Dove's clear purpose is to sell their products by making people associate the brand with growing self-confidence. In other ways, they would just show real women in their advertisements and talk about their products in the body copy.

This paragraph offers an insight into the ethical concerns related to the Real Beauty Campaign, which was worth mentioning because of the nature of advertising and marketing, since they can be easily unethical.

Role of language

We use language to express our thoughts and feelings, to communicate with others and to delineate our ideas and customs. Language used in ads has an enormous impact on consumers' behaviour since it is not only useful to express our thoughts and communicate but also to form or construct social reality. As Levi-Strauss stated:

"Language symptoms are not only limited to the meaning of written language or oral language, but also all social phenomena of broader culture in society, such as clothes, food menu, ritual and others." (Kasiyan 133)

According to Tarigan the four main purposes of language usage (1993:23) are: oneself expression, exposition, art, and persuasion. By using language in certain ways, especially with the purpose of exposition and persuasion, the ads of the Real Beauty Campaign give a new meaning to beauty and also persuade the customers to buy their products. However the user of the language may have clear purpose with his sentences, since language is ambiguous, and carries different meanings for everyone, the message can be easily misinterpreted.

As the last main purpose of language usage, persuasion, indicates, we can use our words and sentences to convince or persuade somebody about something.

This is the reason why it is so important in advertising and marketing, where people use language to build a connection between the brand and the consumer and to persuade and encourage people to buy their product. It is true that *„visual content and design in advertising have a very great impact on the consumer, but it is language that helps people to identify a product and remember it.”* (Linguarama London, 2016).

This paper intends to analyze the impact of Dove's advertising language on the consumers, so understanding the role of language is key to accomplishing it accurately, because if an ad applies several linguistic devices then the company is more likely to better communicate with its customers and thus increase its selling.

Analysis of the advertisements' language

In this section, We will analyze the language of three advertisements, from the aspect of their influence on potential customers' mental states and behavior. All the three advertisements will be analyzed by the following structure:

A. lexical level

B. syntactical level

and also in the last advertisement C. other marketing techniques.

As a part of the lexical level, we will evaluate the usage of pronouns and simple/ short words and on the syntactic level, we will examine simple statements and imperative or interrogative sentences.

Advertisement 1

Figure 1 shows the first advertisement.

Figure 1: Advertisement #1. Source: Net1

All this talk about fashion models
and extreme dieting.
How did our idea of beauty
become so distorted?

A. Lexical Level

The Bandwagon effect is a technique to evoke the feeling of belonging which desire is a part of the nature of all human beings. *"Humans are social beings with a powerful psychological need to belong."* (source: Whitman, 2009, 40).

Hundreds of years ago, our ancestors realized that they have the best chances to survive if they live in groups, hunt in groups and protect each other. Our society no longer lives like them, however, the temptation to belong to different social groups is still a part of our nature (like having friends, a partner or children). People nowadays join clubs, attend religious groups or wear the T-shirt of their favourite band or sports team in order to express their belonging to a given group.

In this advertisement, the writer uses the bandwagon effect which means that with well-chosen pronouns and words the reader will feel that he or she belongs somewhere.

The sentence starts with the pronoun "All" which is one of the most commonly used words to express belonging. In this case, however, this belonging is a negative and avoidable one, since this group of people talks about fashion models, extreme dieting and they have a distorted idea of beauty. In the second sentence, the writer again uses a pronoun to strengthen this desire not to join this group, "our". The proof for the usage of this technique is that these sentences would be completely correct and understandable if they would use "People" in the first and "their" in the second sentence, but this way the reader or potential customer would not feel any belonging.

B. Syntactic Level

The Inoculation Theory was introduced by psychologist and Yale professor William J. McGuire. Drew Eric Whitman uses the simile of vaccination for this strategy because it uses a weak attack towards the consumer to seek a defendant from them, just like when people are given the weakened form of a virus and by doing so one's body becomes even stronger. As we can see in this ad copy, the writer attacks the reader with the mistake that she also talks about extreme dieting and fashion models. And the consumer may feel attacked because she realizes that yes, I also said that I want to look like these models and I also tried different techniques to lose weight. This way the potential consumer will feel guilty because after all, somebody told her that what she

is doing is damaging. However, the last part of this technique is to show a solution for this misdoing, which does not come in this advertisement, but the other ones serve as an implementation with the solution.

Rhetorical Questions:

The usage of rhetorical questions is not a new technique, it was even mentioned in Aristotle's classic guide to oratorical skills, *The Art of Rhetoric*, which was written circa 330 BC and first published in 1926. With rhetorical questions, advertisers can create factually sounding, potentially persuasive assertions without needing to back them up with facts or reasoning. According to certain research, rhetorical questions can occasionally shift people's minds and influence their purchasing decisions.

"The idea is if consumers aren't thinking carefully about an advertiser's message, slipping in a rhetorical question grabs their attention and encourages them to fire up some brain cells and think about the message." (Whitman, 2009, 71).

The question: "How did our idea of beauty become so distorted?" achieve the same purpose, because individuals will begin to evaluate the reasons and make a conscious effort to consider the advertiser's message. However communication researchers do not agree completely

on the effectiveness of this strategy, some say, 'Yes, it works' (Burnkrant and Howard, 1984; Enzle and Harvey, 1982; Howard, 1990; Howard and Kerin, 1994; Cacioppo and Heesaker, 1981; Swasy and Munch, 1985; Zillmann, 1972; Zillmann and Cantor, 1974). Results from other studies say, 'Nope, it is not particularly effective in all situations.' (Cantor, 1979; Munch, Boller, and Swasy, 1993; Munch and Swasy, 1988; Pentony, 1990.)

Advertisement 2

The second advertisement is shown in Figure 2.

Figure 2: Advertisement #2. Source: Net2

A. Lexical Level

3 out of the 8 Life forces: In this advertisement, the writers use the technique where they tell people how they should feel after buying their products. They state that they help their consumers to free themselves up from beauty stereotypes and build con-

fidence in themselves. Several pieces of research showed that the two most powerful life forces are sexual companionship and self-improvement, and this advertisement uses both human desire to persuade people about buying their products. A more realistic beauty image would indicate that they are more appealing to their partner and growth in their confidence would be significant self-improvement. With the part of "next-generation", they also tap into the seventh life force "Care and protection of loved ones". Of course, none of the parents wants their children to grow up with low self-esteem and in a world where there are distorted stereotypes, so with this part of the sentence, the ad also encourages the moms to do it for their children and not only for themselves. And in most cases, this is more powerful than anything.

B. Syntactic Level

The Means-End Chain: People not only buy a product to have immediate gratification but also for its further, secondary benefits. With the expression "next-generation" the copywriter wants to evoke the exact same feeling, that buying this product and helping to change the distorted body image not only makes their life more convenient but also their children and grandchildren one. In the possession of this knowledge, they feel it way more important to act and help others. According to this principle, the advertisers highlight the benefits of their products in

the long run, and they tell you that you should not buy this product "*for what it does for you today- buy it for what it will do for you tomorrow!*". (Whitman, 2009, 44).

The author carefully writes: "we want to free ourselves and the next generation from beauty stereotypes", so it highlights the core benefit of supporting Dove. Not only your generation could live in a world without distorted beauty ideas but also your daughter, which for several mothers is even more important.

Advertisement 3

Figure 3 contains the third advertisement for this examination.

Figure 3: Advertisement #3. Source: Net3

A. Lexical Level

Pile on the Personal Pronoun Personality: Pronouns give the copy a warm, human flavor that people notice instantly. In this ad we can see that the "you" pronoun was used two times and also the her once which is a relatively big amount of pronouns compared to the length of the ad copy. With this the advertisers could

turn the ad into a more personal conversation instead of a mass communication. By making the advertisements more personal, the writers can associate the brand with good and friendly feelings and this way consumers will turn to their products more easily.

C. Syntactic Level

Call to action: The headline of this advertisement is a short two-word phrase: “Rethink Beauty”. The copywriters want the reader or customer to do a certain action, so rethink beauty. These well-structured ad campaigns have ads in themselves which are loosely connected to each other and when somebody has seen the previous two advertisements they will understand what is what we have to rethink. They don’t have to clarify the misconceptions within beauty because they assume that we already understand that they are thinking about the unrealistic model bodies that women nowadays consider ideal.

Ego Morphing: The body of this ad uses the second principle in Drew’s book which is called Ego Morphing or Instant Identification. This phenomenon was introduced by Pratkanis and Aronson in 1991 (Age of Propaganda) and they said that “*By purchasing the ‘right stuff’ we [the consumer] enhance our own egos and rationalize away our inadequacies.*” (Whitman, 2009, 34).

The first part of the sentence “believe in your own unique beauty” will impress many women with low self-esteem and

confidence. With these words they can “rationalize away their inadequacies” and most of them feel that they can be improved by it. Without being completely aware of it, women will associate beauty and increased self-esteem with the brand and they will consider it to be more appealing.

7st Life Force and the Means-End Chain-The Critical Core: As mentioned before, there are 8 Life Forces that are especially important in advertising.

The writer of the body copy also uses the power of the seventh Life-Force which is “Care and protection of loved ones”. In this advertisement, the author encourages the reader to change their beauty standards and believe in their beauty not for themselves but for their children, which creates a stronger desire for the change.

With the phrase “guide your daughter” the writers want to have the same effect on the readers as in the previous advertisement, because they will feel that with this product they not only make their lives better but also their daughter’s.

This technique is founded on the idea that many customer decisions are made not to meet a pressing need, but to achieve a longer-term objective.

Results of advertisements

According to different statistics, we can see that in the past 17 years, since the Real Beauty Campaign started, Dove has experienced a relatively big growth in its revenue. As the analytics of Mintel shows

there was a 30% increase in liquid soap sales between 2003 and 2013 which is very significant, however it is hard to estimate the real growth. In the last diagram we can see that Dove is still the most preferred company amongst its competitors, so it also can show us the company's success (Figure 4 and Figure 5).

If we consider that the main aim of the campaign was to build self-esteem, its success may be harder to measure. However different statistics indicate that thousands of people interacted with the campaign, it does not necessarily mean that their body image changed.

The campaign produced a digital ROI of 200 percent, the greatest of any Unilever campaign in Vietnam in 2013. Furthermore:

- More than one million individuals viewed the campaign's branded video material.
- Dove's app was downloaded by 40,000 consumers in Vietnam, making it the most popular beauty app.
- In Vietnam, the brand recaptured the top spot on the market.

As expressed in the nine learned human wants, humans also have a desire to buy products in order to achieve the cleanliness of their bodies and surroundings and to express their beauty and style. However, the first motivative force is not included in the advertisement's texts; it sources from the nature of the product. This is why we

have to be careful while analysing the successes of this campaign.

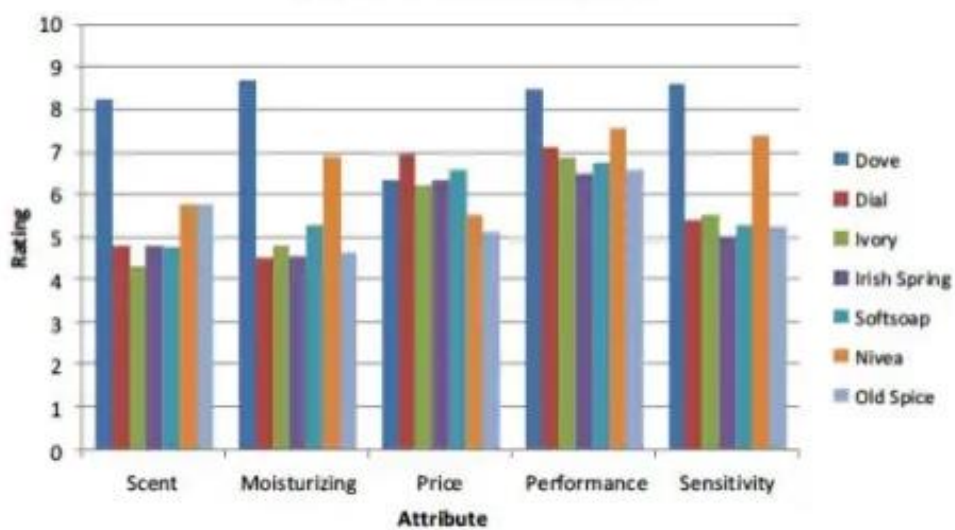
Conclusion

In conclusion, the language used in Dove's Real Beauty campaign influences consumers' behaviour with the help of different marketing techniques like the Bandwagon Effect, the Inoculation Theory or the Means End Chain. The language of these advertisements tries to create a personal attachment between the consumer and the brand with the usage of well structured expressions and sentences in both lexical and syntactic levels and with rhetorical devices. The evidence for the success of language usage for persuasion is indicated by the diagrams above, which show that the Dove Company experienced a significant growth in sales since the start of the Real Beauty campaign, however the extent of the success of their other aim, to empower women, is not unambiguously measurable. Regardless of the results, the analysis of these three advertisements by Dove clearly indicated that our language has a strong persuasive power. No matter which structure and what words are used in an advertisement, they all serve the purpose of attracting the audience, conveying necessary information to them in order to increase the effectiveness of the advertisement, and urging them to purchase the product or to use the service, which would increase its sales.

Figure 4: Unilever weekly statistic. Source: Net4

Figure 5: Dove vs. Competition. Source: Net5

References

- Anonymous. *Technique Teaching Speaking | Language Education | Vocabulary*. 14 02 2016. *Edoc.tips*,
https://edoc.tips/download/technique-e-teaching-speaking-language-education-vocabulary_pdf.
- Aulia, Carrine Kezia. *Dove Marketing Plan*. 16 07 2014. *Dove Marketing Plan*,
<https://bewayopa.wordpress.com/tag/dove/>.
- Bewayopa. *Unilever Going Up*. 2015. *Bewayopa*,
<https://bewayopa.wordpress.com/tag/dove/>.
- Celebre, Angela, and Ashley Waggoner Denton (2014): "The good, the bad, and the ugly of the Dove Campaign for Real Beauty." *The Inquisitive Mind*, 2014, <https://www.in-mind.org/article/the-good-the-bad-and-the-ugly-of-the-dove-campaign-for-real-beauty>. Accessed 23 10 2021.
- Dominion. "4 of the Biggest Ethical Issues in Advertising and How to Avoid Them." *Dominion*, 13 11 2018, <https://www.dominionprint.com/4-of-the-biggest-ethical-issues-in-advertising-and-how-to-avoid-them/>. Accessed 6 08 2021.
- Dove self-esteem found. 23 04 2011, https://www.facebook.com/161848487209692/photos/pb.161848487209692-2207520000../161854273875780/?type=3&eid=ARDj_vOEiOI9gE1dpfREOL2l3FGfhAnE9Nk0LzNkVwTAGC
- cuiYMtZ_WBlyBVyBm1H8N6-81G6R97aVOv. Accessed 11 11 2021.
- Dove US. "Dove Self-Esteem Project." *Dove US*, 1 11 2019, <https://www.dove.com/us/en/stories/about-dove/dove-self-esteem-project.html>. Accessed 14 6 2021.
- DW.COM. "Sex sells: The objectification of women in advertising: DW: 01.02.2019." *DW.COM*, 01 02 2019, <https://www.dw.com/en/sex-sells-the-objectification-of-women-in-advertising/a-47282358>. Accessed 03 08 2021.
- E-marketing. "Dove's Real Beauty Campaign and Social Media." *Guyen Hanguyen blog*, 30 04 2011, <https://quyenhanguyenblog.wordpress.com/2011/04/30/dove-to-dump-%E2%80%99Creal-beauty%E2%80%9D-campaign/>. Accessed 11 11 2021.
- Friedman, Ann. "Beauty Above All Else: The Problem With Dove's New Viral Ad." *The Cut, BEING A WOMAN*, 18 04 2013, <https://www.thecut.com/tags/being-a-woman/>.
- Investopedia. "Everything Marketing Entails." *Investopedia*, 29 10 2021, <https://www.investopedia.com/terms/m/marketing.asp>. Accessed 06 11 2021.
- Journal of Islamic Marketing. "Presenting women as sexual objects in marketing communications: Perspective of morality, ethics and religion." *Journal of Islamic Marketing*, 07 May 2019,

- <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/JIMA-03-2017-0032/full/html>. Accessed 23 10 2021.
- Linguarama London (2016). "The language of advertising." *LinkedIn*, 27 09 2016, <https://www.linkedin.com/pulse/language-advertising-linguarama-london>. Accessed 3 9 2021.
- Loyola Digital Advertising. "Loyola Digital Advertising." *Ethics of The Dove Beauty Campaign*, 27 02 2014, <https://loyoladigitaladvertising.wordpress.com/2014/02/27/ethics-of-the-dove-beauty-campaign/>. Accessed 25 10 2021.
- MMA. "MMA Case Study Hub: Helping Girls Love Their Hair Deep Down to the "Cell-Fie."" *Mobile: The Closest You Can Get to Your Consumers*, 2014, https://www.mmaglobal.com/case-study-hub/case_studies/view/31920. Accessed 20 10 2021.
- Net1: https://www.facebook.com/161848487209692/photos/pb.161848487209692.-2207520000../161854273875780/?type=3&eid=ARDj_vOEi0I9gE1dpfREOL2l3FGfhAnE9Nk0LzNkVwTAGCcuYMtZ_WBlyBVyBm1H8N6-81G6R97aVOv
- Net2: <https://blogs.uoregon.edu/realbeauty/print/>
- Net3: <https://quyenhanguyenblog.wordpress.com/2011/04/30/dove-to-dump-%E2%80%99Creal-beauty%E2%80%99D-campaign/>
- %E2%80%9Creal-beauty%E2%80%99D-campaign/
- Net4: <https://bewayopa.wordpress.com/tag/dove/>
- Net5: <https://www.slideshare.net/carrinekezia/dove-marketing-plan-37041827>
- "Our history & archives." *Unilever*, 02 11 2021, <https://www.unilever.com/our-company/our-history-and-archives/>. Accessed 07 11 2021.
- Oxford University Press. "Oxford University Press: Online Resource Centre: Chapter 01." *Oxford University Press | Online Resource Centre*, 2016, <https://global.oup.com/uk/orc/busecon/business/palmer3e/01student/mcq/ch01/>. Accessed 05 08 2021.
- Unilever (2021a). "All brands." *Unilever global company website*, 2021, <https://www.unilever.com/brands/>. Accessed 20 10 2021.
- Unilever (2021b). "Our Strategy." *Unilever*, 2021, <https://www.unilever.com/our-company/strategy/>. Accessed 02 11 2021.
- Uoregon Blog. *A campaign that focuses on beauty "as a source of confidence". Dove's Real Beauty*, <https://quyenhanguyenblog.wordpress.com/2011/04/30/dove-to-dump-%E2%80%99Creal-beauty%E2%80%99D-campaign/>. Accessed 21 10 2021.
- Whitman, Drew Eric. *Cashvertising*. The Career Press, 2009.

Widyahening, Evy Tri. *THE ROLE OF
LANGUAGE IN
ADVERTISEMENT*. The 35th
Anniversary Slamet Riyadi University.

2015. EN,
<https://media.neliti.com/media/publications/169682-EN-the-role-of-language-in-advertisement.pdf>.

ONE AMONG THE MANY

Szerzők:

Judit Kerekes (PhD.)
City University of New York (USA)

Ildikó Glaser-Hille (PhD.)
City University of New York (USA)

E-mail:
kerekes.judit@gmail.com

Lektorok:

Mező Ferenc (PhD)
Eszterházy Károly Catholic
University (Hungary)

Mező Katalin (PhD)
University of Debrecen (Hungary)

...and two other lectors

Absztrakt

EGY A SOK KÖZÜL

Ez a tanulmány a vasfüggöny mögött élő különféle fiatalok emlékeinek és tapasztalatainak gyűjteményét osztja meg. Bár az idő puffere tompíthatja a történelmet, azoknak, akik a terror és az igazságtalanság világában nőttek fel, az általuk átélt események betörték az elméjükbe. Legalábbis azoknak, akik túléltek. A pillanatok – hol jelentéktelennek, hol életveszélyesnek tűnve – válnak a vasfüggöny mögötti élet allegóriáivá. Tanulságul szolgálnak a következő generációk számára az életről és a történelem ciklikusságáról.

Kulcsszavak: vasfüggöny, emlékek

Diszciplína: történelem

Abstract

This study shares a collection of memories and excerpts from the experiences of various youths living behind the Iron Curtain. Though the buffer of time may soften history, for those who grew up in that world of terror and injustice, the events they lived through seared into their minds. At least, for those who survived. Moments – some seemingly insignificant, some life-threatening – become allegories of life behind the Iron Curtain. They become a lesson for subsequent generations about life and the cyclic nature of history.

Keywords: Iron Curtain, memories

Discipline: history

Kerekes, Judit & Glaser-Hille, Ildikó (2022): One Among the Many. <i>Lélektan és hadviselés – interdiszciplináris folyóirat</i> , IV. évf. 2022/1. szám. 33-41. doi: 10.35404/LH.2022.1.33
--

This series of mostly verbal interviews give us an intimate perspective on historical events. The events span decades; the children who lived through them, are now mostly grandparents. The following are memories of events that shaped three generations.

1. Theoretical Framework

“If we do not change our direction, we are likely to end up where we are headed.” - Chinese Proverb. Without knowing the past, without understanding it, it is not possible to know the direction that events are taking. To have a say in the future, it is essential to understand the past. The following biographical moments give a depth of insight to Hungary’s recent past. “Because Vygotsky regarded language as a critical bridge between the sociocultural world and individual mental functioning, he viewed the acquisition of language as the most significant milestone in children’s cognitive development.” (Berk and Winsler, 1997 p. 12)

Hungarian children who grew up outside of their homeland, retained their native tongue through conscious effort. It gave them a sense of intimacy with other Hungarian speakers and a duality in their cognitive development.

“Virágosztások fel egyházközségeket, hogy örök érvényű szellemi örökséget hagybassatok utódaitokra.” Mindszenty József bíboros (Török I., 1978, p. 144) Meaning: “Make your parish attractive and fulfilling for your community, so that you can pass on true

and timeless values to your posterity.” The work we do today – the way we live; the stories we tell – determine what values we pass on to the younger generations. What we give them are the tools to pass on our values in an ever-changing world.

1. 1. The End of World War II

I.K. who was a student when they had sent him to the Russian front, came home by foot after the Battle of Voronezh. Though the Russian winter had already set in, they were all still in the same summer military uniform in which they had been deployed. There had been no contingency plan: their side had lost and now they were all without food, supplies, or transportation. I.K. had received a package from his mother before the retreat. It contained a small tray of Zserbo pastry. He broke it in half on his knee and gave one half to his friend. Somewhere along the way, they found onions. They rationed these two into tiny morsels with large servings of snow for the many months of trekking and hiding from both men and beasts. Plagued by cold, hunger, sleeplessness, fear and the ghosts of their fallen brethren, they stayed alive. I.K. came home to find his father dead, his mother thrown out on the streets and his family's estate now owned by Russians. Fortunately, I.K. and his mother found each other and she fed him thin soup, one spoonful at a time. He survived. His friend's family was poor enough to survive the Russian occupation. He was

received by his family and in their joy they fed him well. His weakened system could not cope and he died.

1.2. Forced Migrations

C.K. was a countless and a young mother when they were forcibly transplanted to the Hortobágy along with so many others. Their identification cards were taken and destroyed. They were herded onto farms, sorted into pens to sleep alongside hogs and sheep at night, and forced to labor on the fields through-out the day. C.K. was continuously ill from the filth, the labor, the cold and the hunger that tormented them all. Christmas came. C.K. wrapped herself as best she could and trudged into the wind-whipped prairie.

“It’s Christmas. I have to find something for my son,” she decided. She spotted a young juniper bush by the roadside. A villager was working nearby.

“Uncle,” she greeted him politely – it is a Hungarian custom to call older men as such. “Please lend me this tool, so I can cut out this little juniper bush. It would be a Christmas tree for my son.”

“Did you come from that site?” the man asked.

“Yes.”

“I cannot help you. I’ll get in trouble. The tool is there. I’m not looking that way. When you’re done put it back by the road where you found it.” That was how her son had a Christmas tree that year. It would be three years before they were granted human status again, at least for the ones who survived it. (Many years later,

they managed to escape to the USA. They were very active in the New York Hungarian community.)

1.3. Enforced Labor

I.K. had become a husband and a father. He left a six-month-old and an eighteen-month-old along with his wife when they came to punish the overly educated. Some sixty men from the town were rounded up – engineers, lawyers, architects, anyone with a university degree. They threw down some straw in the main hall of the repurposed old castle. That was their barn, their bed for the duration of their undefined sentence. They slaved away in the fields and could have no contact with their families. I.K.’s wife was not the only woman suddenly left alone to work and raise children on her meager salary.

“At least, we’re in good company,” I.K. laughed bitterly. It was small comfort, while staring into the abyss of a hopeless future. The forced labor lasted two years. On top of the strain that time had put on his family, I.K. – who had once been a respected lawyer – now could only find employment as a servant at the local shoe-maker.

1.4. „Malenkij robot”

The war was in its final throws, but the Russian army was already comfortably stationed in Hungary. One day, in the town where L.H. lived, they gathered a portion from each household for a little

labor – malekij robot. The task was digging trenches. Since they were young and childless, L.H. and her brother's fiancé were the two chosen for the task from their family. The Russian soldiers promised to return everyone after three days and carted them off. Regardless of age, strength or gender they were all assigned the same length of trench to dig each day; food and sleep could only be earned by completing the task. The winter ground was frozen making digging difficult and work stretched long into the night. The short hours of rest were on a hay-strewn floor of a building, packed so tight that if someone shifted, they all had to turn, as well.

They had been digging the trench for a week already and there still had not been any mention of an end, when L.H.'s brother returned from the front. He sent them a message in secret to claim a sick day for themselves by whatever means. The next day, he arrived with a cart full of cots and dressed as a military paramedic. He shouted and cursed that he needed people to pull the cart.

"We don't have any here," the guards at the camp replied. "They're out digging trenches."

"And those two?"

"They're ill."

"Give them here, I need people!" the false-paramedic demanded and the guards handed them over. "Well? Hurry up! Pull the cart!" And he scolded them as they went along. When they were well out of site he said to his sister and fiancé:

"The town is that way. About thirty-five kilometers. Speak to no one and let no one see you." The two girls made their way home and kept themselves out of sight. About a week later, some people were allowed home, some were not. Several ended up in Siberia. That was the meaning of a little labor.

2.1. Those Who Left

2.1.a E.M.'s Story

E.M. was four years old, munching on a bun as they were passing by the Budapest Zoo. The elephant reached out with its trunk and stole her bun. This was her only memory of her life in Hungary; they fled the country that winter. They lived in a refugee camp in Bavaria after that.

"Damn foreigner." The locals made no secret of their displeasure at hosting the refugees and they often hurled at the unwanted newcomers wherever they met. E.M. recalls crying a lot during this time. She started school with about a hundred students crammed into a classroom. There was strict discipline.

For fifth grade, she entered a Catholic school run by the Congregation of Jesus, an order of nuns. She could see her father once every other week for a few hours. Here, too, she would often cry because she was bullied, lonely and had no one to speak Hungarian with. One of the nuns told her that her language was beautiful.

"If you have no one to practice it with, talk to yourself," she said. (Berk,1985) "It's

good to be Hungarian.” These words stuck with E.M. and gave her life a purpose. She not only managed to keep her language, she raised her children bilingually in the USA. She and her children have done much in the Hungarian American community in passing on the Hungarian language and culture to the younger generations.

2.1.b I.S.’s Story

I.S. lived in Transylvania with his parents and his sisters until they had to flee the country. They packed what they could onto a horse-drawn carriage and headed West. The trip to Austria took months and, as their supplies depleted, there were days when they did not eat. Though they were left without even a horse to pull their carriage by the time they reached the Austrian Alps, his parents still managed to somehow enroll him in a school in Innsbruck. The principal there was both kindhearted and clever. He knew the American soldiers stationed there were given bacon and eggs for breakfast every morning, but the grease in which they fried it was discarded. So he gathered the used grease from them and sold it to cover the school and dormitory fees for I.S. and other refugee boys like him. Because of this principal, I.S. was able to finish school and become an engineer. (I.S., his six children, and many grandchildren live in the USA and all of them speak Hungarian and many of them are active in their local Hungarian American community.)

2.1.c Zs.B.’s Story

Zs.B. was five, her brother was seven when they were crossing the border from Hungary to Austria. The area was littered with land-mines from the war. It was her brother’s idea to throw stones ahead to avoid them and so they made it across in one piece. They also spent some time in a refugee camp before making their way to the USA. Zs.B. was a smart girl, but she was a girl. What money they could scrounge up went to pay for her brother’s schooling. She worked to put her husband through school. She had children to raise and they also needed to go to school. Even now, she the primary caretaker for her mother who suffers from severe Alzheimer’s disease. She worked all her life to support her loved ones and though she is an old woman now, she still sometimes wonders what it would have been like to go to school.

3.1. Those Who Stayed

3.1.a Gy.A.’s Story

Gy.A.’s father had been a Naval Officer until the war ended. He came home missing limbs and blacklisted, but he worked odd jobs as best he could. They lived together in a one-room apartment – her parents and Gy.A. with her six siblings. In those days, children were indoctrinated into the party via the Pioneer Movement, a system based on the Scout Movement. When she was ten years old, Gy.A.’s class was inducted as Pioneers; there was a big celebration with music and singing as the children received their red neckties. But

the daughter of a blacklisted man was not allowed in. The teacher was soon informed of her oversight and the very next morning, she stood Gy.A. in front of the whole class.

“She’s a dirty capitalist,” the teacher said. “You are not worthy of being a Pioneer.” And she took back the red necktie. From then on, Gy.A. was ostracized by her teachers and her classmates. She became a pariah for the rest of her school days. (The shame stays with her even now, in her gray-haired days.)

3.1.b J.K.’s Story

When J.K. was fourteen, she was a straight “A” student, was a willing volunteer in class, took initiative, and was well-liked by her classmates. The letter arrived on the day of her middle school graduation that she did not get accepted to high school. The sin of being a teacher’s child outweighed her academic achievements. They recommended that she work as a mortar hand, refilling the mortar buckets for the brick layers, for three years to be absolved. Then she could reapply as a working girl and an acceptable member of society. (Fortunately for J.K. her parents were both willing and able to support her as an unofficial student for a semester. After that, since two girls flunked out, J.K. was able to take one of the vacated seats. She became a college professor.)

3.1.c B.G.’s Story

In those days, there were many children that could not attend high school for crime of having unfavorable family origins. B.G. was a teacher who desperately wanted to rectify this. He managed to maneuver the bureaucratic hoops necessary to secure a building, acquire the funding and collect blacklisted teachers to start a special school. He spent a summer breaks visiting towns and villages across the Hungarian Lowlands enrolling the brightest blacklisted students. Both the teachers and the students were very proactive and eager, because everyone recognized the miracle of this opportunity. It became a splendid school that still functions to this day.

However, the school quickly began to gain fame in academic and sports competitions. This contradicted the communist doctrine and propaganda of the time. That is why, the Russian military visited one day. They called out one of the classes, lined them up along the wall of the old building, and shot them. Dozens of children collapsed bleeding just outside the school to discourage attendance and send a message of warning to any potential new students. No one dared go near them that day. When the sun set B.G. and a female PE teacher sneaked back to the school and carried the survivors to the school basement. There they treated their wounds as best they could, since hospitals in such a situation were not an option. (To this day, the alumni of this school form a very tight-knit community, despite dispersing across the country and across

the world. Both B.G. and the PE teacher lived to be over a hundred and were visited every year by their former students.)

4.1. Aftershocks of 1956

4.1.a J.G.'s Story

“One among the many” is the title of this article and a poem by J. Glaser. (G. György, 2013) He was a youth and a freedom fighter in the battles of 1956. They were enthusiastic and full of hope because they believed in their cause. A beautiful blond little girl fought at his side. She was his first encounter with love. And when the weapon fell from her hand, she was his first encounter with death. But she was just one among the many who died that day. And he was just one among the many that lived through the interrogations, torture and terror that came after. He lived, fled for his life, found refuge, started a family. He entrusted his heritage to his children and grandchildren growing up in foreign lands. But the ghosts of the past will always haunt him. They are warning us, that we are all just one among the many.

4.1.b M.B.'s Story

M.B. was nine years old when her family fled the country after the 1956 revolution. They landed in Canada after living in a refugee camp. Her parents worked hard and long to ensure their survival. Her grandmother took care of the house and raised the two children. M.B. started fourth grade in the back row of the class. Even before she understood a word, she understood the ridicule in the teacher's

tone when she called on M.B. to answer questions and she understood the snickering of her classmates. She learned the language well enough and fast enough to pass her classes despite the cold reception. (Later, she raised a family and became a college professor.)

4.1.c E.P.'s Story

The Pongrátcz brothers were famous in Hungary for the ferocity with which they defended their neighborhood against the Russians. Later, they created a museum focused on the 1956 revolution to commemorate the fallen heroes, the youths that died in battle, the youths that died in the aftermath, and the youths that lived protecting the spirit of the revolution. They believed that knowledge is not inherited, but must be consciously passed on from generation to generation. The youth of today, don't have parents who lived through the wars. E.P. had made it his life's calling, as their descendant, to continue their work. He created an organization called Re-Connect Hungary that gathers youths of Hungarian descent and teaches them about the language, culture, history, and values of the country their parent's left behind.

Conclusion

History is taught in different version depending on the political environment, but the memories of those who lived through it give an intimate and true picture on a small scale. The more memories of true events that are gathered the clearer

picture we can form of the actual events in detail without the filter of political propaganda. While this generation still lives, it is the subsequent generations responsibility to ask for and listen to these stories from within their own families. It is the responsibility of the older generations to speak when they have the ability to speak, about that which is most important to them. They must pass on what they know and what they lived to those younger than them, so that posterity might protect the values their forefathers held dear and avoid the darker turns of history before they become unavoidable. This is the proper rhythm of social inheritance: children beg for stories so that they may learn, young adults internalize that information to shape the world around them and the elderly pass on their stories to the next generation of children. Those growing up in Hungary, did not have a consistency in their traditions and sub-cultures. For instance, those of Germanic lineage were forbidden to pass on their language and customs. The Russian attempt to normalize Russian in Hungary failed with the next generation and now the youngest generation of Hungarians are struggling to learn English. On top of that, they are often taught that they – as a nation – Hungarians hold little or no value in the scale of world history. This is only because so many Hungarian scholars, inventors, innovators and other heroes of humanity are not taught by Hungarians to their children. These teachings were banned or rewritten by the

various invaders and foreign rulers who have had power in Hungary one after the other. That is why Hungarians have to take responsibility to educate themselves through other sources, (Bolyki, 2004) as far as foreign historians and as close as the memories of their family and friends.

Discussion

It is difficult to be a child in difficult times. It's practically impossible to grow up without emotional scars, regardless of whether the child was swept to one side of the Iron Curtain or the other. Everyone had different obstacles to battle as they shaped themselves into adulthood. This learning curve is never linear; every child's life a novel in and of itself. To remain Hungarian through all that takes sacrifice and many have chosen to make the necessary sacrifices. When talking about immigrants, usually the first generation builds, the second maintains, and the third dissolves. It is amazing then that there are third and fourth generation Hungarians living in the stolen territories and around the world. Currently, we have 33 Hungarian schools in 22 US states. There are strong Hungarian communities in Canada, South America, Australia and in Europe.

In these post-COVID years, travel and natural interaction has significantly decreased. But a new world has opened up, as well. Today's youth are citizens of a new digital world where they feel safe and comfortable. Even if this pandemic were to end, the world we had before it will

never return. (Podráczky, 2013) We learn and internalize new routines, technologies, and world views. The world has gotten much smaller and it is up to us what we carry over from the past into the present, what we use to build our future.

“Mér föld járó öreg csizmákban a vihar / Erre toppan olykor szürke lábaival: / Az se sok marad; elszáll és nincs biba: / Mint orgona után a néma bazilika.” *Dal az Esztergomi Bazilikáról* (Babits Mihály 1924) Meaning: “The storm stops by now and then in its seven-league-boots and gray legs. / But its footprint never stays long; it dissolves and flies on / like the silence in the basilica at the end of the pipe organ’s song.” The poem stands true even today. If our roots have the strength of our faith, familiarity, and feeling then we can weather the storms of history. Hungarians have survived many storms over the past centuries, but the storms always pass, “like the silence in the basilica at the end of the pipe organ’s song.”

Recourses

- Babits, M. (2016): “...kinyúlhat égig a lélek...” *Babits Mihály Esztergomi versei és elbeszélései* 2016. Esztergom, Pauker Nyomda, Budapest
- Berk, L. E. & Winsler, A. (1997): *Scaffolding Children’s Learning: Vygotsky and Early Childhood Education* National Association for the Education of Young Children, 1509 16th Str. N.Y. Washington DC 20036-1426
- Berk, L. E. (1985): Research in review. Why children talk to themselves. *Young Children* 40(5)46-52
- Bolyki, T. (Ed.) (2004): *A legnagyobb magyar emigránsok I, II* Jövővilág alapítvány
- G. György J. (2013): *70 év versei*. Glaser János kiadása McMasterville QC
- Podráczky, J. (Ed.) (2013): *2013 a küllhoni magyar kisiskolások éve, Különlegességek, adalékok a differenciálás módszertanához* Kiadja a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt., Budapest
- Török, I. (1978): *Katolikus Magyarok Észak Amerikában* Kongresszusi Könyvtár 78-65792 A Katolikus Magyarok Vasárnapja, Youngstown, Ohio.

ASYMMETRIC WARFARE IN EGYPT

Szerző:

Majorosi, Adam (PHD student)
National University of Public Services
(Hungary)

Lektorok:

N. Rózsa, Erzsébet (PhD)
National University of Public
Services (Hungary)

Kis-Benedek, József
National University of Public
Services (Hungary)

Első szerző e-mail címe:
majorosiadam@gmail.com

...and two other lectors

Abstract

Present study I would like to write about asymmetric warfare, which was used by the terrorist groups in Egypt. In the first part, I will examine the theory of asymmetric warfare. Then I will show the different asymmetric tools, which were used by the terrorist organizations, and the answers, the government gave to them.

Keywords: Egypt, Asymmetric Warfare, Terrorism, Wilayat Sinai, Libya

Disciplines: history, military science

Absztrakt

ASZIMMETRIKUS HADVISELÉS EGYIPTOMBAN

Jelen tanulmányban az aszimmetrikus hadviselésről lesz szó, amelyet az egyiptomi terrorista csoportok alkalmaztak. Az első részben az aszimmetrikus hadviselés elmélete kerül megvitatásra, majd a terrrorszervezetek által használt különböző aszimmetrikus eszközöket és a kormány által rájuk adott válaszokat mutatjuk be.

Kulcsszavak: Egyiptom, Aszimmetrikus Hadviselés, Terrorizmus, Wilayat Sinai, Líbia

Diszciplínák: történelem, hadtudomány

Majorosi, Adam (2022): Asymmetric Warfare in Egypt. *Lélektan és hadviselés – interdiszciplináris folyóirat*, IV. évf. 2022/1. szám. 43-67. doi: 10.35404/LH.2022.1.43

In this essay, I would like to examine the Asymmetric warfare and it is used in Egypt against the Egyptian government. I have chosen this topic because I would like to see, how a Middle-Eastern country deals with the terrorist threat with their toolkit. The terrorist organizations appeared in other countries in the area, so the examination of their attempts will help us understand their activities in these countries. Asymmetric warfare is also an interesting subject because it hasn't got any clear definition nowadays. So we can speak about Asymmetric warfare (Lele, 2012, Resperger, 2017), Fourth Generation Warfare (Lind, 1987; Somkuti, 2012; Kis-Álmos, 2012), or hybrid Warfare (Gerasimov, 2013, Primakov, 2013). I don't want to make a clear definition, I would examine only the tools of this warfare. I need them to explain the operations and organizations of Egypt's terrorist groups. So this will occupy the first part. In the second part, I will show you the rise up of these groups, and examine their operations. It will help us to distinguish the different groups, and determine the Asymmetric tools which were used in today's warfare. It will help also the different militaries of the world because they can prepare themselves for the newest Asymmetric challenges. Besides them, I will show the answers, the government tried to apply to eliminate the terrorist threat. They used mostly military ones, but recently they converted to using non-military measures (economic developments, social measures).

The Egyptian government now trying to separate the terrorists from the civilians, and win the hearts of the population in the Sinai. However it will be a long road, and the terrorists now attacking the returning civilians with booby traps. However, with the help of the tribes of the Sinai, the government will be able to eliminate the terrorist groups in Egypt. My essay has three objectives. The first one is examining the Asymmetric warfare and applying its theses to the Egyptian situation. Then see the behavior of the non-state actors (terrorist groups, tribes civilians). After that, I would like to find different types of answers against the Asymmetric threats, which would be applicable in different countries against Asymmetric actors. I will end this study with my conclusions.

Characteristics of the asymmetric warfare

The theory of Asymmetric warfare was created at the end of the 20th or at the beginning of the 21st century, to give answers to the experiences which were received by the western militaries in the conflict zones (for example Afghanistan, and Iraq). However it hasn't got a unified definition, and the authors can describe it differently (Lele, 2014). This type of conflict was used on many continents, and its appearance of it can be described by the changes in international relations and the warfare also. For example, the appearance of gerilla warfare, the globalisation, and the borning interdependence or the mass

diffusion of small weapons helped to create the Asymmetric warfare (Somkuti, 2012).

In the 21st century, the state's monopoly of violence was reduced, and non-governmental actors have taken it (terrorist organizations, criminal syndicates, or tribes). Therefore the state can't keep up the order, and civil wars could have erupted (Resperger, 2017). The line between peace and war would be disappeared because the operations of the Asymmetric warfare can't reach the level of war. The war didn't have a beginning and a punctual end. Like in Egypt, where the army fought against terrorist cells, however, the country functioned in a time of peace. The terrorist groups are using this type of war fondly against a stronger, more conventional opponent, to gain the upper hand. These organizations have state-like functions (they have an army, they can make money, or keep up the social infrastructure) (Kiss-Álmos, 2009). These organizations are small, they have many cells in one country, and they don't have to cooperate, like in Egypt. Here, there are many organizations, and they don't cooperate with each other. But they fight separately against the Egyptian army because they want to overthrow the military regime. They fight with non-conventional methods and use cheap, innovative tools which are caused huge destruction (suicide bombings, assassinations).

With their operations, they try to make influence the population of the country. So

those are shown on different types of social media (television, Twitter, Facebook) to gain support and make the enemy fear (Price, 2013). The Asymmetric organizations are decentralized. They have many cells in the same country, and they can move to another neighboring state either. Their leadership wasn't unified, so it wasn't easy to locate and destroy it. They use so many different tools, so the defense against them is complicated (Long, 2007). The Asymmetric side works with cheap and easy attainment weapons, which curtail military training. However, the conventional side had to buy expensive weapons, and train their soldier for months, or years to use them. (Resperger, 2016). And they have to keep up and restore the infrastructure as well. Moreover, the Asymmetric forces don't have to make transparent operations, the other side had to become compliant, and play by the rules. They should explain their motives and operations to the public, keeping their support (Verweij, 2009). The Asymmetric forces didn't have such boundaries. They could use any means necessary.

Asymmetric warfare in Egypt by the terrorists

The causes of the rebellion

The Sinai peninsula is situated between Asia and Africa, and its territory is 60 000 square kilometers. The northern area is highly populated, mostly by bedouins, and 60% of the population are living there. This area was closed, and there are few

routes, which join the main country. This area was occupied by Israel after the Six-Day War (05.06.1967.-10.06.1967). Egypt received back this region with Camp-David Accord in 1978. However, it changed the development of the area (Iddris, 2017).

Egypt prepared for another war, and if that would have happened, they had tried to use the Sinai as a buffer zone. So they didn't develop the area at all. And they didn't trust the bedouins either, because they thought, that they helped the Israelis in the Yom-Kippur War (06.10.1973-25.10.1973). It wasn't true, but it didn't matter. So bedouins were marginalized, and they became secondary citizens of the state. They couldn't receive Egyptian citizenship, and couldn't become members of the army, or the administration. The Egyptian state neither governed this area, they let the bedouins make it. So the Northern Sinai enjoyed a quasi-half-autonomous state, which helped the rebellion to erupt (Dentice, 2018). Moreover, the Southern part was highly developed, thanks to the tourism of the Red Sea. In the meantime the Northern part of the peninsula the population wasn't able to receive the basic services (medicine, food.) Thus the locals started to smuggle these via tunnels. Also, they didn't smuggle only medicines, but weapons, and of course the terrorists used these tunnels to infiltrate the area. The security agencies tried to eliminate these tunnels, but these measures made conflicted with the bedouins. (Genty,2018.) And the extremist

groups tried to exploit these conflicts and began to recruit members from the young bedouins. The bedouins didn't believe in the extremist ideas, but their inadequate conditions turn them against the government (Dentice, 2018).

From the Arab Spring to the end of the presidency of Mursi

The Arab Spring was introduced in Tunisia, and its main cause was the bad living conditions in the Middle East. However, from the social sphere, it emerged as anti-Mubarak protests. Against these protests, the military forces of the Sinai were transported to the mainland. Of course, this act made a power vacuum in the Northern Sinai Peninsula, which was guarded by a few military forces, thanks to the Camp-David Accord. This divided the peninsula into four parts, and the guarding forces are reduced from zone A to D, and in the last one, there were only police forces (Watanaben 2015). So the government didn't leave any potential force to keep up the order. Therefore the locals rebelled attacked the local police stations and took weapons. They also received weapons from other conflict zones (such as Libya). The terrorists also gained recruitment from the prisons in Egypt. They could either attack Israel, which had to send special operations team to its southern border and built a huge wall. To regain the peninsula the Egyptian military launched a military operation, called Operation Eagle (Katz, 2011). Two

special operations divisions participated in it with 250 vehicles.

Their main task was to occupy the places with strategic importance and eliminate the terrorist organizations. Then they had to push the remaining members to the middle of the area, where they couldn't hide, and easily windable. These special operation divisions were supported by helicopters, which tried to eliminate terrorist hideouts and stocks (Khaled, 2011). In the beginning, the operation was successful. For example on 15 August, the army could seize a terrorist who hid out in a city and killed one terrorist, arresting four. They found weapons and components for bombs.

The military also tried to guard the cities with checkpoints. However, it wasn't successful, because the military gave up its own mobility, and the extremists could avoid or attack them, and escape easily. They used the cover of the night, which gave them a surprise. The first attacks were mostly gun fires. The attacks were committed by individuals, who escaped after the act. Moreover, they weren't able to chase by the military. There was a checkpoint that was attacked by thirty times (Maher, 2012).

The attacks were dropped suddenly but emerged in August of 2012 when a checkpoint was attacked. This act was made at night under the festival of Ramadan. The border guard troops prepared themselves for dinner when the terrorist caught them off-guard. Sixteen of them were slain (Al-Jazeera, 2012). After

this attack, the military started another operation. This received the name of Operation Sinai. The military changed its previous tactic, first made air strikes against terrorist hideouts in the towns of the area, then invaded them with PCVs and military forces. The number of house searches increased, and the military said that they caught the perpetrators of the attack in August (CNN, 2012). However, this operation was applied to other villages also, where the terrorists lived. Nevertheless, the mass arrests in these settlements made the locals angry. Because the terrorists knew when the military came and escaped from the area. So the military arrested the civilians instead of the terrorists, such as happened in the village of Madhya (CNN, 2012).

The terrorists in the first stage of the rebellion tried to avoid the fight with the military. They knew, that they could be killed easily, thus, they attacked the hights. Because they wanted to avoid the chase of the military. One of the main bases was the mountain of Jebel-Halal, which was a priority target for the military. Therefore they tried to occupy frequently, but they achieved this goal only in 2017 (Draa, 2012). The peacekeeping unit of the UN received attacks from the insurgents also. The first attack came in 2012 from the mountains, luckily they didn't lose any men (Time of Israel, 2012). Until then a new government was elected, which was created by the Muslim Brotherhood. They tried new methods to settle the insurgency. First of all, they strengthened the

cooperation between other states. Their main allies were the United States, and Israel also.

From the United States Egypt has received intelligence information about the terrorist cells, and modern weapons either (Myers, 2012). With Israel, the county made intelligence cooperation. Highly ranked Egyptian officers traveled to Tel-Aviv, where they made talks about exchanges of intelligence information, common operations, and the change of the captured soldiers (Moran, 2016). In the meantime, the extremist organizations infiltrated the cities of the mainland. In 2013, the security forces arrested a group, and they found a significant amount of money and components of bombs at them.

However, the terrorist organizations haven't made any attacks yet, the security forces counted on it. They interrogated the members of the group, and they confessed, that there were many members of terrorist cells, who were hidden beside the worshippers of the main mosques. At the main time, the president tried to use new tools against the extremist.

Mursi wanted to win the hearts of the locals, so he gave back some of the pastoral fields to the tribes, and started an economic development program (Idris, 2017). The locals loved him, but the coup of the military changed everything.

The first four years of Sisi (2013-2017)

Meanwhile, on the mainland, a huge protest against the government erupted.

The protesters didn't accept the centralization of power of the Muslim Brotherhood, the rising significance of the religion, which filled the Egyptian politics, and the enormous corruption. Thus, the military exploited the situation and dismissed the president. In spite of this, the sympathizers of the government made protested against the coup, which was eliminated by force. The military also pronounced the Muslim Brotherhood a terrorist organization (Worth, 2013). The members of the organization were executed or sent to prison. There, many of them weren't separated from the extremists, and their number was grown (Aman, 2014). This event had an effect on the Sinai peninsula also. The locals condemned the coup because it was made against an Islamic government, which tried to make their lives better. So they didn't accept the new government, and the attacks against the military continued. The number of them was raised enormously, for example in April of 2013 there were many attacks that targeted the soldiers and the military personnel. The biggest threat was a new group, which was called Ansar Bay al-Maqdis (The Supporters of Jerusalem). This group was created possibly at the end of 2011 or in early 2012 when under the Arab Spring many detainees escaped from prison and went hiding in the peninsula. So its members were mostly criminals, bedouins, or former military personnel, who created and taught the tactics of this terrorist organization (Schweitzer, 2015). This group was

activated after the coup, and it became the largest terrorist cell in Egypt. They obeyed the Islamic State, and after that received a new name, Wilayat Sinai, (Sinai Province) (TIMEP, 2014).

They used suicide bombings, as one of their tools. The Sinai Province applied it as a psychological tool, to erase fear, and as a part of their operations. It was started to use after the organization joined the Islamic State. Thereupon the terrorists of the Islamic State wandered to Egypt via the tunnels, and important positions were taken by them in the Sinai Province. The newbies introduced new tools and operation styles to the former Ansar Bayt al-Maqdis. And the organization got acquainted with the suicide bombings. They used this tool differently. The suicide bombings could be used as an introduction. For example, the terrorists attacked with this tool many checkpoints and diverted the forces of the army from their true target. After that, they could attack the military personnel from the wings, or from higher grounds. They could also use this tool to finish their operation. In that type of operation, they shot at the soldiers from all angles and divided their attention. After that, the suicide bomber detonated himself and made huge casualties (Huffman, 2015). And the security forces couldn't make an adequate answer against it. When the attack was finished, they closed the area and searched for the assailants. In order to find them, they made huge arrests among the local residents. Meanwhile, they didn't leave

their checkpoints and made little patrolling. They tried to convince the locals to stay at home, so they distributed fliers by plane (Huffman, 2015). In order to make pressure on the terrorist organizations, the Egyptian military tried to eliminate the tunnels at the eastern border. First of all, they destroyed the local houses in a 500 m circle to control the smuggling areas. Then they attacked these tunnels and destroyed them. The military also wanted to make the terrorist's stocks move into the center of the peninsula, where the helicopters could deal with them easily (Gold, 2014). Until then Egypt had to make efforts to control the western border also, because the Libyan civil war emerged, and terrorist cells gained important parts of it. They smuggled personnel and equipment on the vast land of Egypt's western border, supporting the Sinai Province. So Egypt had to participate in the civil war to eliminate this route. In 2015 ISIS in Libya executed 21 Coptic Egyptian workers. In retaliation, the Egyptian Air Force made bombings against the Islamic State's Libyan locations (BBC, 2015). However, the Sinai Province made a huge mistake, which later caused many losses to them. After their former organization pledged loyalty to the Islamic State the Sinai Province attacked the local tribesmen and civilians also. They executed or kidnapped the locals, and demanded pay from their relatives. The terrorist changed their behaviour, because they believed, that the civilians helped the military against them (NBC, 2014). So the

tribes made a common agreement. They forbade their kinsmen to participate in the operations of the Sinai Province.

If they tried to do it, they were banned from the tribe, and they weren't protected by the tribes. This arrangement was effective for the owners of the local undertakings. The leaders of the tribes declared, that they will help the military and asked the locals to stay home. The tribes were fed up with how the Sinai Province treated their members. They kidnapped and murdered their leaders and members. However, when the Sinai Province tried the same methods on the Tarabin tribe, then a fight erupted between them. After this incident, the tribes of the Sinai helped the military with intelligence information about terrorist groups and made antiterrorist operations alone also. (The Tahrir Institute For Middle East Policy, 2018). However, the locals didn't trust the military, because after the attacks there were mass arrests when innocent civilians were caught. Also, many civilians died in the anti-terrorist operations, and this could turn the locals against the military.

In the meantime, the Sinai Province was suppressed. First of all, it was caused by the loss of territories in Syria by the mother organization, which couldn't help with manpower, weapons, and cash to their Egyptian brothers. Also, the Sinai Province suffered terrible losses against the military, and they weren't able to use sophisticated tools. Their operations became clumsy also. This was the

consequence of the airstrike in 2016. Which aimed at the mountain of the Jebel Halal, where the leaders of the Sinai Province kept a meeting. The attack eliminated the leaders of the terrorist group, and they had to adapt to the new situation (Schweitzer, 2016). In the meantime with the suppression of the Islamic State Al Qaeda was reemerged as a serious rival. In 2011, there was an Al Qaeda cell in the Sinai the Jund al Islam. They had a serious attack against the military, but they began fighting with the Sinai Province, which almost terminated the Jund al-Islam. They reappeared in 2017 when in an audio file they admitted an attack in 2015 and declared their rivalry with the Sinai Province (Salem, 2017). Al Qaeda tried to minimize the influence of the Islamic State with the unification of their cells. Thus the organization created the Islamic, and Muslim Support Group, to make joint operations in the African civil wars. They tried to expand carefully in Egypt because they didn't want to get the attention of the military.

In 2015 terrorist groups started to attack tourist sites. The Sinai Province possibly wanted to make an attack on the Qarnak tourist site. Three armed persons, one of them a suicide bomber, wanted to sneak inside, but the guards have seen them and intercepted the terrorists. In the fight, one of the attackers blew himself up, and his partners were shot down. I said that the attackers were members of the Sinai Province because they tried to make a

suicide bombing. And only this organization used this method.

In 2017, there were two other suicide bombings in Egypt, against the Coptic community. The Copts are the Christian minority of Egypt, they give up 20 % of the population (Hulsman, 2012). They have received discrimination from the state in the Ottoman era. Under Mubarak they suffered from state discrimination in the areas of university admissions, public spending, military promotions, and official requirements for building or repairing churches. When the Arab Spring erupted, the Copts protested beside their Muslim citizens. However, after the revolution the attacks against the Copts were growing, there were 100 attacks against Copts between 2011-2013. Mostly Coptic churches and countryside homes were destroyed (Copts of Egypt, World minorities, 2020). Despite this, they became the target of the suppressed Sinai Province. On April 9 of 2017, two simultaneous attacks happened in Alexandria and Tanta. The terrorists attacked the masses on Palm Sunday. In Tanta, the attacker could bypass the security services, and detonate himself inside the church, killing 28 and injuring 77 people (Egypt's Coptic churches hit by deadly blasts on Palm Sunday, 2017). In Alexandria, the attacker hasn't received such luck, because he was stopped at a checkpoint by the security. He realized, that he couldn't kill Copts with the bomb, so he blew himself up before the church (Hendawi, 2017). Seventeen people

remained dead and 48 were injured. After the attacks, the copt criticized the security forces, because before the attack a bomb was found close to the Alexandrian Church. However, they didn't do anything to strengthen the nearby buildings and roads. And the Coptic mass criticized that the government didn't do anything to protect them. Thus clashes erupted between the Copts and the Muslims/security forces (Hanna, 2019). There fore inside the Coptic Church the policy of Twadros II., which was supported by the government, was disputed by other priests.

The second four years of Sisi (2017-2021)

In 2017 the terrorist operations in the Sinai Peninsula were decreased. However, on the mainland new organizations were born. First of all, I would like to write about the HASM movement (Ḥarakat Sāwa'd Miṣr, the Armed People of Egypt, but the HASM means determination in Arabic). We don't know its origin, the government accused the Muslim Brotherhood creating the group. In spite of this, we have little evidence that this claim was true (Lavrilleux, 2020). Their first attack happened in August of 2016 when tried to murder Ali Gomaa, the main priest of al-Azhar. This attack was unsuccessful because his bodyguard could intervene and repelled the attack (Cummings, 2017). After it, they executed

a member of the security agency, when he tried to reach his car (Horton, 2017).

They have two types of operations. In the first one, they tried to attack one, or a couple of targets with guns. The attackers want to surprise their target and execute him. Their targets are mostly high-ranked military officers, administration officers, or checkpoints. The second tool is the bomb outrage. In this type, the terrorist makes a self-assembly bomb and hides it near their target. Then, when the time is right, the bomb is exploded with remote control. This happened on the sixth of December when a remote-controlled bomb exploded at a checkpoint in the quarter Haram of Gíza. Six police officers remained dead after the explosion (Youssef, 2016). These tools help the terrorists to avoid the civil victims in their attacks. The HASM is active in the cities, and they tried to stay mobile, so they don't have many members. The organization was made to defend the rights of Muslims. Thus on the 8th of October 2017, they attacked the embassy of Miammar with a bomb. The organization made this operation because the government of Miammar didn't respect the rights of the Muslim Rohingyas. (Mansour, 2018). Against these groups, the security forces tried to close the main roads and streets with checkpoints, although this measure didn't stop the terrorist from conducting new attacks. The police also patrolled these areas, arrested many suspects, moreover seized components of bombs and weapons. However, we didn't know

punctually, how many were terrorists among the detained persons. The numbers, which were given by the military and the police were too high, that the terrorist groups should have been eliminated by that time. In spite of this, they were continuing their operations, which means, that many detainees were innocent. And after the attacks they were executed, which raised the problem of the extrajudicial killings. (Rights group: 3,185 extrajudicial killings in Egypt since 2013, 2019).

In the meantime, the terrorist organizations started to attack tourists again. On the 28th of December 2018, a bomb exploded near the pyramids of Giza. The bomb was hidden in the dustbin next to the museum of the pyramids. Three Vietnamese tourists and their guide were killed (Youssef, 2018). In the May of 2019, a very similar attack happened, without dead people, although there were some injured (Hassan, 2019). The most serious attack was made in 2015 against a Russian jet. The Sinai Province possibly made the jet explode, and all of the passengers (129 victims) were dead. (Russia plane crash: 'Terror act' downed A321 over Egypt's Sinai, 2015). The attack was successful, because the airport wasn't guarded properly, and the terrorist could take the bomb up to the plane. The extremist organizations tried to attack the tourists because the country receives huge income from this sector. Thus, the terrorists wanted to eliminate this income source and made a huge blow to the government.

However, they couldn't cause much harm to the tourist sector. Because they were guarded by the Egyptian authorities. The sector received a huge blow from the Covid virus, not from the terrorists. Fortunately, the Egyptians could reopen their sites and hotels after the first pandemic, and the country accepts 300 000 tourists/per day (Tourists return to Egypt's resorts after months of restrictions, 2021).

After 2017 a new territory gained the focus of the Egyptian counter-terrorism efforts, the area of the Western border. This region has a common border with Libya. After the civil war erupted there, the Egyptian army made everything possible to contain the area. They feared, that the border was used to smuggle weapons, and personnel to the terrorist organizations of Egypt. The western territories are arid and huge, so it is easy to smuggle weapons and men into the country. In that area, there was an attack earlier, when the assailants tried to kill the interior minister. This act was unsuccessful. (Kirkpatrick, 2013). After this attack, the military tightened their control on the area, although in 2015 they shot out a Mexican tourist bus, which wandered into the area accidentally. (Mexican tourists killed by Egyptian security forces, 2015). Whereas the attack happened, the military restricted the news from the border area. The next attack happened in 2017. In this operation, 10 police officers and 34 policemen were murdered. The act was recognized by the Ansar al-Islam organization (Markey,

2017). It was created possibly in Libya in 2014. The members of it received military training, and they were smuggled into Egypt after that. They didn't belong to the Islamic State franchise, because they pledged loyalty to the Al-Qaeda group. Their attack was professional which means, that their members were ex-military. Strengthen this idea that they didn't execute the newly recruited policemen. After this attack, the security forces made a huge antiterrorist operation in the border zone. They managed to free a captured police officer, and with his statement, the security forces detained or killed many terrorists, and seized weapons, and components of bombs also. The lieutenant of this organization, Abdel Hamid, was executed in an airstrike on 31.11.2017 (Cummings, 2017).

Because of the dangerous western border, Egypt intervenes actively in the Libyan civil war. The air force of the country made airstrikes against the local Islamic State group in 2015, because they executed Egyptian Coptic laborers. (Egyptian air strikes in Libya kill dozens of ISIS militants, 2015). Egypt supported general Khalifa Haftar, because they thought, that he could manage to unite the country and eliminate the terrorist groups. Moreover, the government wanted to repeal the Muslim Brotherhood from the country, which is part of the government of Tripoli. (Mahmoud, 2018). So Egypt is sending intelligence information, and weapons, and made airstrikes in the

country against terrorist bases (Dentice, 2017).

The last airstrike, which was conducted by Egypt, was in 2017. At this time, they attacked the bases and storages of the Derna Mujaheddin Shura Council. This operation was an answer against the attacks, which aimed at the Copts in Minya. However, the Derna Mujaheddin Shura Council didn't target Copts, they neither cooperated with the Islamic State nor any Egyptian terrorist groups. They weren't activated in Egypt, only in Derna and its neighborhood. Thus the Egyptian attack's main goal was to take revenge against the interior terrorist organizations because, at home, they thought themselves incapable to do it. And also they tried to help reaching Haftar's war goals. (Dentice, 2017.) The two players had a deep collaboration. For example, when Haftar's forces captured Hesham Ashmawy, the Egyptian leader of the terrorist organization al-Mourabitun, he was given to the Egyptian authorities by them. He received a trial in Egypt, and he was sentenced to death and executed. (Egyptian officer-turned-extremist Hesham Ashmawy executed: Military, 2020) In 2020 Turkey entered into the civil war and sent conventional forces and Syrian mercenaries to Libya. They fought on the side of the GNA and helped to educate the forces of the Tripolitanian government. And Turkey helped push back Haftar's forces, thus changing the equilibrium (Harchaoui, 2018). Haftar was ousted from Tripoli and kept the eastern

area of the country. Therefore Egypt increased its support to Haftar, and the country tried to participate in the Libyan negotiations. Egypt trained 50 soldiers of Haftar to conduct maritime operations against the Turkish ships, to eliminate the supply chain of the Tripolitanian Government (Egypt, UAE establish Libya naval commando squad to fight Turkey, 2020).

In September 2020. the Egyptian president carried out a threat against the GNA. He said that if their soldiers would have stepped across the Benghazi-Sirte line, the Egyptian forces had intervened in Libya (Averting an Egyptian Military Intervention in Libya, 2020). He made this declaration because Egypt is afraid of the stronger Turkish positions in the Mediterranean area. Moreover, they didn't want that the Muslim Brotherhood would return to Libya. Although Egypt tried to handle this problem flexibly. Thus they started to support the negotiations between the participants in the conflict in the second half of 2020. They either promoted the ceasefire agreement on 23. 10. 2020. Before this happened, the participants had been holding meetings in Cairo in September. Egypt changed its policy because realized, that it had to use different tools (mostly diplomatic) to stop the Turkish advance (Anani, 2021). Moreover, the negotiations were begun between Turkey and Egypt in 2020. Although this could mean an easing process, the two participants have serious debates between them. For example,

Turkey would send home the Syrian mercenaries, but the Turkish military would stay in the country, which is unacceptable to Egypt. And even Turkey didn't want to send the members of the Muslim Brotherhood to Egypt, so this also cause a clash between the two countries (Egypt and Turkey seek to overhaul tense ties with frank talks on Libya, 2021).

Also, Egypt is affiliated with the government of Tripoli. They sent a delegation to the city on 27. December 2020. (Egyptian delegation visits Libyan capital for talks with GNA, 2020.) The Libyan rival groups also made an accord in 2021 that they will keep a common election in December. Moreover, a united government will be created by them. The prime minister of the Tripoli government also had a meeting with Sisi, who ensured him that he will support the united government (Shalhub, 2021).

Besides the problem of Libya, in the Sinai peninsula, there were other attacks. In 2017 forty gunmen attacked the mosque of al-Rawda. This mosque was the church of the Sufi Islam school. 311 people have died from the attack, and the number of injured was thousands (Youssef, 2017). The attack was proclaimed by the Sinai Province, however, it made clashes between the members, and some of them questioned the methods of the terrorist organization. After the act, the Egyptian government started a new operation, which was called the Comprehensive Operation of Sinai. This operation was a joint cooperation between the army, the

navy, the police, and the border guard units. They tried to eliminate the terrorist threat collectively (Mohamad, 2019). However, the attendances made operations not just inside the peninsula, but at the western border of the country. Because this operation helped the government confuse the supply chain of the terrorists (Shay, 2019).

The starting date of the operation was on 28 February 2018. Before they could launch the operation, the military closed the traffic road junctions reducing the movement of the terrorists. This military operation was public in the newspapers and television, so the military has often declared the successes and the arrests. According to the official statements, the military arrested 7491 and eliminated 464 terrorists. (Amer, 2019.) Although these numbers were too high, so the civil organizations and the mass media agencies questioned the numbers. Thus it could be possible that many dead persons and detainees weren't terrorists, but rather civilians. The number of death was huge also, it could mean extrajudicial killings (Strock, 2021).

In order to disturb the supply chains of the terrorists, the military blocked the main social services in the peninsula. Thus they introduced curfews in the northern part of the peninsula and distrained the food supply in the area. All of these meant that 420 000 residents didn't receive an adequate food supply. The pharmacies and the gas stations also closed, so the people hasn't received the necessary pills, and oil,

because the basic services were shut down. (Egyptian Front for Human Rights, 2018).

The border guard units also made checkpoints near the border which served to eliminate the weapon smuggling. This meant, that the houses of the locals were demolished (Egypt: Looming Humanitarian Crisis in Sinai, Relief Urgently Needed After 2 Months of Army Restrictions on Food, 2018). The security forces either tried to shut down the Internet to block the terrorists communications. In spite of this, the terrorists managed to get access to their social media accounts, and were able to communicate their messages to the locals. They although couldn't reach the only bank in the Sinai without the Internet (Human Rights Organizations Call On Egypt's Government To End Internet Censorship And Website Blocking 2020).

The border guard units also made checkpoints near the border which served to eliminate the weapon smuggling. This meant, that the houses of the locals were demolished. (Egypt: Looming Humanitarian Crisis in Sinai, Relief Urgently Needed After 2 Months of Army Restrictions on Food, 2018). The security forces either tried to shut down the Internet to block the terrorist's communications. In spite of this, the terrorists managed to get access to their social media accounts and were able to communicate their messages to the locals. They couldn't reach the only bank in the Sinai without the Internet (Human Rights Organizations Call On Egypt's Govern-

ment To End Internet Censorship And Website Blocking 2020).

However, the terrorists managed to make attacks in spite of the measures of the government. Although the number of the attacks was shrunk to 18 per month (Amer, 2019). The groups used their previous tools and tried to combine them strengthening their usefulness. I can mention the suicide bombings. In 2018, the terrorists attacked the 101st brigade. The attackers cut the fences, and first, they attacked with guns. When they reached the command center blew themselves up. (Wilayat Sinai targets Egyptian army stronghold, 2018). The attacks reached military strongholds also. In the Qasima barracks, they made operations with weapons and suicide vests killing eight soldiers (Bassil, 2019). The military officers and government officials were suffered also from assassination attempts. The convoy of the main military officer, Hassan al-Husseini, was attacked, and he got off it with injuries (Amer, 2019). The Sinai Province, similar to the Islamic State, made checkpoints on the main roads. They checked the papers of the travelers and tried to filter out those, who didn't follow their strict religious rules. With this technique, they caught soldiers and executed them immediately (Hassan, 2017).

The government used non-military tools against the insurgents in the last couple of years. The most important tool is the economic development of the northern part of the peninsula, which was effaced at

the beginning of the time of Sisi. He renewed it in 2014 when the Engineer Authority started the development with the help of the military (Hanafi, 2021.) They mostly developed the road and railway system. Nowadays the government started many new projects, which will be able to make the area fruitful. For example, reservoirs were created and new models were introduced, which will be able to keep the water consumption at a low level (President Sisi reviews progress of Sinai development projects, 2020).

Many more projects are under development. The government will pay 2,69 billion dollars to reach the adequate development level in Sinai. They collected the money from their own resources, and also from the undertakings of the Arab countries, and from the USAID (Egypt secures \$2.69B for Sinai development in 2020, 2020). Nowadays the government is building roads, reservoirs, and bridges. But the Egyptians are planning to build hospitals, schools, and touristic buildings. The government also plans to move new residents, and former civilians back to the area. They will be settled by professions (miners, doctors, tourist workers). The government's purpose with this goal that reopens the economic development of the area. And also they mean to make the support of the terrorist groups decline. (Hassan, 2017). However, the terrorist groups were accommodated in this new situation. Thus they reorganized their attacks. Nowadays they don't conduct their operations with a couple of attackers,

but they send one attacker only or make roadside bombings (Shifting militant tactics curb development in Egypt's North Sinai, 2020).

They used the same methods against the resettlement of the peninsula. Inside the abandoned villages and towns, they left booby traps. With these, they tried to stop the migration into the peninsula and kill as many civilians as possible (Sweilam, 2020). The group also returned to the usage of the roadside bombs, which harmed the military convoys (Egypt Officials: Bomb Kills 1 Police and Wounds 3 in Sinai, 2021). Although they are using a new tool, the lone snipers. These attackers were placed in military-occupied areas, and they could live with the civilians in these settlements. These people were barely recognizable, so they could conduct operations easily, then disappear into the masses of the cities. The numbers were growing significantly. In 2018 and 19 sixteen sniper attacks were committed, in 2020 January and September eighteen attacks were made. (Shifting militant tactics curb development in Egypt's North Sinai, 2020).

Although the checkpoint attacks weren't disappeared. In the July of 2021, a checkpoint was attacked by the terrorists in Seik Zuveid. In this attack 5 soldiers were dead and many were injured (5 Egyptian troops killed in Islamic State attack in northern Sinai, 2021). Although the military declared that they make the area secure it wasn't true. The Sinai Province placed their center in the area of

Bir al-Abd, which is arid and difficult to control (Shifting militant tactics curb development in Egypt's North Sinai, 2020). However, the terrorist organization is not as strong as it was in 2014 or 2015. The Islamic State was suppressed and the tribes of Sinai also attacks the Sinai Province. The tribes didn't help just within tels, but they made common anti-terrorist operations with the military. These were so successful, that the Sinai Province last many of its members, and nowadays the members are from Egypt and Palestine territories. In 2021 a high-ranking officer, Abu Hamza al-Qadi, surrendered himself to the Tribe Union of the Sinai. He was a jurist of the Sinai Province, and he knew the full of organization of the terrorist group. With his help, the military and the tribes will be able to possibly eliminate the group much more easily (Islamic State leader in Sinai surrenders to Egyptian authorities, 2021).

Conclusion

In this essay, I have tried analyzing the Egyptian insurgency as an Asymmetric threat. The terrorists of this uprising are Asymmetric players because they use cheap tools in very creative ways. They are working in cells, which were distributed in the whole country, although they didn't cooperate with each other. We can draw up a development circle for them. In the first few years of the insurgency, they conducted mostly one attacker operations. For example, a gunner attacked a checkpoint and tried to eliminate the

guards. And the cells also made roadside bombs, which could make injuries and damage the military vehicles. After the Sisi coup, the terrorists became stronger, thanks to the growing numbers of the members of the cells, and the development in their financial status (mostly the Sinai province), they conducted sophisticated attacks in the Sinai. In the meantime, in the cities of Egypt, smaller cells were created, which operated with gun attacks and roadside bombs. They chose these tools, because they had fewer numbers, unlike the Sinai Province, and couldn't risk that the members would have perished in an attack. However, the Egyptian security forces could locate the members, and they have detained. Meanwhile, in the Sinai, the former Ansar Bayt al-Maqdis pledged loyalty to the Islamic State and with it gained huge resources and manpower, who brought with them new tools (suicide bombings) and new methods. With it, the Sinai Province could cause huge damage to the security forces of Egypt and managed to persist after the Islamic State was surpassed. The Sinai Province received huge losses from the security forces, but they could reorganize themselves. The organization has taken the tools of the cells in the cities and now is working with lone attackers. They are mostly snipers, who could work in invaded territories and cause loss easily. After the attacks, they could vanish and choose another target. The Sinai Province is so flexible, that they have found an antidote to the government's economic development. This was based on

the redeployment of the locals, so the terrorists are leaving booby-traps in the abandoned villages, which caused heavy damage to the resettled civilians.

Meanwhile, the government used mostly military tools against the insurgent. These tools were mostly unflexible, and the terrorists managed to avoid them or used them against the soldiers. The military tried to contain the insurgents with checkpoints inside the cities, which made the military mobilize, and exposed them to the attack of the terrorists. They also used heavy weapons against the insurgents (tanks, troop carrier vehicles) which could be attacked easily with roadside bombs and suicide bombings. The security forces used helicopters and airstrikes against the hideouts of the terrorists, which caused little damage to the manpower, but possibly they could destroy their weapons.

They changed their methods also. In the military sphere, the soldiers tried to break out from the checkpoints and made patrolling activities. With these changes, they managed to answer the terrorist attacks and detained many members of these organizations. They also tried to gain information from the locals and from the tribes, who refused to ally themselves with the terrorists after they attacked their members. Thus they joined the army and helped them hunt down the terrorist cells. The tribes managed to arrest one of the top leaders of the Sinai Province, who gives help to the tribes against the terrorist group.

To defeat the terrorist cells, the security forces closed down the Egyptian borders eliminating the terrorists from their supply. In 2018 they simultaneously make operations in the western and eastern border areas of the country stopping the cells from receiving weapons and manpower. It worked and the Sinai Province lost many members. Inside the country, they detained the members of the terrorist groups, and I haven't received any news about their attacks in the last two years.

The government realized that it couldn't defeat the extremists with only military tools. They used development policy to gain the trust of the locals in the Sinai. So in the last few years, a huge development program was started which aimed the improvement the lifestyle of the locals. It resulted in many achievements but its effect will be cleared later. However, the terrorists found the antidote against it and attacked the civilians, who tried to resettle in their homes. Also, the military made harsh treatment of the locals, and they didn't forgive easily. They have much work to do if they want to persuade the civilians to help them.

The government can rely on the tribes in that area, or free some of their detained persons to show the locals their goodwill. Maybe this can help the military to eliminate the terrorist threat. They also can collaborate with the governments of the neighboring countries, because in their country there can be connections with the Sinai Province. If they exploit their

knowledge, the Egyptians possibly explore the organization of the terrorist cells in their country and eliminate their threat.

References

- Aboulenein, A. et al. (2017.): Is Egypt bombing the right militants in Libya?, <https://www.reuters.com/article/us-egypt-security-analysis-idUSKBN18R2GE> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Aman, A. (2014.): Egypt's youth turn to Islamic State, www.al-monitor.com/pulse/ru/originals/2014/11/egyptyouth-turn-to-islamic-state-peaceful-brotherhood.html (Downloaded: 29.11.2021.)
- Anani, K. A. (2020.): Egypt's Counterterrorism Strategy in Sinai: Challenges and Failures, <https://arabcenterdc.org/resource/egypts-counterterrorism-strategy-in-sinai-challenges-and-failures/> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Anani, K. A. (2021.): Egypt's Changing policy in Libya: Opportunities and Challenges, Arab Center, <https://arabcenterdc.org/resource/egypts-changing-policy-in-libya-opportunities-and-challenges/> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Averting an Egyptian Military Intervention in Libya (2020.), <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/north-africa/libya/averting-egyptian-military-intervention-libya> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Bassil, A. (2019.): Non-International Armed Conflict To Continue In Sinai?, War Report, University of Geneva, Geneva, 2.
- Bassil, A. (2019.): Non-International Armed Conflict To Continue In Sinai? report, 4.o., <https://www.geneva-academy.ch/joomlatools-files/docman-files/Non-International%20Armed%20Conflict%20To%20Continue%20In%20Sinai%20.pdf> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Behairy N. E. (2012.): Egyptian armed forces announce results of "Operation Sinai", <https://www.dailynewss.egypt.com/2012/09/08/egyptian-armed-forces-announce-results-of-operation-sinai/> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Between Death And Besiege – An Overview Of The Situation For Local Residents In Sinai Since The Beginning Of The Comprehensive Operation In February 2018., *jelentés*, (2019.) <https://egyptianfront.org/wp-content/uploads/2019/05/Between-Death-and-Besiege.2.pdf> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Boulègue, M et al. (2021.): The Evolution of Russian Hybrid Warfare: Executive Summary, CEPA, <https://cepa.org/the-evolution-of-russian-hybrid-warfare-introduction/> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Cummings, R. (2017.): What Is Ansar al-Islam?, Tony Blair Institute for Global

- Change,
<https://institute.global/policy/what-ansar-al-islam> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Cummings, R. (2017.): What Is the Hasm Movement?,
<https://institute.global/policy/what-hasm-movement> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Dentice, G. (2017.): Egypt's Security and Haftar: al-Sisi's strategy in Libya,
<https://www.ispionline.it/it/pubblicazione/egypts-security-and-haftar-al-sisis-strategy-libya-16284> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Dentice, G. (2018.): The Geopolitics of Violent Extremism: The Case of Sinai, pp.18-19.,
<https://www.euromesco.net/wp-content/uploads/2018/02/EuroMeS-Co36-Geopolitics-of-Violent-Extremism.-The-Case-of-Sinai.pdf>, (Downloaded: 29.11.2021.)
- Draa, A. A. (2012.): Safe heaven: Mount Halal is said to be the refuge for Sinai militants, <https://egyptindependent.com/safe-haven-mount-halal-said-be-refuge-sinai-militants/> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Egypt and Turkey seek to overhaul tensions with frank talks on Libya (2021.):
<https://www.reuters.com/world/middle-east/egypt-turkey-say-they-held-frank-in-depth-talks-cairo-2021-05-06/> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Egypt border guards killed in Sinai attack, (2012.), <https://www.aljazeera.com/news/middleeast/2012/08/201285183958163902.html>, (Downloaded: 29.11.2021.)
- Egypt kills militants, seizes weapons in Sinai offensive (2012.),
<https://edition.cnn.com/2012/09/08/world/africa/egypt-sinai/index.html>, (Downloaded: 29.11.2021.)
- Egypt Officials: Bomb Kills 1 Police and Wounds 3 in Sinai (2021.),
<https://www.usnews.com/news/world/articles/2021-01-22/egypt-officials-bomb-kills-1-police-and-wounds-3-in-sinai> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Egypt secures \$2.69B for Sinai development in 2020 (2020.),
<https://www.egypttoday.com/Article/3/95644/Egypt-secures-2-69B-for-Sinai-development-in-2020> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Egypt, UAE establish Libya naval commando squad to fight Turkey (2020.),
<https://www.middleeastmonitor.com/20200309-egypt-uae-establish-libya-naval-commando-squad-to-fight-turkey/> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Egypt: Looming Humanitarian Crisis in Sinai, Relief Urgently Needed After 2 Months of Army Restrictions on Food (2018.), Human Rights Watch,
<https://www.hrw.org/news/2018/04/23/egypt-looming-humanitarian-crisis-sinai> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Egyptian air strikes in Libya kill dozens of Isis militants (2015.), <https://www.theguardian.com/world/2015/feb/16/egypt-air-strikes-target-isis-weapons->

- stockpiles-libya (Downloaded: 29.11.2021.)
- Egyptian delegation visits Libyan capital for talks with GNA (2020.), <https://www.aljazeera.com/news/2020/12/27/egyptian-delegation-visits-libyan-capital-for-talks-with-gna> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Egyptian officer-turned-extremist Hesham Ashmawy executed: Military, (2020.) <https://english.alarabiya.net/en/News/middle-east/2020/03/04/Egyptian-officer-turned-extremist-Hesham-Ashmawy-executed-Military> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Egyptian troops killed in Islamic State attack in northern Sinai (2021.), <https://www.timesofisrael.com/5-egyptian-troops-killed-in-islamic-state-attack-in-northern-sinai/> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Egypt's Coptic churches hit by deadly blasts on Palm Sunday (2017.), <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-39544451> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Gazdik, Gy. (2011.): Parliamentary elections of Egypt; preludes, results, and the questions of the future, , ZMNE, Budapest, Reseracher Centre of Strategy and Defense- Analyses, 1,2.,9.
- Gentry, C. (2018.) : The Sinai Insurgency, Part 1: An Introduction, <https://international-review.org/the-sinai-insurgency-part-1-an-introduction/> (Downloaded: 29.11.2021.)
- introduction/ (Downloaded: 29.11.2021.)
- Gold, Z. (2014.): The Egypt-Gaza Buffer Zone: More Harm than Good for Sinai Security, www.inss.org.il/publication/the-egypt-gaza-buffer-zone-more-harm-than-good-for-sinai-security/ (Downloaded: 29.11.2021.)
- Gold, Z. (2015.): Sinai Tribes: Between the Egyptian State and the Islamic State, 2015, www.inss.org.il/publication/sinai-tribes-between-the-egyptian-state-and-the-islamic-state/ (Downloaded: 29.11.2021.)
- Hanafi, M. (2021.): Egypt allocates billions for development in Sinai, <https://www.al-monitor.com/originals/2021/09/egypt-allocates-billions-development-sinai> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Hanna, M. W. (2019.): Excluded and Unequal, Copts on the Margins of the Egyptian Security State, <https://tcf.org/content/report/christian-exclusion-from-egypts-security-state/?agreed=1> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Harchaoui, J. (2018.): The Libyan Civil War Is About to Get Worse, <https://foreignpolicy.com/2020/03/18/libyan-civil-war-about-get-worse/> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Hassan, A. M. et al. (2019.): Blast injures South African tourists near Egypt's Giza pyramids, [https://www.reuters.com/article/us-egypt-security/blast-](https://www.reuters.com/article/us-egypt-security/blast-injures-south-african-tourists-near-egypt-s-giza-pyramids)

- injures-south-african-tourists-near-egypts-giza-pyramids-idUSKCN1SP0E2 (Downloaded: 29.11.2021.)
- Hassan, A. M. et al (2017.): Islamic State seeks to impose religious rules in Egypt's North Sinai, <https://www.reuters.com/investigates/special-report/egypt-politics-sinai/> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Hendawi, H. (2017.): Suicide bombers kill 44 at Palm Sunday services in Egypt, <https://apnews.com/article/pope-francis-islamic-state-group-ap-top-news-international-news-bombings-88b8fef3a96e433c902a303cd5db928e> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Horton, M. (2017.): Why Egypt's Nationalist Hasam Movement Could Gain Greater Traction, <https://www.refworld.org/docid/590c33bf4.html> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Huffman, T. (2015.): Sinai security stymied by continued terrorist attacks, www.al-monitor.com/pulse/originals/2015/04/egypt-wilayat-sinai-salafist-jihad-attack-photos.html (Downloaded: 29.11.2021.)
- Human Rights Organizations Call On Egypt's Government To End Internet Censorship And Website Blocking (2020.), <https://smex.org/human-rights-organizations-call-on-egypts-government-to-end-internet-censorship-and-website-blocking/> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Hussein, W.: (2014.) Homemade bombs widespread in Egypt, www.al-monitor.com/pulse/ru/originals/2014/02/egypt-violence-spread-homemade-bombs.html (Downloaded: 29.11.2021.)
- Idris, I. (2017.): Sinai Conflict Analysis, Brighton, 2.
- Islamic State leader in Sinai surrenders to Egyptian authorities (2021.), <https://www.al-monitor.com/originals/2021/09/islamic-state-leader-sinai-surrenders-egyptian-authorities> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Katz, Y. (2011.): Egypt launches massive operation to control Sinai, <https://www.jpost.com/defense/egypt-launches-massive-operation-to-control-sinai> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Khaled, O. (2011.): Special forces deployed to Sinai to restore security, <https://www.egyptindependent.com/special-forces-deployed-sinai-restore-security/> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Kirkpatrick, D. D. et al. (2013.): Egypt's Interior Minister Survives Assassination Attempt, <https://www.nytimes.com/2013/09/06/world/middleeast/egypts-interior-minister-survives-attack.html> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Kiss Á. P. (2009.): Can be the effects of the Asymmetric Warfare Adapted?, Military Science, Vol, 2009., 2., http://mhtt.eu/hadtudomany/2009/2009_elektronikus/2009_e_8.pdf (Downloaded: 29.11.2021.)

- Lavrilleux, A. (2020.): Egypt: 'The Muslim Brotherhood has never been more disconnected from society', The Africa Report, <https://www.theafrica.com/53933/egypt-the-muslim-brotherhood-has-never-been-more-disconnected-from-society/> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Lele, A. (2014.): Asymmetric Warfare: A State vs Non-State Conflict, Oasis, 2014. Vol July-December szám, 107., file:///C:/Users/Asus/Downloads/Dialnet-AsymmetricWarfare-5134877%20(1).pdf (Downloaded: 29.11.2021.)
- Lind, W. (2004.): Understanding Fourth Generation War, Military Review, Vol. 2004., No September-October, 13-16.
- Maher, H. et al. (2012.): UPDATED: Egyptian troops strike hard in North Sinai after multiple attacks, <http://english.ahram.org.eg/NewsContent/1/64/49906/Egypt/Politics-/UPDATED-Egyptian-troops-strike-hard-in-North-Sinai.aspx>, (Downloaded: 29.11.2021.)
- Mahmoud, K. (2018.): Sisi's Ambitions in Libya, <https://carnegieendowment.org/sada/77847> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Malsin, J. (2015.): Egypt says terror attack foiled at temple in tourist city of Luxor, <https://www.theguardian.com/world/2015/jun/10/egyptian-tourist-city-of-luxor-hit-by-suicide-bomb-attack> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Mansour, M. (2018.): Operations Against Hasm Continue but Security Forces Still Face Challenges, Terrorism Monitor, 17-es évf., 8.szám, <https://jamestown.org/program/operations-against-hasm-continue-but-security-forces-still-face-challenges/> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Markey, P.et al. (2017.): Egypt Western Desert attack exposes front outside Sinai, <https://www.reuters.com/article/us-egypt-security-sisi/egypt-western-desert-attack-exposes-front-outside-sinai-idUSKBN1D71QY> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Mcmanus, A. (2020.): The Egyptian Military's Terrorism Containment Campaign in North Sinai, <https://carnegieendowment.org/sada/82218> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Mexican tourists killed by Egyptian security forces (2015.), <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-34241680> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Mohamad, A (2019.): Superficial Gains, but No Lasting Success in Sinai 2018, <https://timep.org/commentary/analysis/superficial-gains-but-no-lasting-success-in-sinai-2018/> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Myers, S. L. et al. (2012.): After Sinai Attack, U.S. and Egypt Step Up Talks on Security, <https://www.nytimes.com/2012/08/12/world/middleeast/egypt-and-us-step-up-talks-on-security-assistance.html>, (Downloaded: 29.11.2021.)

- President Sisi reviews progress of Sinai development projects (2020.), <https://egyptindependent.com/president-sisi-reviews-progress-of-sinai-development-projects/> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Resperger I. (2016.): The effects of the 21st century's warfare tot he Military Science in. Asymmetric Warfare in the Modern Era, Little Wars with Great Effects, Zrínyi Kiadó, Budapest, 27.
- Rights group: 3,185 extrajudicial killings in Egypt since 2013 (2019.), <https://www.middleeastmonitor.com/20190704-rights-group-3185-extrajudicial-killings-in-egypt-since-2013/> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Russia plane crash: 'Terror act' downed A321 over Egypt's Sinai (2015.), <https://www.bbc.com/news/world-europe-34840943> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Said O. (2017.): Clashes between Jund al-Islam and Province of Sinai: The return of Al-Qaeda?, <https://madamasr.com/en/2017/11/14/feature/politics/clashes-between-jund-al-islam-and-province-of-sinai-the-return-of-al-qaeda/> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Salem, A. (2017.): The Re-emergence of Jund al-Islam: A new chapter in the conflict between al-Qaeda and ISIS, <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/the-re-emergence-of-jund-al-islam-a-new-chapter-in-the-conflict-between-al-qaeda-and-isis/> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Schweitzer, Y. (2015.): Egypt's War in the Sinai Peninsula: A Struggle that Goes beyond Egypt, www.inss.org.il/index.aspx?id=4538&articleid=8667 (Downloaded: 29.11.2021.)
- Schweitzer, Y.(2016.): The Weakening of Wilayat Sinai, www.inss.org.il/publication/the-weakening-of-wilayat-sinai (Downloaded: 29.11.2021.)
- Shalhub, D. (2021.): Egypt ready to support elections in Libya: President, <https://www.aa.com.tr/en/world/egypt-ready-to-support-elections-in-libya-president/2366656> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Shay, S. (2019.): Egypt's Comprehensive Operation Sinai 2018: One Year On, <https://www.israeldefense.co.il/en/node/37642> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Shifting militant tactics curb development in Egypt's North Sinai (2020.), <https://www.reuters.com/article/uk-egypt-security-idUKKBN27P0L4> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Sinai Tribes in Egypt's War on Terror, The Tahrir Institute For Middle East Policy (2018.), <https://timep.org/wp-content/uploads/2018/11/SinaiTribesIssueBrief.pdf> 2. (Downloaded: 29.11.2021.)
- Somkuti B. (2012.): The Fourth Generation Warfare, New Possibilities for enforcing interests, PHD study, National University of Public Services, Budapest, 38-64.
- Stack, L. (2013.): Islamists Blamed for Uptick in Sinai Violence After Morsi's Ouster,

- <https://thelede.blogs.nytimes.com/2013/07/17/islamists-blamed-for-uptick-in-sinai-violence-following-morsis-ouster/?mtrref=www.google.hu&assetType=PAYWALL> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Stern, M. (2016.): The Reality of Israel–Egypt Relations, www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/the-reality-of-israel-egypt-relations (Downloaded: 29.11.2021.)
- Strock J. et al. (2021.): Security Forces Dealt with Them, Suspicious Killings and Extrajudicial Executions by Egyptian Security Forces, <https://www.hrw.org/report/2021/09/07/security-forces-dealt-them/suspicious-killings-and-extrajudicial-executions> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Sweilam, A. (2020.): At least 14 civilians killed by booby traps in Egypt's Sinai, <https://apnews.com/article/egypt-africa-a1ef2bfa5fdb1744717cc90e76847af1> (Downloaded: 29.11.2021.)
- TIMEP Brief: Sinai Tribes in Egypt's War on Terror (2018.), <https://timep.org/reports-briefings/timep-brief-sinai-tribes-in-egypts-war-on-terror/> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Tourists return to Egypt's resorts after months of restrictions, (2021.), <https://www.africanews.com/2021/08/29/tourists-return-to-egypt-s-resorts-after-months-of-restrictions/> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Walton, O. (2012.): Helpdesk Research Report: Conflict, Exclusion and Livelihoods in the Sinai region of Egypt, Geneva Centre for Security Sector Governance, Geneva, 2.-3.
- Watanabe, L. (2015.): Sinai Peninsula – from Buffer Zone to Battlefield, CSS Analyses in Security Policy, February, 2., <https://css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-security-studies/pdfs/CSSAnalyse168-EN.pdf> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Wilayat Sinai targets Egyptian army stronghold (2018.), <https://www.al-monitor.com/originals/2015/02/egypt-sinai-wilaya-attacks-army.html> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Worth, R. F. (2013.): A Familiar Role for Muslim Brotherhood: Opposition, www.nytimes.com/2013/07/29/world/middleeast/egypts-muslim-brotherhood-back-on-painful-ground.html (Downloaded: 29.11.2021.)
- Youssef, A. (2018.): Egypt: bomb attack on tourist bus near Giza pyramids kills at least four people, <https://www.theguardian.com/world/2018/dec/28/bomb-attack-tourist-bus-giza-pyramids-egypt> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Youssef, N. (2016.): Bomb at Checkpoint in Cairo Area Kills 6 Police Officers, <https://www.nytimes.com/2016/12/09/world/middleeast/cairo-giza-bomb.html> (Downloaded: 29.11.2021.)
- Youssef, N. (2017.): Motives in Egypt's Deadliest Terrorist Attack: Religion

and Revenge, <https://www.nytimes.com/2017/12/01/world/middleeast/egypt-sinai-mosque-attack.html>
(Downloaded: 29.11.2021.)

**CONCEPTUALIZING RURALITY FOR SOCIO-ECONOMIC
DEVELOPMENT IN RURAL AREAS OF THE NIGER DELTA REGION
IN NIGERIA**

Szerző:

Christian Barika Igbeghe
University of Debrecen
Department of Rural Development
Engineering

Szerző e-mail címe:
gxtrwv@mailbox.unideb.hu

Lektorok:

Mező Ferenc (PhD)
Eszterházy Károly Catholic
University (Hungary)

Mező Katalin (PhD)
University of Debrecen (Hungary)

...and two other lectors

Abstract

This study employed the use of case study in extensive review of secondary data and observation to critically examine the structural characteristics of rural areas in the Niger Delta with an insight for rural development. It is sufficiently obvious that there is a missing link to sustainable rural development in this region. The Niger Delta in Nigeria is not only endowed with crude oil or petroleum resources as conceived in many sections, but also has a rich rural life that can be explored for poverty alleviation and pedestal the rural areas on the path of income and livelihood security, and ultimately lead to sustainable development if the rural structures and characteristics are properly harnessed. Based on Nigeria's criteria for rurality, which is a settlement with population less than 20,000, the area has over 13,329 rural settlements making it predominantly rural, and over 90% of the rural economy is dependent on agriculture which suffers various challenges such as lack of power supply, lack of modern technology, lack of processing or preservation facilities, vulnerability to flood and climatic instability and lack of access to capital amongst several others.

Keywords: Rurality, Rural development, Niger Delta, Rural economy, Demography

Discipline: Economics

Absztrakt**A VIDÉK MEGHATÁROZÁSA NIGÉRIÁBAN, NIGER DELTA RÉGIÓJA VIDÉKI TERÜLETEINEK TÁRSADALMI FEJLŐDÉSÉÉRT**

Jelen tanulmányban esettanulmányt használtak a másodlagos adatok kiterjedt áttekintésére és Niger-delta vidéki területeinek strukturális jellemzőinek kritikus vizsgálatára. Elégge nyilvánvaló, hogy ebben a régióban hiányzik egy láncszem a fenntartható vidékfejlesztéshez. A nigériai Niger-delta nemcsak nyersolaj- vagy kőolaj-forrásokkal rendelkezik - ahogyan azt sokan elképzelték-, hanem gazdag vidéki élettel is. Ennek a szegénység enyhítése érdekében történő kiaknázása a vidéki területeket a jövedelem és a megélhetés biztonságának ösvényére állíthatja. Ha a vidéki struktúrákat és jellemzőket megfelelően kihasználják, az a fenntartható fejlődéshez vezethet. A nigériai vidékiség kritériumai alapján, vidék az a település, amely 20 000-nél kisebb lélekszámú. A területen több mint 13 329 vidéki település található, így túlnyomórészt vidéki, és a vidéki gazdaság több mint 90%-a a mezőgazdaságtól függ, amely különféle kihívásokkal, például energiahíánnyal küzd. Ezek többek között a kínálat, a modern technológia hiánya, a feldolgozó vagy konzerváló létesítmények hiánya, az árvízzel szembeni sebezhetőség és az éghajlati instabilitás, valamint a tőkéhez való hozzáférés hiánya.

Kulcsszavak: vidék, vidékfejlesztés, Niger-delta, vidéki gazdaság, demográfia

Diszciplína: Gazdaságtudomány

Christian Barika Igbeghe (2022): Conceptualizing Rurality for Socio-Economic Development in Rural Areas of the Niger Delta Region in Nigeria *Lélektan és hadviselés – interdiszciplináris folyóirat*, IV. évf. 2022/1. szám. 69-84. doi: 10.35404/LH.2022.1.69

Introduction

The terms “rurality” and “rural areas” have an apparent clarity. They are immediately understood by almost everybody because they evoke physical, social and cultural concept which is a counterpart of the “urban” (Study Programme on European Spatial Planning, 1999). Although drawing a precise line of demarcation between rural and urban components of a population may be difficult due to the social, cultural, political

and economic perspectives through which they are viewed (Ignatius, 2010). In Nigeria however, a single criterion of population size obtained through census is still being used to define rural areas. The Nigeria 1991 population census defines a rural area as a settlement with less than 20,000 inhabitants (Ignatius, 2010). The definition, based solely on population size, masks the varying intensity or degree of rurality exhibited in Nigeria (Alaneme, 2000). This is because it has been shown

that due to the heterogeneity of rural areas, the definition of rural, based only on population and/or one single economic activity (commonly agriculture), is not enough to define areas or regions as rural (Leon, 2005; Vaz et al., 2006). Moreover, the grouping of the population figures of separate localities, villages and hamlets, within the territory of autonomous communities in Nigeria ends up grouping the communities as towns. This, according to Alaneme (2000), masks the rural characters of the localities, hamlets and villages in the country. Therefore, for the goal of this study, we shall be critically examining characteristics of rural areas in the Niger Delta region of Nigeria.

Nigeria is notably the most populous country in Africa, with a population estimate of over 200 million people, a land surface area of 923,768km² and a national growth rate of 3.2 percent per annum (Akinyemi and Isiugo-Abanihe, 2014). Nigeria held several distinct kingdoms with predominant rural settlements and unique cultural heritage before the British took over in the 19th century (Okundamiya and Nzeako, 2010). The nation consists of 36 states and the federal capital territory and is further divided into geo-political zones and regions based on socio-cultural similarities (Oyelere 2008). Nigeria is dominantly rural, and the dominance of areas with high degrees of rurality in the country is an indication that most parts of the country still lack the basic socio-economic infrastructure that aids rural transformation (Ignatius, 2010).

According to SDN (2013), the Niger Delta has a long-standing history prior to the 11th century when it had its first formation of city states. It was comprised of a people who, like many other tribes in Nigeria, were an independent and free people; who did whatever they wanted on their land and interacted with whomsoever they wished. It was operating in “regions controlled by different tribes and kings, like the Urhobo, Delta Igbo, Isoko, Itsekiri, Oron, and Ijaw (which has always been the majority ethnic groups in the Delta), however there are other minority tribes that were also in existence in the region long before the coming of European merchants in the 15th century and before the formation of the Nigerian state. At this time of their independent existence, the people lived with each other in their various territories and engaged in different forms of trading, especially in ornamental wares.

The Niger Delta is the delta of the Niger River at the Gulf of Guinea on the Atlantic Ocean in Nigeria. Jike (2004) described the Niger Delta as “both panoply of geographically contiguous states and a convenient nomenclature for resource allocation and distribution among nine states in the south of Nigeria” which includes Delta, Bayelsa, Edo, Rivers, Akwa Ibom, Cross River, Ondo, Abia and Imo (Elum et. al., 2016). The Niger Delta is Africa’s largest delta covering with 112,110 km² land area and a population of approximately 31 million people (NDDC, 2014). It is the most famous region in Nigeria due to its abundant endowment

with petroleum resources which serves as a major driver of the nation's economy. Crude oil produced from this region accounts for about 79.5 percent of government's revenue and provides more than 95 percent of export (Akinlo, 2012). Interestingly too, the region is home to an exceptional variety of people; mostly fishers and farmers with a history of rich cultural heritage (Elum et. al., 2016).

Remarkably, there is no universal definition of what constitutes a rural area. Definitions vary significantly between countries. The term Rurality is simply used to describe the characteristics of a rural area, considering several factors to give a universal idea of what constitutes the rural. Typically, rural areas are described or defined based on one or some of the following characteristics: settlement,

population size, economic activities, land cover, land use, and remoteness from urban areas. As different as the term "Rural" may be in different places, one common feature that connects it in different locations is that it relates to a definite settlement. Since the term "Rural" is defined in different places by different denominators, it is likely that people indifferent places may have different views or understanding of rurality that can be misleading, especially when considered in relation to development plans or activities. Therefore, this work aims to describe what constitutes a rural area in Nigeria using the Niger Delta as a case study especially because of its significant contribution to the nation's economy, and with this rurality, give insight into who rural development strategy might be necessary for this area

Table 1: Population of the Niger Delta Region by States. State Population (NPC, 2016) . Source: National Population Commission (NPC), 2016.

State	Population (NPC, 2016)	Population density, people per sq. km	Capital City
Abia	3,727,347	760.68	Umuahia
Akwa Ibom	5,482,177	794.52	Uyo
Bayelsa	2,277,961	251.46	Yenegoa
Cross River	3,866,269	177.46	Calabar
Delta	5,663,362	331.04	Asaba
Edo	4,235,595	220.75	Benin City
Imo	5,408,756	1,022.84	Owerri
Ondo	4,671,695	295.30	Akure
Rivers	7,303,924	690.68	Port Harcourt
TOTALS	42,637,092		N/A

Natural Conditions in the Niger Delta

The entire Niger Delta topography is characterized by a varying dimension of swampland with a complicated network of streams, creeks, swamps, tributaries, and lagoons crisscrossing the area (Alagoa, 1999). A lush region with the largest mangrove swamps in Africa where cash crops, including rubber, cocoa, oil palm and coconut, and food crops such as cassava, yam and plantain, are produced (UNDP, 2006). Wetlands in the Niger Delta have been referred to as largest biodiversity hotspots in Africa that inhabit several species of fish and wildlife resources that are endemic to the region, with a miscellany of flora and fauna as well as (Omotola, 2006).

Also, the Niger Delta is the third largest wetland in the world (Zabbey et al. 2020). Richly endowed with arable land for agricultural purposes, crude oil and natural gas deposits in a rainforest zone (Izah et. al., 2018). The region has several water bodies which are distributed as freshwater (river, creek, creek lets, ponds, lakes and streams), estuarine (fresh and saltwater interphase) and marine/salt water (Izah and Angaye, 2016). The soil of the region is also variable according to types such as clay, silts and sand, with chemical properties that shows the soil is acidic (PH range from 4.6 to 5.3), and it is a major direct recipient of human activities including food processing such as cassava processing, oil palm processing, wastes from different settings including municipal

wastes (Izah et. al., 2017).

The aquatic ecosystem in this region is also serves as habitats to several biological species including fisheries (both fin and shelled fish), some aquatic mammals, reptiles etc. Additionally, in most static freshwater resources in Bayelsa state for instance, you can easily and frequently find some species of snails, aquatic insects, freshwater shrimps, snakes and fishes like catfish; algae, water lilies, water hyacinths and lettuce in such habitats.

While in flowing water bodies like rivers on the other hand, several species of fishes and macrophytes can be found in the freshwater ecosystem. Animals like sharks, whales, dolphins are some diversities found in the marine ecosystems (Izah, 2018). In the same vein, several species of biodiversity have been reported in the region, while some are endemic, several others are threatened, endangered or critically endangered (Izah, 2018).

Naturally, biodiversity involves all species of life forms including plants, animals and microbes that play essential role in the ecosystem.

Some endemic species in the region includes Nigerian white-throated guenon (*Cercopithecus erythrogaster pococki*), Sclater's guenon (*Cercopithecus sclateri*), red-capped mangabey (*Cercocebus torquatus*) and the endangered Nigeria–Cameroon chimpanzee (*Pan troglodytes ellioti*) and many others (Izah, 2018). Notably also, other endemic mammals have gone on extinction in the region probably due to excessives exploitation, a

common example is the Heslop's pygmy hippopotamus (*Hexaprotodon liberiensis-heslopi*) (Ikemeh, 2015).

Furthermore, the Niger Delta is an Eocene sedimentary basin that lies between latitude 4°400 N to 5°400 N and longitude 6°500 E to 7°500 E located in the southern part of Nigeria (Hassan et al., 2019). It is notably located in the Gulf of Guinea and stretches to the central South Atlantic Ocean just at the mouth of the Niger Benue and Cross River systems (Ibrahim et. el., 2019). The Atlantic Ocean and the River Niger are the two largest water bodies in the region. The area has a typically humid subequatorial climate with a short dry season usually from November to February and a long-wet season from March to October (Hassan et al., 2019). The average annual temperature is 27 °C, plus or minus 3 °C. The annual rainfall ranges from 2000 mm in the northern plain to more than 4000 mm in the coastal areas, with an average of 3000 mm (Ophori, 2007).

The area is basically characterized by two main physiographic zones: the hilly region to the north and coastal regions to the south. These separated or isolated hilly regions show a complicated surface relief that is separated into two main parts by the Niger River and dotted with small islands. The elevation of the area ranges from -5m masl towards the sea in the south to 400m in the north of the region. The coastal plain is typically flat, but local sand bars give it a gently undulating view (Ophori, 2007).

Social Condition of the Niger Delta Rural Areas

The Niger Delta region comprises of nine out of the 36 states in Nigeria. The nine states of the region are Delta, Edo, Bayelsa, Rivers, Cross River, Abia, Imo, Ondo and Akwa Ibom. Importantly, more than 40 ethnic groups considered minority in the nation such as the Ijaw, Urhobo, Iteskiri, Isoko, Kalabari, Nokws, Ndom, Ogoni, Bini, Ogba, Abua/Odual, Ukwuani, Efik, Annang, Andoni, Brass, Ikwerre, Etche, Nembe, Ibibio, Orashi, Obolo, Ishian, Ibo and Okrika are collectively predominant in the region, speaking about 250 different dialects (Ojakorotu and Uzodike, 2007). One very interesting thing about the ethnic groups is this region is that they have a unique cultural system that is integrated with similar characteristics making is difficult to differentiate them by mere surface outlooks, these shared cultural values is also perceived to have contributed to the peaceful coexistence in the region The unique topography of the region encourages people to gather in small communities with an estimated 13,329 settlements, 94 per cent of which have populations of less than 5,000. Therefore, meeting the rural population size criteria and are rural communities offering very limited economic opportunities, with a generally deplorable infrastructure and vastly inadequate social services for the populace (UNDP: Niger Delta Human Development Report, 2011).

. Table 2: *Size Distribution of Settlements in the Niger Delta. Source: Centre for Population and Environment Development (CPED), 2013, p. 236.*

NDDC States	Less than 1,000 people	1,000-5,000 people	5,001-20,000	20,001 people and above
Abia	393	494	52	11
Akwa Ibom	1,236	1,098	46	7
Bayelsa	290	317	85	4
Cross River	117	500	56	8
Delta	1,016	307	104	22
Edo	903	264	70	11
Imo	788	925	81	2
NDDC States	Less than 1,000 people	1,000-5,000 people	5,001-20,000	20,001 people and above
Abia	393	494	52	11
Akwa Ibom	1,236	1,098	46	7

Furthermore, the people speak different languages according to their tribes such as Ijaw, Urhobo, Ishian, Kalabare, Isoko, Ibibio, Efik, Ibo etc. They engage in different means to earn a living, such as: fishing, farming, canoe carving, palm-wine tapping, rubber taping, palm oil production, hunting and small enterprises (Baro and Endouware, 2013). One common characteristics of the rural settlement in the Niger Delta is that the population is highly reliant on the land and water resources for their livelihoods, which includes subsistence farming and fishing (Chinweze et al., 2012).

A World Bank report indicates that 88% of households in the region are illiterate, only 30% of the population have access to health care, and some 85% lack access to safe drinking water in the midst of a fast-growing population rate as projected in Table 3 below (Oyeshola, 2011).

Unemployment rates in most communities are at about 70%, a striking contrast to a national average of 27%. Sadly, with the level of poverty in these rural areas, individuals who are ill rely on herbal remedies and/or self-medication with orthodox drugs. Where self-treatment is unsuccessful, patients are compelled to seek and pay for expensive outpatient services from traditional healers, private practitioners, and pharmacists (Inem et. al., 2003). This can result in a large health expenditure among families seeking treatment for seriously ill relatives (Dienye et. al., 2011).

As is the case in most Nigerian communities, women play prominent role in the management of health of the household because as agents of fertility, they have specific knowledge of local medicines. Their knowledge of herbs, tree barks and other local cures were acquired

during their ‘fattening’ room period. This starts after the birth of the first child and lasts for one year. During this period, she is not allowed out of the family compound (though this practice is already fading away). Besides being a time to rest, it is also a time of informal education when she learns to look after her child and home. She is attended to by women from her family and older women in the community.

Economic Condition of Rural Areas in Niger Delta

According to Niger Delta Human Development Report published by United Nations Development Programme (2006), many development agencies and private sector organizations, including oil companies, have sought to transform the region socially and economically because

the analyses of poverty and human development paint a dismal image. The human development index (HDI) score in the region; a measure of well-being including the life expectancy, knowledge and a decent or modest standard of living, is at a low score of 0.564 (1 being the highest score value).

While these ratings put the region at a slightly higher position than Nigeria’s overall HDI of 0.453, sadly the area rates far below countries or regions with similar oil and gas resources. Typically, Saudi Arabia has almost the same population with the region, but in 2005, the HDI stood at 0.800, and in 2020, 0.854, while Kuwait, the United Arab Emirates, Venezuela, Libya and Indonesia achieved scores of 0.844, 0.849, 0.772, 0.799, and 0.697, respectively in 2005.

Table 3: Projected Population of Niger Delta States. Source: Centre for Population and Environment Development (CPED), 2013; 421.

<i>States</i>	<i>Land Area (Km2)</i>	<i>1996</i>	<i>2002</i>	<i>2005</i>	<i>2010</i>	<i>2015</i>	<i>2020</i>
Abia	4,877	2,667,762	3,026,623	3,230,000	3,763,000	4,383,000	6,106,000
Akwa Ibom	6,806	2,746,748	3,131,230	3,343,000	3,895,000	4,537,000	6,285,000
Bayelsa	11,007	1,327,488	1,571,540	1,710,000	1,992,000	2,320,000	2,703,000
Cross River	21,930	2,952,900	3,365,881	3,694,000	4,186,000	4,877,000	5,681,000
Delta	17,163	2,952,900	3,365,881	3,594,000	4,186,000	4,877,000	5,681,000
Edo	19,698	2,475,352	3,150,050	3,342,000	3,894,000	4,535,000	5,283,000
Imo	5,165	2,798,238	3,150,050	3,342,000	3,894,000	4,535,000	5,283,000
Ondo	15,086	2,532,535	2,851,293	3,025,000	3,524,000	4,105,000	4,782,000
Rivers	10,378	3,772,738	4,466,293	4,858,000	5,659,000	6,592,000	7,679,000
Niger Delta Region	112,110	23,469,866	26,934,302	28,856,000	33,616,000	39,157,000	45,715,000

The report further revealed that behind the Delta's poor human development index performance reflects a complex brew of social, economic, environmental and political factors. Social instability, poor local governance, competition for scarce economic resources and environmental degradation have taken a toll. The general neglect of infrastructure and inequalities, often rationalized by the difficulty of the delta's terrain, has worsened people's access to fundamental services such as electricity, safe drinking water, roads and health facilities that are taken for granted in many other parts of Nigeria. Other elements include the negative impacts of the oil industry, a constricted land area, a delicately balanced environment and extreme economic deprivation.

Additionally, since after the discovery of crude oil in the region in 1956 and consequently large-scale exploration and operation to date, an estimated nine out of ten rural dwellers in the Niger-Delta villages live in poverty and gross livelihood insecurity.

In relation to the high level of income generated from oil which is mostly found in remote places in the region, the livelihood system of the rural dwellers in this area witnesses no fundamental or practical positive changes in economic and social relationships while the environmental impact emanating from such exploration has led to bizarre economic deprivation and under-development of the area (Onakuse and Lenihan, 2007).

Agriculture has remained the most dominant economic activity for rural dwellers in the Niger Delta region, with crop farming and fishing activities accounting for approximately 90% of all forms of activities in the rural area while about 50%-68% of the active labour force is engaged in one form of agricultural practice or the other including fishing and farming and local food processing (FOS, 2004).

The common agricultural pattern in the area remains the use of crop rotation, shifting cultivation or bush fallow system characterized by land and labour being the principal inputs of production. Practically, the region houses the largest palm plantation in Nigeria and also serves as the largest producer of palm oil in the country. This is predominantly a rural occupation done by local crafts and techniques.

Notably, across the Niger Delta area, 65 per cent of the population depends on the natural environment (living and non-living) for their livelihoods while the other 35% depends on remittance. Prominently, agriculture is the primary and basic source of income to these rural dwellers, however in this region, livelihood systems are much more than sets of material and economic conditions; while rural dwellers in Niger-Delta must cater for many human needs such as food and shelter for their households, they also need to address concerns of the human attachment to the environment (Onakuse and Lenihan, 2007). The large and persistent margin between agricultural activities and

livelihood security in the region with little or no formal sources of income and unemployment indicates that livelihood security is dependent on agriculture in rural areas; but many can no longer afford to sustain their livelihoods through agricultural practices alone as source of income for the households (details in table 4). This is largely due to environmental pollutions resulting from oil activities in the region that has rendered many arable lands unproductive hence increasing the number of the rural poor to remain in perpetual food insecure state in the area (Ordinioha and Brisibe, 2013).

Sadly, over the past 60 years, the region has experienced over 7000 oil spill incidents caused by engineering failure, pipeline vandalism, aged infrastructure, oil theft, artisanal refining activities and

natural factors which have resulted in environmental pollution and degradation (Anejionu et al., 2015; Onojake et al., 2015; Sam et al., 2017), and in turn, impacted human health, groundwater, soil functionality, livelihoods and ecosystem services (Kabari, 2016; UNEP, 2011). Onakuse and Lenihan (2007), revealed that livelihoods in the rural area of Niger-Delta are constantly exposed to the impact from environmental pollution which is constantly causing a great loss in both flora and fauna; a major source of livelihoods for the indigenous people. Of significant importance also to them are the network of paths, tracks and access routes in the immediate village vicinity, dotted with criss-crossing pipelines and oil stations on which they rely to access water, firewood, fields, and local market opportunities.

Table 4: Source of Income of Poor and Non-poor Families in the Niger-Delta Sector Poor Families Non-poor Families. Source: Participatory rural assessment activity in Niger-Delta (2020).

Sector	Poor Families	Non-poor Families
Labour	Farm and non-farm labour	Not a source of income
Agriculture	Any kinds of cereals, root crops and legumes	Rubber, Oil Palm and coconut
Livestock	Chickens, ducks, goats	Goats, chicken, and ducks
Fishing	Fish/Shrimps/Sea food	Not a source of income
Processing	Palm wine, local gin & Banga	Not a source of income
Shop, kiosk	Shopkeeper	Owner
Skills used	Make fishing equipment, basket making broom making from coconut leaves, and making fishing nets	Skills for outside salaried employment or business skills

Therefore, increasing mobility within the village is important to enable access to mean of livelihoods and income sources such as markets outside the village.

Most of the lingering challenges faced in this region is because of decades of oil prospecting and exploitation which has damaged much of the ecosystem. The Nigeria National Petroleum Corporation estimate, based on reported cases of spillage, between 1976 and 1996, there were a total of 4,835 incidents resulting in the spillage of at least 2,446,322 barrels (102.7 million US gallons), of which an estimated 1,896,930 barrels (79.7 million US gallons; 77 percent) were lost to the environment (NDHDR, 2006). The result has been a general deterioration of economic, social and political cohesion. Conflict has become a booming business, with grave implications for future development prospects. Already entrenched is corrupt practices breeding youth restiveness, weak entrepreneurial skills, the destruction of traditional institutions that formerly served as reservoirs of social capital, the disregard of formal and informal authorities, and insecure property rights. This ongoing dissent denies the region lasting security, enduring peace and prosperity, and the realization of abundant opportunities.

In other to ameliorate the situation of the people of this region, the Niger Delta Development Commission (NDDC) was established on 5th June 2000, by the Federal Government of Nigeria and

saddled them with the sole mandate of developing the oil-region; a mandate many now consider having been subverted with corruption, thereby leading to the slow pace of development witnessed in the region. In addition, one of the prominent policies of government also considered unfavorable and unfriendly by people in this region is the Land Use Act Decree No. 6, which was signed into law in March 1978, appropriating all lands in the name of the Federal Government. Meanwhile in 1969, the Federal Government promulgated the Petroleum Act, which forbade individuals from engaging in mining petroleum resources. Decree No.13 of 1970, empowered the Federal Government of Nigeria to acquire all federally collected resources, also Decree No. 9 of 1971 gives the Federal Government all rights to offshore rents and royalties. These laws give away communal lands, rivers and forests to trans-national companies for the exploration and exploitation of oil and gas which results to attendant loss of land for local livelihoods and dislocation of indigenous communities (Onakuse and Lenihan, 2007).

Conclusion and Recommendation

This brief study has revealed important facts about rurality (rural characteristics) in the Niger Delta region of Nigeria which is characteristically defined by population size of less than 20,000 people living in an area.

Table 5: SWOT Analysis of the Niger Delta Region in Nigeria
Strength Weakness Opportunities Treats

Strength	Weakness	Opportunities	Treats
Agricultural land and related resources	Environmental crisis and Environmental pollution	Food processing industries and related businesses	Vulnerability to flood
Forest resources	Farming is a business for the old only	Furniture and wood works	Inflation and economic instability
Petroleum and natural gas resources	Obsolete technology for agriculture	Oil companies	Soil pollution
Natural water bodies	Lack of key skills and competencies	Rural tourism	Water Pollution
Human resources; majorly viable youth population	Lack of sufficient verifiable information or database	Educational and Health care	Increasing communal crisis and Insecurity
Abundant biodiversity	Poor service support	Poor infrastructure	Abundant biodiversity
Wildlife and animal resources	Lack of employment opportunities	Increasing population without improving welfare	Wildlife and animal resources
Diverse resource endowment			

The rural economy in this area is largely agrarian, cutting across fishing, farming, hunting or marketing of these produce. Though richly endowed with natural resources both renewable and non-renewable, and blessed with favourable climatic conditions, rural dwellers in the region are faced with diverse challenges such as lack of portable water and electricity, lack of infrastructure, dependence on household labour, lack of technological implements, lack of market for farm produce, lack of social amenities, environmental and water pollution as well as food insecurity. These challenges give rise to slow economic growth and development, increasing youth restiveness

and involvement in social vices, massive rural-urban drift leading to overpopulation of urban areas and further exerting pressure on the urban social system as well as rising insecurity. There is therefore an urgent need for a “Sustainable Development” approach in transforming the rurality system of this area; an approach that seeks to explore the abundant resources in the area to bridge the needs gap and meet the aspirations of the present without compromising the needs of the future. A practical process in which the exploration of resources, the direction of investments, the orientation of technological development and institutional changes are all in synergy to

enhance both current and future potentials and meet the growing needs and aspirations of the people. This can be achieved through special agricultural intervention programmes by the Government, youths' skills development and involvement in agriculture, creation of agricultural marketing agency to enhance marketing of produce, standardized input supply for farmers to improve output, provision of essential social amenities such as drinkable water, primary healthcare facilities and electricity, continuous remediation of the degraded environment and the use information communication technology as a driver of social change through establishment of technology hubs. Finally, rural tourism can also be explored in this region as a veritable alternative to the primarily agrarian rural economy in the region.

References

- Akani GC, Politano E, Luiselli L. (2004): Amphibians recorded in forest swamp areas of the River Niger Delta (southeastern Nigeria), and the effects of habitat alteration from oil industry development on species richness and diversity. *Journal of Applied Herpetology*. Vol2(1):1–22.
- Akinlo AE (2012): How important is oil in Nigeria's economic growth? *Journal of Sustainable Development* 5:165–179. doi:10.5539/jsd.v5n4p165.
- Akinyemi, A. I., & Isiugo-Abanihe, U. C. (2014). Demographic dynamics and development in Nigeria. *African Population Studies*, 27(2), 239-248.
- Alagoa, J. E. (1999). *The land and people of Bayelsa state: Central Niger delta. Port-harcourt: Onyoma research publication*. Unpublished manuscript.
- Alaneme, S. O (2000). Evolving an urban/rural classification module. A lead paper presented at a workshop on urban/ rural classification in Nigeria held at university of Jos conference centre 19th–20th July 2000.
- Anejionu, O.C.D., Ahiaramunnah, P.N., Nri-ezedi, C.J., (2015). Hydrocarbon pollution in the Niger delta: Geographies of impacts and appraisal of lapses in extant legal framework. resource. pol. 45., 65–77. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2015.03.012>.
- Baro, E. E., & Endouware, B. C. (2013). The effects of mobile phone on the socio-economic life of the rural dwellers in the Niger delta region of Nigeria. *Information Technology for Development*, 19(3), 249-263. doi:10.1080/02681102.2012.755895
- C. Chinweze, Gwen Abiola-Oloke, Chike Jideani. (2012). Oil and gas resources management and environmental challenges in Nigeria. *Journal of Environmental Science & Engineering*.
- Dienye P, Brisibe S, Eke R. (2011): Sources of healthcare financing among surgical patients in a rural Niger Delta practice in Nigeria. *Rural and Remote Health* 11: 1577. Elum, Z. A., Mopipi, K., &

- Henri-Ukoha, A. (2016). Oil exploitation and its socioeconomic effects on the Niger delta region of Nigeria. *Environmental Science and Pollution Research International*, 23(13), 12880-12889. doi:10.1007/s11356-016-6864-1
- Federal Office of Statistics. (2004). *Socio-economic profile of Nigeria*. Gulumser, A. H., Baycan, L. T., & Nijkamp, P. (2007) Mapping rurality: Analysis of rural structure in turkey. Paper presented at the *Joint Congress of the European Regional Science Association (47th Congress) and Association De Science Regional De Language Francaise (ASRDLF-44th Congress) on Local Governance and Sustainable Development*.
- Hassan, Kalin, White, & Aladejana. (2019). Hydro stratigraphy and hydraulic characterization of shallow coastal aquifers, Niger delta basin: A strategy for groundwater resource management. *Geosciences (Basel)*, 9(11), 470. doi:10.3390/geosciences9110470
- Ibrahim Hassan, Robert M. Kalin, Christopher J. White, & Jamiu A. Aladejana. (2019). Hydro stratigraphy and hydraulic characterization of shallow coastal aquifers, Niger delta basin: A strategy for groundwater resource management. *Geosciences*, 9(11), 470.
- Ignatius Ani Madu. (2010). The structure and pattern of rurality in Nigeria. *GeoJournal*, 75(2), 175-184. doi:10.1007/s10708-009-9282-9
- Ikemeh, R. (2015). Assessing the population status of the critically endangered Niger delta red colobus (*piliocolobus epieni*). primate conservation. *Primate Conservation*, 29, 87–96.
- Inem AV, Fatayi-Williams AA, Ayankogbe OO. (2003). A short history of rural health service development in Nigeria. A tribute to Dr. C Andrew Pearson. *Nigerian Medical Practitioner*, 43, 90-95.
- Izah SC, Aigberua AO, Nduka JO. (2018). Factors affecting the population trend of biodiversity in the Niger delta region of Nigeria. *International Journal of Avian and Wildlife Biology*, 3(3), 206–214.
- Izah SC, A. T. (2016). Heavy metal concentration in fishes from surface water in Nigeria: Potential sources of pollutants and mitigation measures. *Key Journal of Biochemistry Research*, 5(4), 31–47.
- Izah SC, Bassey SE, Ohimain EI. (2017). Geo-accumulation index, enrichment factor and quantification of contamination of heavy metals in soil receiving cassava mill effluents in a rural community in the Niger delta region of Nigeria. . . *Molecular Soil Biology*, 8(2), 7–20.
- Izah, S. C. (2018). Ecosystem of the Niger delta region of Nigeria: Potentials and threats. *Biodiversity International Journal*, 2(4), 338-345. doi:10.15406/bij.2018.02.00084

- Jike, V. T. (2004). Environmental degradation, social disequilibrium, and the dilemma of sustainable development in the Niger delta of Nigeria. *Journal of Black Studies*, 34(5), 686-701.
- Kabari Sam. (2016). *Environmental management of oil contaminated sites in Nigeria: Improving policy and risk-based framework*.
- Leon, Y. (2005). Rural development in Europe: A research frontier for agricultural economists. *European Review of Agricultural Economists*, 32(3), 301-317.
- M.S. Okundamiya, & A.N. Nzeako. (2010). Empirical model for estimating global solar radiation on horizontal surfaces for selected cities in the six geopolitical zones in Nigeria. *Research Journal of Applied Sciences, Engineering and Technology*, 2(8), 1-7. doi:10.1155/2011/356405
- NDDC. (2006). *Niger delta development master plan 2006 [WWW document]*. URL. <http://Www.nddc.gov.ng/NDRMP chapter 1.pdf>.
- Ogbe, M. (2011). Managing the environmental challenges of the oil and gas industry in the Niger delta, Nigeria. *Journal of Life Science*, 1(1), 1-17.
- Omotola, J. S. (2006). "The next gulf? oil politics, environmental apocalypse and rising tension in the Niger delta,". *ACCORD Occasional Paper Series 1 (3)*, 3-31.
- Onakuse, S., & Lenihan, E. (2003). *Livelihood systems and rural linkages in Niger-delta region of Nigeria*.
- Onojake, M.C., Anyanwu, C.O., Iwuoha, G.N. (2015). Chemical fingerprinting and diagnostic ratios of Agbada-1 oil spill impacted sites in Niger delta, Nigeria. *Egyptian Journal of Petroleum*, 25(4), 465-471. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.ejpe.2015.10.012>.
- Ophori, D. U. (2007). A simulation of large-scale groundwater flow in the Niger delta, Nigeria. . *Environmental Geosciences*, 14, 181-195.
- Ordinioha, B., Brisibe, S. (2013). The human health implications of crude oil spills in the Niger delta, Nigeria: An interpretation of published studies. *Nigerian Medical Journal*, 54, 10-17. Retrieved from <https://doi.org/10.4103/0300-1652.108887>.
- Oyelere, R. U. (2008). Disparities in labor market outcomes across geopolitical regions in Nigeria. fact or fantasy? *Journal of African Development*, 10(1), 11-31.
- Oyeshola, D. (1), Fayomi, I. (2), & Ifedayo, T. E. (3). (2011). Education, stability, and security in Niger delta. *Democracy and Security*, 7(1), 1-17. doi:10.1080/17419166.2011.549045
- Sam, K., Coulon, F., Prpich, G. (2017). Management of petroleum hydrocarbon contaminated sites in Nigeria: Current challenges and future direction. . *Land use Policy*, 64, 133-144. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2017.01.051>.

- SDN. (2013). Stakeholder democracy network; Niger delta history. Retrieved from <http://www.stakeholderdemocracy.org/context/history-of-the-delta.html>.
- Study Programme on European Spatial Planning. (1999). *Strategic study: Towards a new urban rural partnership in Europe: A typology of rural areas in Europe*. Milan, Italy.: European Communities.
- UNDP. (2006). *Niger delta human development report*. UN house, Abuja, Nigeria: United Nations Development Programme.
- UNDP. (2011). *Niger delta human development report*. UN house, Abuja, Nigeria: United Nations Development Programme.
- UNEP. (2011). *Environmental assessment of Ogoniland*. UNEP, Switzerland., United Nations Environment Programme.
- Vaz, T. N., Morgan, J. E., & Nijkamp, P. (2006). The new European rurality: Strategies for small firms. England: Ashgate. *Papers in Regional Science*, 85(4), 619-621.
- Zabbey, N., Kpaniku, N. C., Sam, K., Nwipie, G. N., Okoro, O. E., Zabbey, F. G., & Babatunde, B. B. (2020). Could community science drive environmental management in Nigeria's degrading coastal Niger delta? prospects and challenges. *Environmental Development*, doi:10.1016/j.envdev.2020.100571.

MEGÉRTE-E GAZDASÁGILAG MAGYARORSZÁG SZÁMÁRA AZ EURÓPAI UNIÓHOZ VALÓ CSATLAKOZÁS?

Szerző:

Lektorok:

Kertész Bence

Budapesti Corvinus Egyetem (Magyarország)

Szerző e-mail címe:

kertesz.bence.official@gmail.com

Négy anonim lektor

Absztrakt

Magyarország 2004-ben tagjává vált a világ egyik legegységesebb integratív szervezetének, az Európai Uniónak, amellyel egy különleges fejezet nyílt a magyar nemzet történetében. Mind gazdaságilag, mind politikailag komoly változásokat hozott a csatlakozás, ám ahogy az utóbbi évek során egyre inkább erősödik ezzel a szupranacionális intézménnyel szembeni szkepticizmus, úgy fokozatosan megkérdőjeleződik az integráció áldozatainak hasznossága, és a nemzetállami szuverenitást csorbítani látszó változ(tat)ások szükségessége. Éppen ezért jelen tanulmány azt kívánja feltárni, hogy valóban megérte-e Magyarország számára az Európai Unióhoz való csatlakozás, mi a tagság mérlege több mint másfél évtized távlatából. Az integráció számos következménye közül azonban leginkább azok gazdasági vetülete kerül górcső alá, ugyanis ez a legjobban kvantifikálható, és ezáltal objektívan és hitelesen vizsgálható részterület. A kutatás sikeresen bizonyítja, hogy a tények szilárd talaján maradva, az Európai Unióhoz csatlakozás megérte gazdaságilag Magyarországnak, az azzal járó áldozatok többszörösen megtérültek.

Kulcsszavak: Európai Unió, Magyarország, gazdaság

Diszciplína: Nemzetközi tanulmányok

Kertész Bence (2022): Megérte-e gazdaságilag Magyarország számára az Európai Unióhoz való csatlakozás? <i>Lélektan és hadviselés – interdiszciplináris folyóirat</i> , IV. évf. 2022/1. szám. 85-95. doi: 10.35404/LH.2022.1.85

Bevezető

Jelen tanulmány, a „Megérte-e gazdaságilag Magyarország számára az Európai Unióhoz való csatlakozás?” című kutatási kérdésre kíván választ adni, így Magyarország 2004 és 2020 közötti Európai Uniói tagságát vizsgálja gazdasági szempontból, ami a csatlakozás előtti állapotra reflektálással is kibővül a viszonyítás érdekében. A tanulmány kutatási szemlélete pozitívista, ugyanis objektív adatok alapján történik a tagság értékelése. A kutatási megközelítés induktív, mivel a különféle részterületek eredményeiből kerül levonásra a végső következtetés. A kutatás típusa feltáró és esettanulmány jellegű, mivel Magyarország egyedi példája kerül górcső alá. Azért ezek a kutatási módszerek kerülnek felhasználásra, mivel egy olyan szerteágazó témában, mint az Európai Unió és tagállamainak kapcsolata, mindenképpen érdemes egy adott esetre és területre leszűkíteni a kutatás tárgyát, hogy ne csak egy felületes, hanem egy valóban minőségi eredményt kaphassunk. Mivel az Európai Unió megítélése mind a mai napig egy igen vitatott, sokszor politikai és érzelmi tartalommal fűtött vélemények halmaza, ezért kifejezetten fontos, hogy ebben a tanulmányban a lehető legobjektívebb módon történjen az uniós tagság gazdasági előnyeinek és hátrányainak értékelése, ezért épül kvantitatív adatokra a kutatás. A legfőbb vizsgált aktorok közé tartozik az Európai Unió, mint intézményrendszer, és egységes keret, amely dominánsan meghatározza az esettanulmány másik szereplőjével, Magyarországgal fenntartott kapcsolatot,

különféle pozitív és negatív hatásokat gyakorolva erre a tagállamra, amelyek következményeit a különféle változókon keresztül (mint például a GDP, munkanélküliségi ráta...) lehet figyelemmel kísérni. Az ilyen módon operacionalizált, tagsággal járó hatásmechanizmusok eredményeit pedig ugyanazon indikátorok tagság előtti állapotával összevetve kiderülhet, hogy valójában milyen irányú és minőségű változásokat hozott a csatlakozás.

A források széles skáláját tekintve pedig egyértelművé válhat, hogy még ennek az egy szektornak a teljeskörű tárgyalásához sem elegendő jelen tanulmány terjedelmi kerete.

A kutatás időkerete 3 hónap volt, amelynek beosztása a kutatási kérdés létrehozásával kezdődött, amelyet a téma körül határolása, és a hozzá kapcsolódó szakirodalom kigyűjtése követett, majd az időkeret felénél megkezdődhetett a vázlat kidolgozása, a téma prezentálása, végül a tanulmány elkészítése.

Általános gazdasági hatások

Közös költségvetés. Magyarország gazdasága számára az Európai Unióhoz csatlakozás új lehetőségeket hozott, amelyek jelentős mértékben hozzájárultak a poszt-kommunista gazdasági rendszer megerősödéséhez. Magyarország alapvetően a nettó befizető tagállamok közé tartozik, mivel a közös költségvetésből hazánk több részesedést kap, mint amennyit befizet, (közel 7-szer annyi) (Index, 2014), ezáltal jelentős tőketöbbletbe jut hozzá. 2015-ben

ez a költségvetési többlet 1 lakosra vetítve az EU-ban a harmadik legnagyobb, 470 euró volt (Európai Bizottság, 2020a). Ehhez társul a később is tárgyalásra kerülő támogatások hatalmas összege, így összesen 2013-ig nettó 7000 milliárd forint (Index, 2014), majd a 2014–2020-as ciklusban 40 milliárd euró áramolhatott Magyarországra (Weinhardt, 2020), és ez nyilvánvalóan csak a becslés alsó határa. Így a magyar fejlesztések 97%-a EU-s társfinanszírozással készülhetett el, ezzel átlagosan évi 2%-kal növelve a nemzetgazdaság teljesítményét (Index, 2014).

Közös piac. A közös piac, amely egy egysített, belső határok nélküli kereskedelmi zóna, az egységesített vámtarifával dolgozó vámunióval is kiegészülve lehetővé teszi a piaci verseny biztosítását, a fogyasztók és a hazai termékek védelmét (Európai Bizottság, 2020b). Ennek köszönhetően a magyar vállalkozások és termelők egy új, 480 millió fős nemzetközi fogyasztói piachoz is hozzáférhettek, a korábbiakhoz képest elképzelhetetlenül gazdaságosabban (Palánkai, 2007, 164.), miközben arra is lehetőség nyílt, hogy európai szintű társulásokat kezdeményezzenek (Sárközy, 2007, 604). Mindamellet a külföldi cégek és gazdaságok is potenciális felvevőpiacra leltek Magyarországon, azelőtt elérhetetlennek számító árucikkek kerülhettek forgalomba a hazai vásárlók nagy öröme (Palánkai, 2007, 163). A külkereskedelmi forgalom intenzitásának növekedését kitűnően szemlélteti, hogy a csatlakozást követő 1 éven belül az 1989-es érték négyszerezése, valamint az előző év teljesítményének

közel másfélszeresére emelkedett a kivitel (KSH, 2010). Az európai piacra való belépés a különféle szabályozásoknak, és protekcionista politikának köszönhetően nem vonta maga után a fogyasztói árak megnövekedését, ugyanis az az alacsony, 5%-os küszöb alatt maradt dacára a külföldi termékek és behozatalok konkurenciájának növekedésének (KSH, 2010).

Beruházások. Megkezdődtek a nagyívű külföldi beruházások is, amelyek mértéke mind a mai napig folyamatosan nő. A külföldi közvetlen tőkebefektetés már 1 évvel a csatlakozás után meghaladta a 10 000 milliárd forint értéket (KSH, 2012b, 3.). A beruházások dinamikáját jól szemlélteti, hogy a kiemelt nemzetgazdasági szektorok negyedében az utóbbi 3 év során 100% feletti volt a befektetések növekedésének volumenváltozása, tehát exponenciális ütemű fejlődésről beszélhetünk (Portfolio, 2020).

Adópolitika és munkaerő. A csatlakozás idején az adópolitika nem állt készen a változások megfelelő lekövetésére, így az ország nagyjából 10 milliárd euró nagyságrendű FDI kiesést szenvedett azáltal, hogy elmulasztott megfelelő intézkedéseket tenni a befektetők bevonására a hazai piacra (Matolcsy, 2008, 197–198). Később sikerült megteremtteni a megfelelő befektetési környezetet a képzett, de európai viszonylatban olcsó magyar munkaerő illetve a különféle adózási kedvezmények, járulék és illetékmentességek segítségével (OECD, 2021).

A külföldi leányvállalatok betelepülésével a magyar állam új adóforrásokhoz, a lakos-

ság új munkahelyekhez jutott, így az évek alatt sikerült a csatlakozás előtti munkanélküliségi rátát a felére csökkenteni (KSH, 2019). A több tekintetben is kiemelkedő teljesítményű, listavezető multinacionális vállalatok (Vértesy, 2018, 8.) a magyar munkaerő negyedének foglalkoztatását biztosítják (KSH, 2018,3.).

GDP. A gazdasági fejlettséget indikáló GDP-t meghatározó változóknak is növekedést hozott a csatlakozás, mivel a közösi társulás eredményeképpen számos külföldi cég végzett beruházásokat, és az export is erősödött. A csatlakozást megelőző időszak legmagasabb GDP értéke 85,3 milliárd dollár volt (2003-ban), ehhez képest a 2004-2020-as időszak legalacsonyabb GDP értéke is ennek az 1,46-szorosa (Economics, 2020), és emellett 1,6-szoros éves növekedésre is volt példa (Losoncz, 2013, 132.). A Maddison-projekt történelmi távlatú GDP/fő statisztikája pedig azt is egyértelművé tette, hogy a II. világháború utáni helyreállítási állapot pénzügyi státuszának a közel 10-szeresét sikerült elérni 2007-ben (Matolcsy, 2015,30.).

Bár annak ellenére, hogy a 2004-2020-as időszakban két (világ)válság is sújtotta, a gazdaság stabil tudott maradni, ami kétségkívül a csatlakozásnak köszönhető.

Jogi változások és azok gazdasági hatásai

Jogi integráció. Mivel az Európai Unió egy jogi úton létrejött egység, ezért jogi dimenziója a gazdaságra nézve is meghatározó.

Ennek a jogközösségnek a zavartalan működését biztosítja a jogrend, amely 5 fő jogforráson alapul (Európai Unió Kiadó Hivatala, 2016). Tekintve, hogy az EU alapját képező jogszabályok nemzetközi szerződések, ezek a nemzetközi jog részeként a magyar Alaptörvény felett állnak, így kötelező érvényűek a tagállamok számára. Ez a fajta alárendeltség kiszolgáltatottságot is eredményezhet, azonban az Alaptörvény E) cikkének 2. bekezdése korlátozza ezeken a rendelkezéseken a hatáskörét, hogy Magyarország legfontosabb értékei és szabadságai ne sérülhessenek (Magyar Országgyűlés, 2011).

Mindazonáltal az Európai Unióhoz csatlakozás *sine qua non* feltétele, az EU teljes jogrendszerének, vagyis az azt összefoglaló *acquis communautaire*-nek az elfogadása és alkalmazása (Tóth, 2007, 954.). Az ebből származó kötelezettségvállalás alkotmánnyal való összeegyeztethetősége, valamint annak alkotmányos kérdési minősége (Sonnevend, 2007, 964-968.) egy ideig vita tárgyát képezte, azonban a csatlakozási klauzula beiktatásával, és néhány módosítás után nyilvánvalóvá vált, hogy a jogharmonizáció megvalósult, és a két jogi dekrétum nem mond ellent egymásnak. Így Magyarország már 2002-ben készen állt arra, hogy a közösségi jog használatával a jogi integráció legfontosabb elemei megvalósuljanak (Papp, 2002,10.), ettől függetlenül ez a jogi környezet állandó mozgásban van mind a mai napig (Losoncz, 2014, 489.).

Az egységesítés hatásai. A gazdasági szakterületekre kidolgozott részletes jogszabályi

irányelvek az EU-n belüli egységességet szolgálták, így bár azok kötelezettségekkel jártak, mégis hosszútávon egy kifizetődő befektetést jelentettek, többek között azért is, mert így nőtt az ország tőkevonzó képessége (Csaba, 2019.47.). Ilyen eset például, amikor Magyarország a csatlakozási szerződésben vállalta, hogy egy olyan tranzitútvonal-hálózatot épít ki, illetve korszerűsít, amely az uniós szabványnak (tengelyenkénti 11,5 tonna terheléstűrőű útburkolat) megfelel (Európai Unió Kiadóhivatala, 2003). Ez a közösségi támogatások ellenére is költségekkel járt Magyarország számára, azonban a későbbiekben az import és export lehetőségei, valamint mennyisége a sokszorosára nőtt az egységes úthálózatnak (is) köszönhetően. A 2003-as 48,1 milliárd dollárnyi import és kicsivel tőle lemaradó 42,5 milliárd dollárnyi export 2018-ra egy átlagosan 2,5-szeresére nőtt, miközben a nettó külkereskedelmi deficit egy közel 1,5-szer annyi, 9 milliárd dollárnyi nyereséggé alakult át (The Observatory of Economic Complexity, 2021a). Azt, hogy a fent leírtaknak megfelelően egységesített infrastruktúrának domináns szerepe volt az import és export mértékének növekedésében, azt az alábbi adatok támasztják alá. Magyarország legnagyobb importőre, és exportcélja is Németország, a vele folytatott kereskedelem mértéke mindkét áruforgalmi irány tekintetében a csatlakozás utáni években konstansan meghaladta a 10 milliárd dollárt (The Observatory of Economic Complexity, 2021b, 2021c). A Németországgal zajló kereskedelem (áruszállítás)

pedig a földrajzi adottságok miatt leginkább szárazföldön valósul meg, nem mellesleg ez az ország rendelkezik az EU-n belül a második legnagyobb nemzetközi közúti áruforgalommal (amit csak a német-magyar szárazföldi kereskedelmi utak gerincét képező Ausztria előz meg) (KSH, 2008,12.), ezáltal nyilvánvalóvá válik, hogy legfontosabb kereskedelmi partnereinkkel való kapcsolat erősítéséhez nélkülözhetetlen volt a már említett útburkolat-korszerűsítés, aminek költsége kisebb, mint a nyereség. A csatlakozási dokumentumban 8 új építésű gyorsforgalmi útszakaszvállalása lett rögzítve a 2004 és 2006 közötti időszakra, ami szinte teljesen meg is valósult 901 milliárd forint becsült költséggel, így 383 km hosszúságú utat sikerült szabványosítani (Index, 2014). Később az ebből az ütemidőszakra tervezett, de abból kifutó M43 jelzésű gyorsforgalmi út is elkészült, amelynek nettó 46,49 milliárdos költségét jelzésértékűen markáns arányban, 85%-ban uniós támogatás térítette meg (Építők, 2015), ezzel is mutatva a későbbi fejlesztések finanszírozásának irányvonalát (Portfolio, 2019). Bár ez a statisztika nyilvánvalóan tovább finomítható, hozzáadva az üzemeltetési költségeket, és az inflációs mutatókat (az elmúlt évek autópályafejlesztései például 2 és 3 milliárd forint közötti kilométerenkénti átlagköltséggel számolnak már) (HVG, 2013) azonban így is nagyságrendileg azonos számok kerülnének megállapításra (ezt a kiadási költséget pedig tovább ellensúlyozhatja, hogy a maga az autópályarendszer is egy bevételi forrás). Tehát megállapítható,

hogy minden nehézség ellenére valóban megérte az uniós követelményrendszerhez alkalmazkodni, ugyanis a fejlesztések csak a töredékébe kerültek a későbbi nyereségnek.

Természetesen ez az összetett bizonyítás a többi EU-s szabvány, jogszabály és egy-ségesítési mechanizmus esetén is alkalmazható lenne, azonban jelen tanulmány terjedelmi korlátai miatt erre nincsen mód. Mindamellet sok esetben nincs is lehetőség a folyamatok ilyen szintű kvantifikálására, ettől függetlenül azonban érzékelhetők azok pozitív hatásai, mivel ezek a rendelkezések komoly szakértői munka eredményei, tehát az áldozatok ellenére is mindig megéri azt a tagállamnak alkalmaznia.

Versenyjog. Mindamellet nem szabad elfeledkezni a szupranacionális uniós intézmények gazdaságjogi hatásairól sem. Ezek közé tartozik például, hogy a versenyjogi helyzeteket (nemzetközi relevanciájuk esetén) már sok esetben nem a Gazdasági Versenyhivatal, hanem az Európai Bizottság bírálja el, ami szintén kedvező lehet a magyar intézmények számára (Herbert, 2007).

(Szak)politikák befolyása a gazdaságra

Az Európai Unió különféle szakpolitikai területen is a lehető legszorosabb együttműködésre bírja a tagállamokat, ennek legfőbb fóruma az Európai Unió Tanácsa, ahol a tagállamok szakminiszterei megha-

tározzák az adott irányelveket (Dipartimento per le Politiche, 2019).

Közös agrárpolitika. Magyarország mezőgazdasága számára tehát a Közös Agrárpolitika vált meghatározóvá a csatlakozás után, amelynek legfőbb célkitűzése az élelmiszer-önellátás általi biztonság megteremtése (Popp, 2000, 5.). Ez a gazdasági cél kiváló megtestesítője az európai egység előnyeinek, azonban közvetlenül a csatlakozás után a magyar mezőgazdaságnak aggasztó jelenségekkel kellett szembenéznie, annak ellenére, hogy a SAPARD és PHARE program agrárfejlesztési célokkal több milliárd forintnyi segéllyel támogatta ennek a területnek az integrációját (Kovách, 2001, 64.). Az egységes piacra belépve az agrárimport az addigi mennyiség többszörösére növekedett, ugyanis sok esetben ellenőrizetlen (lásd az aflatoxinnal mérgezett fűszerpaprikák botrányát), nagy mennyiségű külföldi agrártermék lepte el Magyarországot, így az is kérdésessé vált, hogy megmarad-e a hazai mezőgazdaság versenyképessége az uniós piacon (Hubai, 2004, 132-133.). Bár a kivitel mértékét sikerült megduplázni, mégis a többi tagállam olcsó importtermékei nehéz helyzetbe hozták a magyar vállalkozásokat, és az agrár-külkereskedelmi egyenleg pozitív szaldója közel a felére csökkent (Hubai, 2004, 133). Ennek ellenére a későbbiek során a magyar mezőgazdaság stabilan tudta tartani a 3 és 4% közötti GDP részarányt, valamint a teljes foglalkoztatásban betöltött 4 és 5% közötti rátát (Popp et. al., 2018, 3.), miközben az agrárexport növekedést mutat, és a veszélyeztetettnek tar-

tott agrár-külkereskedelmi mérleg is pozitív maradt (Kohout, 2020). Nem utolsósorban pedig a mezőgazdasági dolgozók jövedelme is megnőtt (Szabó, 2005, 35.), a költséghatékonyság pedig kimagaslóvá vált (Kapronczai, 2010, 171.).

Fejlesztéspolitika. Mindeközben számtalan olyan új lehetőség vált elérhetővé Magyarország számára, amely összességében pozitív hatást gyakorolt az országra gazdasági és egyéb tekintetben is, de vizsgálatuk nem igényel komolyabb elemzést, mivel hatásuk egyértelműen egyirányú és nyereséges. Ezek a programok és kooperációk szinte minden szakterületet lefednek a közoktatástól elkezdve az élelmiszerminőségen át az űrkutatásig, így ezek megfelelő tárgyalására nincs megfelelő terjedelem itt, ezért pozitív, és nyereséges folyamatként elismerve őket, csak néhány szemléltető példa kerül említésre a teljesség igénye nélkül. Fontos gazdaságot érintő programok közé tartozik az EU Hatodik Kutatás-fejlesztési Programja 17,5 milliárd eurós költségvetéssel (Ádám et. al., 2004, 202.), az Európai Regionális Fejlesztési Alap, és az új pályázati lehetőségek, amelyek nagy sikerrel kerültek alkalmazásra (Böhm és Havas, 2005, 15.). Természetesen ezeknek is lehetnek hátrányai, (mint például az önkormányzatok jelentős részének támogatásból való kizárása az addicionalitás elve miatt), de azokat jóval felülmúlják a nyereségek (Fekete, 2004, 320.).

A szabadságelvek politikája. Az EU négy szabadságelvének a megvalósulása az áruk, tőke, szolgáltatások szabad áramlásának már kifejtett következményein túl a

személyek szabad áramlásával a magyar turizmus számára még több vendégforgalmat hozott, ami még tovább növelte a csatlakozás előtt is már az Európán belüli 10 leglátogatottabb, legalább 4%-os piaci részesedésű államok közé tartozó ország bevételét (Lengyel, 1999, 76.). Valamint ugyanezen elv miatt a magyarok külföldi munkavállalására több lehetőség nyílt, bár az első 7 évre vonatkozóan a régi tagállamok derogációt kaptak, így korlátozásokat tarthattak fenn a magyar munkaerővel szemben (Kőrösi, 2005, 775.). Később a folyamat az „agyelszívás” jelenségébe csapott át, amely 2012-ben közel 140 ezer EU tagországban élő magyar kivándorlót jelentett (Kovács, 2013, 5.), egy mindössze 5%-os visszatelepülési rátával (The Economist, 2017), és bár ez az akkori népesség (9 906 000 fő) (KSH, 2012a, 9.) csupán alig másfél század százaléka, mégis ez fájó veszteség a nemzetgazdaságnak, mivel sokszor az innovatív fiatalok, és a kulcsfontosságú értelmiségiek hagyják el az országot (Euronews, 2018).

WTO-összefüggések. Továbbá a gazdaságpolitika legmeghatározóbb szervezetének, a World Trade Organization-nek a tagjaként Magyarország a vámunióba való belépéskor olyan különleges helyzetbe került, aminek során a GATT egyezmény kivételes eljárásait kellett alkalmazni, hogy így liberalizálódhasson számára a piac, miközben az EU-n kívüli országok felé ne teremtse kötelezettséget (Jánszky, 1999). Ennek köszönhetően a szabadkereskedelmi övezet az EU-s gazdaságpolitika sarokköveként Magyarország számára is

megvalósulhatott, és így látható, hogy az elvont politikai szabályrendszer hatalmas nyereségeket hozott.

Környezetvédelmi, kereskedelmi, monetáris, ipar és energiapolitika. Ugyanígy az EU környezetvédelmi politikájához és standardjaihoz igazodva Magyarország képessé vált arra, hogy az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását 11 Terragrammal, vagyis 10%-kal csökkentse (Krämer, 2012, 316-317.). Az összehangolt EU kereskedelempolitika célja pedig „egyrészt a nemkívánatos külföldi versenyhatások távoltartása, másrészt a saját versenyképesség erősítése a külföldi piacokon” (Balázs, 2002, 84.), ennek megvalósulása szintén csak kedvez Magyarországnak, mivel enélkül például a gépkocsipar fogyasztói tömegei az EU-n kívüli vállalatok termékeit vásárolnák, ám láthatjuk, hogy ennek az ellenkezője igaz, és az európai gépkocsigyártás ma is a világ élvonalába tartozik (Balázs, 2002, 86.). Emellett az Európai Gazdasági és Monetáris Unió közös fiskális politikáinak előnyeiről sem szabad elfeledkezni, ugyanis az így keletkező stabil árak, és adminisztratív költségcsökkenés jelentősége nem elhanyagolható (Ali M. El-Agraa et. al., 2014, 161.).

Létfontosságúnak számít továbbá az el látásbiztonság megfelelő garantálása, amely érdekében az EU nagy sikerrel alkalmaz energiapolitikai kooperációkat, szorgalmazza a megújulóenergia-termelés kvótáit (Magyarország számára ez 13%), és betartatja az EURATOM-szerződést (Katoná, 2014, 830-832.). Természetesen az EU nemcsak makroszinten hozott válto-

zásokat a gazdaság számára, hanem azok legkisebb egységei, a KKV-k fejlesztése céljából is komoly, 450 millió eurós költségvetésű közös ipar és vállalkozásfejlesztési politikát kezdeményezett (Horváth, 2007, 429.).

Konklúzió

Magyarország a XXI. század küszöbén egy posztkommunista, a piacgazdaságba viszonylag frissen beilleszkedő gazdasági rendszerként bizonytalan alapokon állt, és könnyen függőségi viszonyba kerülhetett volna egy erősebb állammal szemben, vagy akár a monopolkapitalizmus piaci versenyében el is jelentéktelenedhetett volna, ám ehelyett közel 15 év múlva már egy komoly regionális súllyal rendelkező, közepes agrárországgá vált. Ez a pozitív folyamat pedig egyértelműen az Európai Unióhoz csatlakozásnak tudható be, ugyanis a különféle támogatások, fejlesztések, új gazdasági lehetőségeket teremtettek, amikhez az áldozattal járó, de később megtérülő (jogi) szabályozások teremtettek környezetet, miközben a szakpolitika egysége biztos kézben tartotta, és egyesítette az Unió és az ország erőforrásait. Kijelenthető tehát, hogy a csatlakozás gazdasági mérlege minden hátrány ellenére pozitív, nyereséges, tehát megérte az integráció.

Irodalom

Ádám László et. al. (2004) *Európai Unió Pályázatok Kézikönyve*. Budapest: Euro-
pa Média Kht..

- Ali M. El-Agraa (2014) The theory of monetary integration, In: Ali M. El-Agraa et. al: *The European Union Economies and Policies*, 4. kiadás Cambridge: Cambridge University Press. 147-160.o.
- Balázs Péter (2002) *Az Európai Unió külpolitikája, és a magyar- EU kapcsolatok fejlődése*. Budapest, KJK-Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó Kft.
- Böhm Gergely-Havas Katalin (2005). *Pályázatról az Európai Unióban* Budapest. Új Mandátum Kiadó,
- Csaba, László (2019) Magyarország: gazdasági lehetőségek és korlátok. In: Pálkás József(szerk.): *Magyarország az Európai Unióban*, Budapest, Osiris Kiadó. 41-61.o.
- Európai Unió Kiadóhivatala, (2003) A csatlakozó államokra vonatkozó jogi aktusok. *Az Európai Unió hivatalos lapja*, 23 szeptember, Web: http://publications.europa.eu/resource/cellar/26d3a8af-048c-40af-a2dd-50af6649926c.0015.02/DOC_1 [Letöltés dátuma:5 november 2020]. 852. o.
- Európai Unió Kiadóhivatala, (2012) Az Európai Unió Alapjogi Chartája. Brüsszel: *Az Európai Unió Hivatalos Lapja*. Web: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=EN> [Letöltés dátuma:25 november 2020]. II.cím-szabadságok, 11.cikk (1),(2)
- Fekete Éva (2004) Az önkormányzatok felkészültsége az EU regionális politikájának fogadására. In: Szigeti Ernő (szerk.): *Az önkormányzati közigazgatás az EU-csatlakozás tükrében*, Budapest: Magyar Közigazgatási Intézet. 297-325.o.
- Herbert Küpper., (2007). Magyar közigazgatási jog 1985-2005. In: Jakab András, Takács Péter (szerk.) *A magyar jogrend-szer átalakulása 1985/1990-2005 I. kötet*, Budapest: Gondolat-ELTE ÁJK. 296-312.o.
- Horváth Zoltán (2007) *Kézikönyv az Európai Unióról*. 7. kiadás, Budapest: HVG-ORAC.
- Hubai József, (2004) *Az uniós csatlakozás hatása Magyarország természeti-erőforrás-gazdálkodására*. Budapest: Nemzeti Tan-könyvkiadó.
- Imre Kovách (2001) Problems of Implementation of EU Evaluation Methods in a Joining State- Hungary, In: Karl Bruckmeier (szerk.) *Innovating Rural Evaluation-Social sciences in the Interdisciplinary Evaluation of Rural Development*, Berlin, Institut für Internationale Sozialforschung
- Jánszky Ágnes, Meisel Sándor (1999) Magyarország EU-csatlakozásának WTO összefüggései, *Európai tükrök – műhelytanulmányok*, Budapest, Miniszter-elnöki Hivatal Integrációs Stratégiai Munkacsoport
- Kapronczai István (2010). *A magyar agrárgazdaság az adatok tükrében az EU csatlakozás után*. Budapest: Agrárgazdasági Kutató Intézet. Web: http://repo.aki.gov.hu/315/1/ai_201

- 0_12.pdf [Letöltés dátuma: 8 január 2021].
- Katona János, (2014) Energiapolitika In: Kende Tamás (szerk.) *Bevezetés az Európai Unió politikáiba*, 4. kiadás, Budapest, Wolters Kluwer Kft. 819-833.o.
- Kovács Zoltán- Boros Lajos- Lados Gábor-Hegedűs Gábor, (2013) *Challenges of brain drain and obstacles of return migration in Hungary: an empirical perspective*. Szeged: Szegedi Tudományegyetem Web: (PDF) Challenges of brain drain and obstacles of return migration in Hungary: An empirical perspective (researchgate.net) [Letöltés dátuma: 8 január 2021].
- Kőrösi István (2005) Magyarország útja az Európai Unióba-a komország a nyugati parton. In: Kiss J. László (szerk.): *A buszonötök Európái*, Budapest: Osiris Kiadó. 751-789.o.
- Lengyel Márton (1999). *Magyarország csatlakozása az Európai Unióhoz: turizmus stratégia*. Budapest: KIT Képző-művészeti Kiadó és Nyomda Kft.
- Losoncz Miklós (2014) Magyarország tíz éve az EU-ban - mekkora volt a mozgástér? *Közgazdasági Szemle*, LXI. évf., 2014. április, Web: <http://www.kszemle.hu/tartalom/cikk.php?id=1475> [Letöltés dátuma: november 2020]. 486–492. o.
- Losoncz, Miklós (2013) Global crisis and peripheralization in the ECE region. In: Ágh Attila-Vass László (szerk.): *European Futures: The perspectives of the new member states in the new Europe*, Together for Europe sorozat 16. rész Budapest: Budapest College of Communication and Business. 123-139.o.
- Ludwig Krämer (2012) *Az Európai Unió környezeti joga*, Budapest, Dialóg Campus Kiadó
- Magyar Országgyűlés, (2011) Magyarország Alaptörvénye. Budapest.
- Paláncsai Tibor (2007) Az integráció gazdasági mozgatórugói In: Kende Tamás, Szűcs Tamás-Jeney Petra. (szerk.): *Európai közjog és politika*. Budapest: Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft.. 105-169.o.
- Papp Gábor (2002) Az Európai Unióhoz történő csatlakozás hatása a magyar alkotmányra. Budapest, ELTE ÁJK. Web: <https://core.ac.uk/download/pdf/154250538.pdf> [Letöltés dátuma: 7 január 2021].
- Popp József et. al. (2018) A magyar mezőgazdaság teljesítménye 2004-2017 között. *Jelenkori társadalmi és gazdasági folyamatok*, XIII. évfolyam, 3-4.szám Web: <https://core.ac.uk/download/pdf/229459051.pdf> [Letöltés dátuma: 4 január 2021]. 9-20.o.
- Popp, József (2000). Az EU csatlakozás várható agrárgazdasági kihatásai In: A magyar mezőgazdaság helyzete, feladatai és esélyei az EU-bővítés tükrében *Európai tükrök – műhelytanulmányok* 67. szám, Budapest, Miniszterelnöki Hivatal Integrációs Stratégiái Munkacsoport 5-29.o.

- Sárközy Tamás (2007) A jog szerepének átalakulása a gazdaságban. A magyar gazdasági jog fejlődése 1985-2005 között. In: Jakab András, Takács Péter (szerk.) *A magyar jogrendszer átalakulása 1985/1990-2005 II. kötet*, Budapest: Gondolat-ELTE ÁJK. 591-607.o.
- Sonnevend, Pál (2007). Magyar Alkotmány és EU-csatlakozás. In: Jakab András, Takács Péter (szerk.) *A magyar jogrendszer átalakulása 1985/1990-2005 II. kötet*, Budapest: Gondolat-ELTE ÁJK. 964-970.o.
- Szabó Péter (2005). Az EU-csatlakozás hatása a mezőgazdasági jövedelemre, *Statisztikai Szemle*, 85. évfolyam 1. szám Web: http://www.ksh.hu/statszemle_archive/2007/2007_01/2007_01_021.pdf [Letöltés dátuma: 7 január 2021]. 22-35.o.
- Tóth Ákos (2007). A magyar Alkotmány helyzete az EU-csatlakozás után. In: Jakab András, Takács Péter (szerk.) *A magyar jogrendszer átalakulása 1985/1990-2005 II. kötet*, Budapest: Gondolat-ELTE ÁJK. 953-9.o.
- Vértesy, László (2018). *A multinacionális vállalatok szerepe a gazdaságban és a munkaerőpiacon*. Budapest: Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar - Pénzügyek tanszék. Web: <http://finance.bme.hu/wp-content/uploads/2019/10/BME-PM-02-Ve%CC%81rtesy-Multinaciona%CC%81lis-va%CC%81llalatok.pdf> [Letöltés dátuma: 7 január 2021].

GAZDASÁGI VÁLSÁGOK ÉS A POPULIZMUS

Szerző:

Lektorok:

Mező Dóra
Debreceni Egyetem (Magyarország)

A szerző e-mail címe:
mezodorka9@gmail.com

Négy anonim lektor

Absztrakt

Jelen tanulmányban a gazdasági válságok, és a politikai hangvételváltás, a populista jegyekkel rendelkező politikusok megjelenése közti kapcsolat vizsgálatára kerül sor. Ismertetjük a populizmus általános jellemzőit, a gyakran használt retorikai eszközöket, illetve a jelenség különböző típusait. A populizmus definiálása után több gazdasági krízist elemzünk, hozzájuk kapcsolva a térség jelentős populista politikusait: a kelet-ázsiai válság kapcsán Thaksin Shinawatrát; a latin-amerikai válsághullám esetén az argentin Néstor Kirchnert; az euró-zóna válságát pedig összehangolva a nagy gazdasági világválsággal vizsgáljuk Görögország esetén keresztül. Ezt követően ismerve az elmúlt évtizedek válságait, észrevételek megfogalmazására kerül sor napjaink kihívásaira, elsősorban a koronavírus-járvány okozta gazdasági recesszióra és a klímavészhelyzet egyre sürgetőbb problémájára.

Kulcsszavak: gazdasági válságok, populizmus

Diszciplína: gazdaságtudomány

Abstract

ECONOMIC RECESSIONS AND POPULISM

The present study examines the relationship between economic crises and the shift in political tone, the emergence of politicians with populist traits. We describe the general characteristics of populism, frequently-used rhetorical tools, and different types of phenomenon. After defining populism, we analyze several economic crises, linking significant populist politicians in the region to them: in the context of the East Asian crisis, Thaksin Shinawatrát; in the case of the Latin American crisis, Argentina's Néstor Kirchner; and in coordination with the great global economic crisis, we are examining

the crisis in the eurozone through Greece. Then knowing the crises of recent decades, remarks will be made on today's challenges, in particular the economic recession caused by the coronavirus epidemic and the growing urgency of the climate emergency.

Keywords: economic crises, populism

Discipline: economics

Mező Dóra (2022): Gazdasági válságok és populizmus. *Lélektan és hadviselés – interdiszciplináris folyóirat*, IV. évf. 2022/1. szám. 97-109. doi: 10.35404/LH.2022.1.97

A populizmus jelentése

A populizmus politikai jelenség a 20. század eleje óta jelenlévő és vizsgált fogalom. Pontos meghatározására számos kísérlet született, azonban egyelőre nincs teljeskörű egyezés a kifejezés mögöttes tartalmáról (Canovan, 1981). Egyes nézőpontok szerint a populista vezetők megválasztása jelenti a demokrácia igazi megvalósulását, mások szerint azonban a populizmus az egyik legnagyobb veszély a népszuverenitáson alapuló politikai rendszerre és annak intézményeire. Tekinthejük a populizmust egyfajta ideológiának is, azonban több témakutató is inkább politikai eszköztárként, stratégiaként, attitűdként vagy tendenciaként kezeli (Moffitt, 2016.). Bár a legtöbb populista vezető személyében egyetértés van, hatalmi pozícióba kerülésük és politikai oldaluk eltérő egymástól, így a történelem adott már példát jobboldali, baloldali, centrista, gazdag és szegény származású, gazdasági és társadalmi érdekeltségű populista politikusokra is. E politika mögött nincsen összetett tartal-

lom, a populizmus csupán egy „vékony ideológia” (Abts & Rummens, 2007.). Jelen tanulmányban a populizmust, Moffitt (2016) alapján mint politikai stílust kezeljük, azonban különbséget teszünk annak típusai között.

A közmegegyezésnek örvendő jellemzők közül a legfontosabb a populizmus „szereposztása”. Eszerint van a „nép”, egy homogén közeg, tagjai hasonló értékrenddel és problémákkal rendelkeznek, a néppel szemben pedig van az „elit”, ami megnehezíti a nép boldogulását, gazdagodását, megélhetését. A vezető jellemzően egy kiemelkedő, karizmatikus alak, aki a saját nevében, egy személyként és nem pártvezetőként – bár lehet pártember is – tölti be az irányítói tisztséget; csak „egy a nép tagjai közül”, aki azért van, hogy kiemelkedjen közülük, és felvegye a harcot az elit ellen, ezzel egyensúlyt teremtve az átlagos és a különleges között. A vezető személye nagyon fontos, hisz az azonosulás a szavazókkal a populista politikagyakorlás egyik legmeghatározóbb eszköze, melyet

igyekeznek csúcsra járni – megjelenhet az öltözködésben, a beszédstílusban, vagy akár a nép felé intézett kommunikációs csatorna kiválasztásában is (Moffitt, 2016.). A vezető a nép szemében híresség, „celeb”, vagy a messiás alakját is felveheti. Az elit, legfőképp a populizmus kezdeti időszakában valóban a társadalmi elitet jelentette: a gazdagokat, magasan képzetteket, a multinacionális cégeket és azok vezetőit, a többi politikust, és a tőkével rendelkezőket. Később azonban az ellenségszerepbe a felsőosztály tagjain kívül bekerültek mások is, akik nem gazdasági alapon tértek el a néptől, hanem kulturálisan – jellemzően egyes etnikai kisebbségek tagjai, Európában és az Egyesült Államokban pedig sok esetben a bevándorlók is. Gyakran a „mások” kapcsolatban állnak az „elittel”, és együttesen veszélyeztetik a populista retorika szerint a népet. A nép összetétele is eltérő lehet időszakonként és régióként, attól függően, hogyan alakul egyes társadalmi rétegek mérete. Bizonyos pártok és politikusok a populista népdefiníciót csak az alsóosztályra alkalmazzák, máshol a középosztály hangsúlyos.

A szerepek kialakítása és tudatosítása már a politikusok feladata, azonban van még egy tényező, amely szerepet játszik egy populista párt vagy személy hatalomhoz jutásában: a válság (Laclau, 2005.). A válság általában egy széles társadalmi csoportot érint, amely valamilyen egzisztenciális krízisen megy keresztül. Többnyire valós problémák eredményezik a válságot, bár a 21. század politikatörténelmében már egyre gyakrabban előfordul a populista

politikai eszköztárt tudatosan használó, pánikgeneráló populista megnyilvánulás is, melyek során egy apró problémát túlzóan felnagyítva vagy mondvacsinált indokokkal generálnak válságot. E válságjelenség legfontosabb feladata a politikai bizalom csökkentése – természetesen a korábbi államapparátus felé – ezzel teret nyitva egy új hangnak, egy új rendszernek, egy új vezetőnek. A rossz közhangulatot – megfelelő populista eszközöket használva – könnyen a saját javára alakíthatja egy politikus, illetve egy válság kiváló alkalmat biztosít számára az ellenségeképzés terén is. A válságot értelmezhetjük társadalmi elégedetlenségként, a jólét instabilitásaként is. Nem kell feltétlenül gazdasági recesszióra gondolni, válságként értelmezhetjük a stagnálón magas munkanélküliségi rátát, az inflációt, a gazdasági megszorításokkal súrt időszakokat is. Dornbusch és Edwards (1991) populizmus elmélete szerint a válság egyszerűen egy hosszan tartó szegényebb időszak, mely során az ország gyakran kiszolgáltatottá válik egy külső finanszírozónak, legyen az a Világbank, az Egyesült Államok vagy az IMF (Dornbusch & Edwards, 1991). A populizmus „válság” jelensége jellemzően a jólét visszaesését, az azt biztosító intézmények gyengülését jelöli.

A 20. században a populizmus jellemzően a globalizációt „elszenvedő” országokban volt jelen, ahol instabil politikai berendezkedés, és gyengén teljesítő, a fejlett országoktól nagy mértékben elmaradó gazdaság nyitott teret a demagógiának. Jelentős populista hullám hódított az USA

piacának rendkívül kiszolgáltatott dél-amerikai országokban, ahol a világgazdasági nyitás hatására gazdasági válság ért gazdasági válságot, és diktatórikus berendezkedések nehezítették a stabil, kiszámítható demokrácia megszilárdulását. Ebben az időszakban a populizmus jellemzően – bár nem feltétlenül – a baloldal eszköze volt, és globalizáció ellenes retorikával operált, mivel a globális gazdaság hátrányait szenvedő országokban jelentkezett. Ezt tekinthetjük gazdasági populizmusnak, ahol az elit a neoliberális gazdaság és a globalizáció megtestesítőiből áll (Rodrik, *Populism and the Economics of Globalization*, 2017). A gazdasági populizmust nem szükségszerűen tartják károsnak az ország gazdaságának működésére, azonban sok esetben a bekövetkező makro-ökonómiai intézkedések csak rövid távon nyújtanak megoldást a problémákra, hosszútávon viszont nagyobb károkat is eredményezhetnek.

Dani Rodrik populizmuselméletében a gazdasági populizmus ellenpárja a politikai populizmus, amit kizárólag káros jelenségként értelmez. Az e tevékenységet folytató politikusok a média és a független bíróságok felügyeletével ássák alá a demokráciát, beláthatatlanul súlyos, esetenként visszafordíthatatlan következményekkel az államrendszerre (Rodrik, *Many forms of Populism*, 2019.).

A kulturális populizmus a 21. századi jobboldal egyik kedvelt eszköze, és a legészlelhetőbb jele annak, hogy a populizmus már nem csupán a fejlődő világ sajátja, hiszen ez elsősorban Európában és az

Egyesült Államokban jellemző. A kulturális populizmust szintén felerősíti a globalizáció, de egy teljesen más aspektusával, a gazdaságról áthelyezve a hangsúlyt a társadalomra. A kisebbségek, a népmozgások és a migrációs hullámok teremtik a „válságot”, mely veszélyezteti a „nép” jólétét, megélhetését, biztonságát. Ezen esetben az „elit” nem feltétlenül a magasabb társadalmi csoportba tartozókat jelenti, sokkal inkább a „másokat” támogatókat jelöli e kifejezés, legyenek ők bevándorláspárti politikusok, vagy emberjogi segélyszervezetek.

Az 1990-es évek válságai a félperiférián

A félperiféria országában a második világháborút követően jellemzően instabil államrendszerek vagy katonai diktatúrák alakultak ki, melyek megszilárdítása, diktatúrák esetén feloldása azóta is tartó folyamat. Gazdaságpolitikai beállítottságuk is megoszló volt, azonban az évszázad végére a többség a kapitalista ideológia mellett tette le a voksát. A neoliberális elvek implementálása jelentős problémákkal járt, a folyamat során számos latin-amerikai és távol-keleti országnak kellett hitelválsággal megküzdenie. A válságok közös jellemzője a gyors liberalizációt követő hibás fiskális és árfolyampolitika, a magas – gyakran hiper- – infláció, a magas importhányad, és az azt követő populista fellángolás.

A válság és a populista párt vagy vezető támogatottsága közötti kapcsolatot két példán keresztül vizsgáljuk: az 1997-ben

kezdődő ázsiai hitelválság esetén Thaiföld és Thaksin Shinawatra esetét, a latin-amerikai régióból pedig az 1998-tól 2003-ig tartó argentin válságot és Néstor Kirchner politikust emeljük ki.

A kelet-ázsiai hitelválság és Thaksin Shinawatra

A millenniumot megelőző évtized válságai meglepetésként érték a világ országait. Ennek legfőbb oka az volt, hogy az érintett országok nem mutattak előzetesen válságtüneteket, sőt, jelentős részük az neoliberális mintapéldája volt (Halmosi, 2004). A kelet-ázsiai válság felhívta a nemzetek figyelmét a liberális pénzügyi rendszer hibáira, és a kontinensen meghonosította a populizmust, amire addig csak „latin-amerikai problémaként” asszociált a világ.

A kelet-ázsiai 1997-99-es pénzügyi válság sok szempontból hasonlított az 1994-es mexikói „tequila válságra”, azonban hatásait nézve nagyobbnak tekinthető, hiszen több országot is elért és hosszabban is tartott. A válság oka az ország sebezhetőségéből fakadt – a 20. század második felében végbemenő gazdasági fejlődés üteme jelentősen gyorsabb volt, mint az ahhoz szükséges intézményrendszer fejlődése. A pénzügyi rendszerben nem alakultak ki időben a válságot elhárító mechanizmusok, így az elszett teljeskörű liberalizáció válsághoz vezetett (Halmosi, 2004).

Thaiföld volt a kiindulási pontja a válságnak. Hasonlóan több latin-amerikai országhoz, itt is az amerikai dollárhoz

kötötték a valutájukat, ezzel bátorítva a külföldi befektetéseket. A külföldi tőke hatalmas mértékben áramlott be az országba, aminek hatására az ország beruházási rátája felelőtlenül magas – 40-44%-os – értékeket ért el. A külföldi befektetők hitelezése, a „rossz beruházások” számának növekedése és a belföldi vállalkozások külföldi hitelfelvétele hatalmas államadósságba és hitelbuborékba torkollott, amely 1997-re súlyos válságot eredményezett. A helyzetet nem segítette az egységes árfolyamrendszer – a dollár erősödését nem tudta követni a thai bát, ami bizalmatlanságot keltett a befektetőkben, és spekulációs támadás áldozatává tette a valutát (Lauridsen, 1998).

2000-ben a lakosság 42,3%-a élt a szegénységi küszöb alatt (World Bank, 2018.). A gazdasági recesszióban élő népesség számára messiásként jelent meg a médiamágnás Thaksin Shinawatra, aki annak ellenére, hogy egy nagy vagyonú, válság által csekély mértékben sújtott üzletember volt, a populist „nép gyermeke” imázssal könnyen és gyorsan nagy népszerűséget szerzett magának. A válság során alapított pártot, amely kiemelten foglalkozott az IMF megszorító intézkedéseivel – ezek elutasításával megnyerve a sanyargatott alsóosztályt (Kazmin, 2007). Médiában járatos személyiségként tudta, hogyan alakíthat magából nemzeti hőst, ezzel óriási fölénnyel megnyerve a választásokat – az országgyűlési helyek közel 50%-át, 248 helyet szerzett meg a Thai Rak Thai, Shinawatra pártja (Election Guide, 2001).

Thaksin Shinawatra elnöksége elején – a válság kifutásával – jelentősen javult az ország életszínvonala. Több szociális intézkedést is életbe léptetett elnökjelölti ígéreteihez híven, azonban intézkedései aggodalmat váltottak ki a lakosságon belül – elsősorban középosztálybeli és értelmiségi körökben. Első terminusa alatt rendkívül véres háborút hirdetett a drogkereskedelem és -fogyasztás ellen, keményen fellépett a muszlim kisebbséggel szemben és párthű embereket ültetett olyan demokráciában fontos intézmények élére, mint az Alkotmánybíróság vagy a Választási Bizottság (Kazmin, 2007). Mindezek ellenére a következő, 2005-ös választáson még tovább nőtt a hatalma – a 2001-es 248 helyhez képest még további 128 hellyel bővült a Thai Rak Thai párt képviselőinek száma (Election Guide, 2006). Második megválasztott elnöki idejét azonban már nem tudta kitölteni Thaksin Shinawatra, mert 2006-ban puccs következtében eltávolították hatalomból.

Shinawatra azóta nem tért vissza a thai politikához, azonban hagyománya napjainkig érezhető, és nem csak az országon belül. Húga, aki 2011 és 2014 között töltötte be a miniszterelnöki pozíciót

Thaiföldön, megörökölte bátyjától a néptámogatását, és egy új párttal még 4 évig hatalmi pozícióba helyezte a Thaksin féle agrár-populizmust. Thaiföldön kívül a hagyatéka megjelenik több populista kelet-ázsiai vezetőben is, az indonéz Prabowo Subianto-tól egészen India napjainkban is hivatalban lévő elnökéig, Narendra Modiig.

Latin-Amerika válsághulláma és Néstor Kirchner

Argentína az 1980-as latin-amerikai válságévekben megelőző lépésként döntött a széleskörű piaci liberalizáció mellett. Az IMF elvek gyakorlati megvalósítása a költségvetési mérleg hiányának csökkentését jelentette, melyhez egyaránt vetettek be monetáris és fiskális politikai eszközöket. Többszörös árfolyamstabilizációs kísérlet ellenére 1989-re 200%-os hiperinfláció jelentkezett, amire végül megoldást egy ismételt valutaváltás jelentett. Az ausztrált váltotta a peso, a továbbiértéktelenedést megelőzve pedig értékét fix árfolyamon, amerikai dollárfedezettel határozták meg. Az egységes árfolyamrendszer azonban tehetetlenné tette a központi bankot, így amikor az 1994-es mexikói válságot követően az argentin valutát érte spekulációs támadás az országvezetés csak a külföldi hitelezőkhöz tudott fordulni (Novoszáth, 2007).

Hibás gazdaságpolitikai döntések születtek a költségvetés oldalán is. 1992-94 között nagymértékű privatizáció ment végbe a költségvetési hiányt fedezendő, azonban az elszett liberalizáció – legfőbbképpen a nyugdíjrendszer kiszervezése – csak a költségvetési deficit növekedéséhez vezetett, és az sem segítette az állam helyzetét, hogy az újonnan magánkézbe kerülő intézmények profitja külföldre került. A mexikói mellett az ázsiai válság is indikátora volt a bekövetkezendő krízisnek. Bár egy ideig sikeresnek tűnt az állam megelőző taktikája, az egyre kisebbedő ipari szektor, az egyre növekvő államadósság és munka-

nélküliség és a kormányzat tartós peso felülértékelése végül válságba torkolt (Banai, Méhes, & Winkler, 2015.).

A válsághelyzet a gazdaság növekedését jelző mutatók mellett a társadalmi jólét mutatóiban is éles törést mutatott. Az éves GDP 2001-ről 2002-re közel 64%-os esést szenvedett. 2002-ben, a válság csúcspontjában és az elnöki választások előtt egy évvel több jóléti mutató is rekordértéket vett fel: a munkanélküliségi ráta 19,59%-os rekordmagasságon volt (World Bank, 2021), a politikai stabilitást mérő index pedig -0,78 volt – összehasonlításképp, e mutató ugyanebben az évben az Egyesült Államokban 0,29 volt, ami helyi szinten szintén nagyon alacsonynak számított, egy évvel a szeptember 11.-ei terrortámadások után (The Global Economy, 2019). E szélsőségesen rossz körülmények között a 2003-as elnök választáson 5 jelentős – több, mint 10%-ot elnyerő – jelölt vett részt, 75%-os részvételi arány mellett. Az első körös választás szorosnak bizonyult az első két helyezett, Carlos Menem és Néstor Kirchner között. Menem, aki 1989 és 1999 között volt Argentína elnöke – tehát a válság kitörtekor is – lett az első helyezett 24,34%-os támogatottsággal, a perónista elveket követő, populista jelölt Kirchner pedig 21,99%-kal a második. A második fordulóból azonban Menem visszalépett, mert Kirchner támogatottságát sokkal magasabbnak ítélték az övéénél, így Kirchner lett a megválasztott elnök (Election Guide, 2003).

A választás során nem csak Kirchner volt populista politikus, egyik ellenfele,

Adolfo Rodríguez Saá, szintén perónista jelöltként, sok szempontból még „populistább” volt a megválasztott elnökénél. Kirchner 21,99%-a mellett Saá 14,12%-ot szerzett a választáson, így a két perónista-populista politikus több, mint 1/3-os támogatottságot élvezett – ezért is volt Menem szinte esélytelen egy második fordulós választáson, hiszen a riválisok kiesésével a szavazók jelentős többsége Kirchnert támogatta volna. Kirchner új szereplőnek számított az argentin legfelsőbb politikai szintén. Személyes támogatottságának növekedésének mérésére nincs megfelelő adat, azonban az általa képviselt perónista eszme népszerűsége jelentősen megnőtt az 1999-es és 2003-as választás között. Míg 1999-ben az ideológia hagyományt a népesség közel 40%-a támogatta, addig 2003-ban már a 60,8%-a. Kirchner mindemellett nagymértékben tudott elvonni szavazatokat más jelöltektől, és az új szavazókat és a korábban politikailag inaktívakat is ő tudta legnagyobb arányban megszólítani – az összes rá érkezett szavazat 33,3%-át tették ki ezek a választópolgárok (Sanchez, 2005).

Az 1980-as és 1990-es évek pénzügyi válságainak időszakában számos populista politikus térnyerése valósult meg Latin-Amerikában. Brazíliában a válság első hulláma a 80-as években jelentkezett, a gazdaságot pedig sikeresen konszolidálták az 1990-es évek elején, de az argentin helyzetet követően ismét félelem keletkezett az országvezetésen belül, ami egy újabb válságot eredményezett 1999-ben (Gruben & Kiser, 1999). A szomszédos ország

válságát és a belpolitikai bizonytalanságot kihasználva Luiz Inácio Lula da Silva baloldali populista politikus került 2003-ban hatalomba.

Hasonló helyzetben válasz-tották meg Ecuadorban Lucio Gutiérrez populista politikust is – szintén 2003-ban, a helyi 1998-99-es válságot követően. Ugyanebben a gazdaságilag bizonytalan időszakban választották meg a baloldali populizmus legjelentősebb képviselőjét – bár nem csupán gazdasági problémákra alapozott válságban – Hugo Chávezt Venezuela elnökének.

A nagy gazdasági világválság és az euróövezet válsága

A nagy gazdasági világválság különösen súlyosan érintette a fejlett világ egyes országait. Az Európai Unióban, pár évvel a keleti bővítést követően a nagy gazdasági válság hatására megmutatkoztak a rendszer gyenge pontjai, és hasonlóan a korábban tárgyalt válságokhoz, hosszútávon az európai esetben is a valutapolitikából volt eredeztethető a gazdasági visszaesés.

Az Európai Unió közös fizetőeszköze, az euró az országok közötti gazdasági különbségek kiküszöbölésére is szolgáltatót, azonban a 2008-as válságot követően az Unión belül is megjelentek különbségek erősebb és gyengébb gazdaságok között. Az euróválság az eurozóna gyengébben teljesítő országaiból eredt, azonban hatással volt az összes e valutát használó ország-

ra. E kötelék az országok között a válság hatására konfliktusok eredetivé vált, és a politikai szélsőségek megerősödéséhez vezetett mind a válságot közvetlen és mind a válságot közvetetten elszenvedő országokon belül (Soós, 2016.)

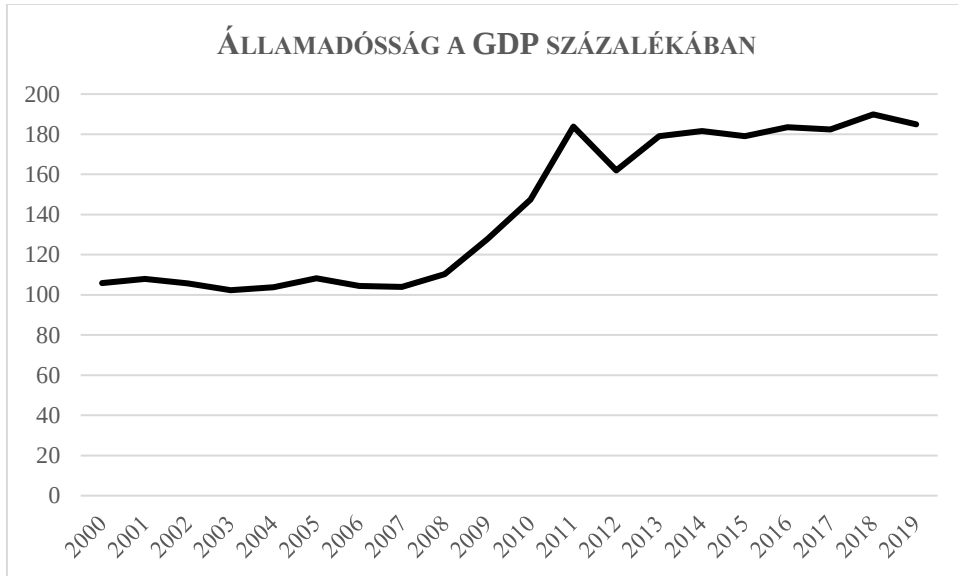
A görög válság és a Sziriza párt

A 2010-es évek válságát több névvel is illetik, többek között euróválságként és görög válságként. Az eredete e két elnevezés kombinációja, hiszen Görögországból eredt, és az euróhasználat okozta számukra a legnagyobb problémát. A válságnak nem szokás pontos kezdődátumát megjelölni, mivel a gazdasági problémák már a Lehman Brothers összeomlásával kezdődő világválság idején megjelentek, és csak további növekedésük jelentette az új válság kezdetét.

Görögország gazdasági helyzetét érdemes annak GDP arányos államadóságának mértékében meghatározni. Noha az államadósság nem egyértelmű indikátora egy válságnak, instabil gazdaságoknál a növekvő tartozások aggodalomra adhatnak okot. Görögország esetében megfigyelhető, hogy a gazdasági világválságot követően meredek mértékben megnőtt az adósság és a bruttó hazai termelés aránya, egészen 2011-ig, amikor tetőzni látszott a helyzet.

Egy kisebb visszaesést követően a 2010-es években az államadósság a 180%-os GDP arányos érték környékén stabilizálódott (Eurostat, 2021.)

1. ábra: Görögország államadóssága a GDP százalékában kifejezve (Forrás: Eurostat, 2021.)

Az államcsőd környékezte ország egyre nagyobb mértékben függött az Európai Unió segítségétől és egyéb, nemzetközi segélycsomagoktól. Az euróövezet tagjaként az ország megmentése kiemelten fontos volt a többi övezeti tagnak, azonban a hitelt nyújtó országok a hitelek elengedését nem engedhették meg gazdaságilag, így segítségükért cserébe fegyverzett törlesztési tervet, megszorításokkal járó gazdaságpolitikát, és egyéb, népszerűséget kockáztató politikai szigorításokat vártak volna el a görög államtól. Noha a gazdaság élénkítése létfontosságú volt, a segélycsomagokat inkább érezték tehernek a görög választópolgárok, és népszerűtlenségük politikai szélirányváltáshoz vezetett. A korábbi hagyományos politikai pártok a válság kibontakozásával egyszerre

vesztették el a szavazóbázisukat, és így adódott lehetősége az új, sok esetben szélsőséges, populistá vezetésű pártoknak a megerősödése.

A Sziriza baloldali párt is a válságnak köszönhetően vált közismertté. A 2009-es választásokat követően folyamatosan növekedett a népszerűsége, szinte ellenpárjaként a korábban kormányzó Pasok pártnak. A szélsőbaloldali párt hirtelen népszerűségét a populizmus elsőszámú eszközeivel szerezte: a karizmatikus vezetővel, Aléxisz Cíprasz személyében.

A pártnak nem volt nehéz az időszakban megszólítani a népet baloldali gazdaságpolitikai eszmékkel, melyek mindenekelőtt a megszorítások ellen, és a gazdaságilag veszélyeztetett csoportoknak szóltak (Stavarakakis & Katsembekis, 2014). A

társadalmi elégedetlenség legfőbb oka a hatalmas mértékben növekvő munkanélküliség volt: a 2000-es évek végén 5-6% körül mozgó mutató 2010-re 10%-ra ugrott, és az azt követő években folyamatosan, nagy léptékben növekedett, 2013-ban pedig rekordmagas, 24,5%-os csúcserőket ért el. Bár az azt követő időszakban ez mérsék-lődött, a 2015-ös választások idején még mindig 20% fölötti volt (World Bank, 2021.).

A Sziriza párt mellett két másik pártra is érdemes figyelmet fordítani: az ANEL és az Arany hajnal pártokra. Az ANEL jobboldali populista pártként a Sziriza koalíciós partnere lett a 2015-ös választásokat követően – a két párt, bár a hagyományos politikai paletta ellenkező pólusain helyezkedett

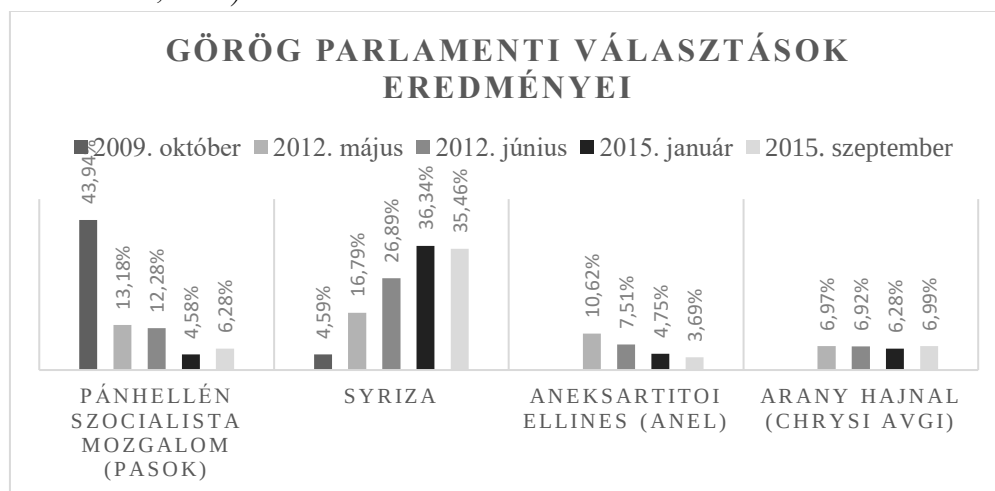
el, populista üzeneteikben közös megszorítás ellenes elveket vallottak, így vált lehetővé a közös kormányzás.

Az Arany Hajnal párt pedig szintén a válságnak köszönhetően vált ismertté – a szélsőjobb oldali radikális pártot azóta betiltották, azonban a recesszió éveiben nem elhanyagolható 6% körüli folyamatos támogatást élveztek.

Görögország nem egyedüli érintette volt a válságnak, és nem egyedüli érintettje volt a populista feltörekvéseknek sem.

Az Európai Unió különlegessége, hogy a gazdasági helyzet nem csupán belügy a tagországok között – a görög válság pedig, noha gazdasági problémákat nem okozott a gazdagabb európai országoknak, politikai változásokat előidézett.

2. ábra Görög parlamenti választások eredményei a kiemelten vizsgált pártok esetében (Forrás: Election Guide, 2015.)

A hitelt nyújtó régiókban kiemelt kérdés volt a válságkezelésre fordítandó összegek, és a segítségnyújtás idejében megerősödtek a többnyire jobboldali, euroszeptikus hangok, melyek szigorúbb megszorításokat, szűkösebb segélycsomagokat, és nagyobb számonkérést tartottak volna helyénvalónak.

E jobboldali politikai csoportok között is fel-feltűntek populista politikusok, akik a népharagot kihasználva szereztek egyre nagyobb támogatottságot. Noha az Egyesült Királyság Európai Unióból való távozásának a görög válság nem szerepelt az elsődleges okai között, a nettó befizetői lét a „haszonélvező” – vagyis több anyagi támogatást kapó, mint befizető – országokkal szemben a UKIP populista eszközöket alkalmazó, Brexit párti brit párt kiemelt érve volt a távozás mellett. Bár az Egyesült Királyság helyzete rendeződni látszik az Unión kívül, a szigetország mellett a kontinensen is felmerültek e politikai problémák a szolidaritással kapcsolatban (Aiginger, és mtsai., 2020).

Összefoglalás és konklúzió

A populizmus jellemzően veszélyes jelenség, amely elveszi a politika intellektuális alapját, és betarthatatlan ígérekkel veszi meg a szavazatokat. Egy válság kiváló ok e destruktív politikai módszer megjelenésének és meghonosodásának, így a kevésbé fejlett országokban, ahol a demokratikus rendszer nem kellően stabil, könnyen súlyos károkat okozhat, a gazdasági problémák mellett. De fontos

figyelmet fordítani a stabilnak hitt politikai rendszerekkel működő országokra is – a 21. századi zavaros közhangulatban ugyanis olyan erős demokráciákban is fel-felvirágzik egy-egy populista politikus, mint az Egyesült Államokban, ahol a Tea Party és Sarah Palin „hagyatékaként” 2015-ben a populista Donald J. Trump nyerte a választásokat.

A populizmus nem kizárólag gazdasági válság eredményeként jelentkezhet – különböző típusai, eltérő alkalmazása megjelenhet „békeidőkben” is. Azonban a válságok katalizátorai lehetnek e jelenségnek, így érdemes azon területeken várni a populista jelöltek feltűnését, melyek különösen kitettek a gazdasági visszaesésnek. Napjaink két fontos válsága, és az általuk leginkább érintett területek lehetnek a következő populista hullám kiindulási pontjai. A koronavírus-világjárvány okozta gazdasági recesszió előre láthatóan elsősorban a perifériákat fogja tartósan súlytani, így a populizmust támogatni különösen hajlamos Latin-Amerikát, és a politikailag instabil Afrikát és Nyugat-Ázsiát. A klímaválság azonban a világ minden pontját fenyegeti valamilyen módon – először természetesen a hamarosan kiszáradó övezeteket, és a rendkívül szennyezett területeket, azonban globális probléma lévén e régiók nehézségei hatással lesznek az összes többi országra. Vízhiány, népmozgások, éhínségek és járványok – humanitárius és természeti válságok, melyek minden kétséget kizárólag hatással lesznek a gazdaságra és a politikára is. A környezeti válság előre láthatólag minden korábbi

válságnál súlyosabb lesz – melyek megoldására megbízható, megfontolt és nem csak a népszerűséggel törődő politikusokra lesz szükség.

A vizsgált országokban a válságok idővel megoldódtak. A politikusok melletti érvként mindenféleképpen érdemes megemlíteni, hogy valóban figyeltek választóik igényeire és problémáira, noha azok teljesítésére és megoldására hosszútávon gyakran tarthatatlan intézkedéseket hoztak. E rövidlátás a válság pillanatában azonban hasznosnak tekinthető, hiszen a nehéz helyzetbe került tömegeknek egy lélegzetvételnél is jelentős létbizonytalanságban a hosszútávú tervek nem elég meggyőzőek, nem nyújtanak vigaszt. Ezen politikusok ezt belátva szereztek rendkívüli népszerűséget, ami a terminusuk lejártát követően is megmaradt velük szemben.

Irodalom

- Abts, K., & Rummens, S. (2007.). Populism versus Democracy. *Political Studies*, 405-424. DOI 10.1111/j.1467-9248.2007.00657.x
- Aiginger, K., Andor, L., Collier, P., Fetzer, T., Halikiopoulou, D., Passari, E., & Pianta, M. (2020). *The Rise of Populism: Case Studies, Determinants and Policy Implications*. Intereconomics.
- Banai, Á., Méhes, A., & Winkler, S. (2015.). Válságból válságba - Az argentin bankrendszer elmúlt 20 évének története. *Hitelintézeti Szemle*, 33-44.
- Canovan, M. (1981). *Populism*. London: Junction Books.
- Dornbusch, R., & Edwards, S. (1991). The Macroeconomics of Populism. In R. Dornbusch, & S. Edwards, *The Macroeconomics of Populism in Latin America* (7-13.). Chicago: University of Chicago Press.
- Election Guide. (2001). *Election Guide - Democracy Assistance & Elections News*. Forrás: Kingdom of Thailand Election for house of representatives 2001: <https://www.electionguide.org/elections/id/269/>
- Election Guide. (2003). *Election Guide - Democracy Assistance & Elections News*. Forrás: Argentine Republic election for president 2003: <https://www.electionguide.org/elections/id/1895/>
- Election Guide. (2006). *Election Guide - Democracy Assistance & Elections News*. Forrás: Kingdom of Thailand Election for house of representatives 2006: <https://www.electionguide.org/elections/id/367/>
- Election Guide. (2015.). *Election Guide - Democracy Assistance & Election News*. Forrás: Election for Greek Parliament: <https://www.electionguide.org/elections/id/2836/>
- Eurostat. (2021.. április 22.). *Eurostat Data Browser*. Forrás: General government gross debt (EDP concept), consolidated - annual data: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tipsgo10/default/table?lang=en>

- Gruben, W. C., & Kiser, S. (1999). Brazil: The First Financial Crisis of 1999. *Southwest Economy*, 13-14.
- Halmosi, P. (2004). Pénzügyi válságok a kilencvenes években - egy évtized tanulságai. *Pénzügyek a globalizációban*, 32-45.
- Kazmin, A. (2007). A Setback for Thai Democracy: The Rise, Rule and Overthrow of Thaksin Shinawatra. *Asian Affairs*, 211-224.
- Laclau, E. (2005.). *On Populist Reason*. London: Verso.
- Lauridsen, L. S. (1998). The Financial Crisis in Thailand: Causes, Conduct and Consequences? *World Development*, 1575-1591. DOI 10.1016/S0305-750X(98)00069-2
- Moffitt, B. (2016.). *The Global Rise of Populism: Performance, Political Style, and Representation*. Stanford: Stanford University Press.
- Novoszáth, P. (2007). Az argentin pénzügyi válság anatómiája. *Polgári Szemle*.
- Rodrik, D. (2017). *Populism and the Economics of Globalization*. NBER Working Paper.
- Rodrik, D. (2019.). *Many forms of Populism*. Vox.
- Sanchez, O. (2005). Argentina' Landmark 2003 Presidential Election: Renewal and Continuity. *Bulletin of Latin American Research*, 454-475. DOI 10.1111/j.0261-3050.2005.00143.x
- Soós, K. A. (2016.). Az euróövezet elhibázott válságkezelése. *Közgazdasági szemle*, 99-108.
- Stavrakakis, Y., & Katsembekis, G. (2014). Left-wing populism in the European periphery: the case of SYRIZA. *Journal of Political Ideologies*, 119-142. DOI 10.1080/13569317.2014.909266
- The Global Economy. (2019). *The Global Economy*. Forrás: Argentina: Political Stability: https://www.theglobaleconomy.com/Argentina/wb_political_stability/
- World Bank. (2018.). *The World Bank*. Forrás: *Poverty headcount ratio at national poverty lines (% of population)* - Thailand: <https://data.worldbank.org/indicator/SL.POV.NAHC?locations=TH>
- World Bank. (2021). *The World Bank*. Forrás: *Unemployment, total (% of total labor force) (modeled ILO estimate)* - Argentina: <https://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.ZS?locations=AR>
- World Bank. (2021. . január 29.). *The World Bank*. Forrás: *Unemployment, total (% of total labor force) (modeled ILO estimate)* - Greece: <https://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.ZS?locations=GR>

**GÖRGEY ISTVÁN TEVÉKENYSÉGE TESTVÉRE,
ARTÚR VÉDELMEBEN
AZ ELSŐ TANULMÁNY: A MOÓRI CSATA**

Szerző:

Lektorok:

Nagy Kristóf
Debreceni Egyetem (Magyarország)

A szerző e-mail címe:
toyota95050@gmail.com

Négy anonim lektor

Absztrakt

A tanulmány a Görgey-kérdés egy kevésbé ismert részletével foglalkozik, mégpedig Görgey István egy rövid, de jelentős munkájával. Görgey István nem volt történész, ügyvéd volt, s talán pont ezért hiányolhatta az objektív nézőpontot, a kérdést addig alakító munkákból. Ezért, mivel egyrészt bátyját, Görgei Artúrt kívánta felmenteni az igaztalan vádak alól, másrészt pedig testhezálló szerepben tevékenykedhetett, István önként vállalta a védelem képviselőjének szerepét, amelyben saját, szabadságharcos tapasztalatai is segíthettek. Első tanulmánya, bár nem a legélesebb vádakát boncolgatja, ám mégis nagy jelentőséggel bírt a kérdés addigi alakulását tekintve. Hiszen addig senki nem lépett fel nyíltan és objektívan Görgey Artúr védelmében. A móri csatáról szóló tanulmánya adta meg az alaphangot későbbi, nagyobb jelentőségű munkáihoz. Jelen munka arra irányul, hogy István kezdeti motivációit, érveit, és hatékonyságát tárja fel az első tanulmányának vizsgálatával.

Kulcsszavak: Görgey István, Görgey-kérdés, móri csata

Diszciplínák: történettudomány, hadtudomány

Absztrakt

*ISTVÁN GÖRGEY'S ACTIVITIES IN PROTECTION OF HIS BROTHER,
ARTHUR. THE FIRST STUDY: THE BATTLE OF THE MOOR*

This study is about István Görgey who was a lawyer, and brother of general Artúr Görgei. He was the only person, who defended Artúr Görgei against the unjust

accusations. Despite, he was not a historian, he represent the most objective position int the debate about Artúr Görgei. This paper present his motivations, arguments and results through his study about the battle of Mór.

Keywords: István Görgey, question of Görgey, battle of Mór

Disciplines: history, military science

Nagy Kristóf (2022): Görgey István tevékenysége testvére, Artúr védelmében. Az első tanulmány: a moóri csata. *Lélektan és hadviselés – interdiszciplináris folyóirat*, IV. évf. 2022/1. szám. 111-123. doi: 10.35404/LH.2022.1.111

A tanulmány Görgey István *A moóri csata* című tanulmányával foglalkozik. Görgey István különleges szereplője volt a hazai szellemi életnek a 19. század utolsó harmadában. Amellett, hogy Görgei Artúr öccse volt, ő volt a védelem egyik leghatékonyabb képviselője is a Görgei-kérdésben. A Görgey-kérdés tulajdonképpen egy vita volt, amely a körül a kérdés körül folyt, hogy Görgei Artúr a szabadságharc árulója volt-e vagy sem? A történettudomány azóta már választ adott a kérdésre, Görgei nem volt áruló. Akkor azonban ez még nem volt egyértelmű. Az árulási vád olyan történelmi események egyoldalú értékelésére épült, amelyek maguk is véleményesek és bonyolultak voltak. Talán a legjelentősebbek ezek közül 1849-hez kötődnek. Görgei váci nyilatkozata, a tiszafüredi fővezérváltás körüli történések, és a szabadságharc legvégéhez kötődő aradi napok, melynek során a kormány és Kossuth lemondott, Görgeire pedig teljhatalmat ru-

háztak, aki Világosnál letette a fegyvert a cári hadsereg előtt és véget vetett a reménytelen harcnak. Ezt követően a Törökországba menekülő Kossuth, vélhetően, hogy tekintélyét a külföldi hatalmak előtt helyreállítsa, és magyarázatot adjon a szabadságharc bukására, kiadta az úgynevezett vidini levelet, amelyben az okok közt főként a belső árulásra helyezte a hangsúlyt, külön megnevezve Görgei Artúr tábornokot, mint legfőbb okozóját a bukásnak.

A Görgei elleni vádak már a szabadságharc alatt is jelen voltak, ám különös jelentőséget csak annak bukása után kaptak, amikor Kossuth és a Kossuth párti emigránsok képviselték azokat, sőt utóbbiak próbálták ráerősíteni azokra és felszínen tartani őket. Görgei árulását, áruló természetét bizonyítandó vád volt például a móri csatára vonatkozó is, amely Perczel Móról eredt, ám különösebb jelentőséget majd csak Horváth Mihály: *Magyarország függet-*

lenségi harcának története 1848 és 1849-ben című munkájának első kiadásában kapott 1865-ben. Ezt a vádat, és azon keresztül Horváth Mihályt, valamint Perczel Mórt kívánta megcáfolni Görgey István, az első „szárnypróbálgatásnak” tekinthető munkájával már említett, *A móri csata* című kritikai tanulmányával 1867-ben.

Mielőtt azonban rátérnek a nevezett tanulmányra fontosnak tartom, hogy kitekintsek Görgey István életútjának fontosabb állomásaira, talán jobban megértve ez által a motivációit egy olyan személynek, akit mindezidáig a történettudomány a háttérben hagyott.

Görgey István 1825-ben született Késmárkon egy szepesi nemesi családban. Tíz testvére közül csak négyen éltek meg a felnőtt kort Ármin, Guido, Artúr és István. Közülük is István volt a legfiatalabb (Görgey, 1904. 152.). Anyját hamar elvesztette, apját a hivatalából adódó kötelezettségek gyakran elszólították hazulról, így gyermekkorában gyakran támaszkodott bátyjára, Artúrra, aki időről-időre próbálta nevelni is öccsét (Görgey, 1916. 9–12.). Bátyjaihoz hasonlóan ő is elhagyta a szülői házat tanulmányaiért. Előbb Lőcsén, majd Podolinban tanult. Ezt követően Eperjesen jogi tanulmányokat folytatott, amellyel 1841-ben végzett. A Görgey családra jellemző volt, hogy férfitagjai előszeretettel vállaltak vármegyei tisztségeket, így egy rövid időre István is Szepes 1847-ben Szepes megye aljegyzője lett. Ezzel együtt részt vett az 1847-48-as országgyűlésen, mint udvari ágensi segéd (Görgey, 1885. 2.). Ezt követően Pesten ügyvédként

tevékenykedett. Majd 1848-ban a pesti forradalom híre magával ragadta, ezért beállt a Földváry Lajos-féle pesti I. nemzetőr zászlóaljba. Augusztustól bátyja, Artúr mellett szolgált hadnagyként, aztán átkerült a honvédséghez, ahol főhadnaggyá léptették elő, és bátyja egyik segédtszije lett. Részt vesz bátyjával a téli, majd a tavaszi hadjáratokban is. 1849 nyarán századosná léptetik elő, és ezzel együtt egy század vezetését bízzák rá. Része a Vág menti harcoknak, illetve egészen a fegyverletételig a főhadserégben, bátyja alatt szolgált. A szabadságharc bukása után Kassán, mint közlegényt, besorozták, és az 57. Haynau sorfalogezredbe került, ahol azonban szolgálatképtelennek nyilvánították (Görgey, 1885. VI.). 1853-ban váltságdíj ellenében szerelhetett le. 1874-től kezdve közjegyzőként is tevékenykedett. Bátyját, Artúrt az emigráció évei alatt folyamatosan segítette. 1912-ben halt meg Budapesten (Markó, 2001. 1078.). Történetírói, történészi tevékenységének középontjában a Görgei Artúrt ért vádak megcáfolása állt, ezért lépett egy számára merőben új területre. Történetíróként igen aktív volt, a már említett móri csatáról szóló tanulmánya mellett számos más tanulmányt és könyvet írt. A teljesség igénye nélkül: *1848 és 1849-ből. Élmények és benyomások...*; *A Görgey nemzetség története*; *Görgey Arthur ifjúsága és fejlődése a forradalomig*; *Görgey Arthur a száműzetésben 1849–1867*. A téma és a célok tehát egyértelműek voltak, rehabilitálni Görgei Artúrt a történettudomány segítségével. Ennek a rögzös útnak az első lépése pedig Mórnál kezdődött.

A moóri csata

Munkája előszavában Görgey kifejti álláspontját Horváth Mihály művére vonatkozóan, valamint arra, amit az képvisel. Ugyanis Görgey szerint egyáltalán nem elvetendő az, hogy Horváth a szabadságharc történetét akarta feldolgozni, ezzel csupán az lehetett a gond, hogy a volt miniszter nem omnipotens elbeszélő. Mivel a mű írásakor (1865) a szabadságharcban résztvevők jobbra még éltek, ezért azok az események egyes részleteire vonatkozóan nyilvánvalóan több információval rendelkeznek, mint a volt miniszter. Ez által – még, ha Horváth törekszik is a lehető legbővebb forrásbázisból dolgozni – felmerülhet az a lehetőség, hogy több részletet illetően téved majd, hibás adatot közöl, hibás következtetést von le egy adott eseményre, személyre vonatkozóan. Forrásai esetleges valamilyen irányú elköteleződéséről, vagy ferdítéseiről szintén nem tehet ugyan, de, ha azok kiderülnek, akkor a kritika őt éri majd. Ám épp ezért üdvöztető az, hogy Horváth nem próbálja önmagát és művét tévedhetetlennek beállítani, helyette felkéri a jóhiszemű kritikát, hogy amennyiben szükséges bírálják meg munkája részleteit. Görgey állítása szerint ennek kíván eleget tenni, ez e tanulmány egyik nem titkolt célja. Azonban ekkor nem volt célja Görgeynek egy átfogó kritikát készíteni Horváth művének mindhárom kötetéről, csupán a móri csatáról szóló részt kívánta górcső alá venni (Görgey, 1867. 3–4.). A móri csata 1848. december legvégén zajlott le, amely során Jellacic horvát bán túlerőben lévő serege

legyőzte a Perczel Mór vezette honvédsereget Móránál. A csata előtt, és a csata közben Perczel számos taktikai hibát követett el, amelyek végül a vereségét okozták. A vereség közvetlenül odáig vezetett, hogy a kormány és a hadsereg kénytelen volt Budát és Pestet elhagyni, amit a császári sereg 1849 első napjaiban gond nélkül elfoglalt. Hermann Róbert és Bona Gábor már részletesen feldolgozták a csata és a téli hadjárat történetét, amely során konszenzus alakult ki Perczel felelősségét illetően.

Elsőként a vádló(k) által felvázolt szituációt érdemes megvizsgálni, amely szerint Görgei Artúr szándékos mulasztást követett el a móri csata tekintetében. Ugyanis Perczel Mór utóbb azt állította, hogy Görgei segítségére hivatkozva fogadta el a csatát, ám ilyen részletről akkor, sem ő, sem pedig Görgei nem tett említést. Perczel Kossuthnak írt jelentésében nem említett olyan dolgot, hogy azért vállalta volna el a csatát, mert Görgei segítséget ígért volna neki (KLÖM, XIII. 557.). Perczel a következőket írja Kossuthnak: *„Igy noba már kiadám a rendeletet visszavonulásra Lovasberénybe, mégis ezen dispositiok után különösen mert Görgei is óhajtá, mikint a sárkányi utat védelmezgem Móránál egy igen jó állásban, hol egy részről túlszárnyalástól nem kelle félnem, más részt álgyuimmal egész vidéken uralkodék, és végre melly előtt a roppant számú lovassággal bíró ellenség erdőség miatt ki nem fejtheté magát, az ellenséget bevarám és megverekedék.”* (KLÖM, XIII. 557.). Az ezen dispositiok arra vonatkoztak, hogy Kossuth egy nappal korábban, december 29-én levelet küldött Görgeinek, amelyben a támadásra biztatta

őt, és Perczelt is. „*Perczel a sárkányi posítiót tartsa s magát a centrummal szintűgy Zsemlyén át kösse össze. Ezen posítióban az ütközetet el kell fogadni.*” (KLÖM, XIII. 539.). Kossuth, erre az álláspontjára ráerősítve egy magán levelet küldött Perczelnek, amelyben szintűgy támadásra ösztönözte őt is. „*Az örökös retirada lehangolta a sereg szellemét, – egy támadás, egy győzelemnek kell okvetlenül történni, még az eldöntő csata előtt.*”; „*Valami győzelmeckét édes Móríczom! különben az örökös retirada lever minden bátorságot a nemzetben.*” (KLÖM, XV: 22.). Ezzel tulajdonképpen Kossuth nyomást helyezett Perczelre, aki a folyamatos visszavonulásért eleve Görgeit okolta, tehát tulajdonképpen jól jött neki Kossuth ösztönzése, valamint az, hogy pozícióját utóbbi is kedvezőnek ítélte egy csatára, ha arra kerülne a sor. Görgeinél nem találunk olyan részletet, amely arra utalt volna, hogy bármilyen ígéretet is tett volna Perczelnek a megtámadása esetére. Ugyanis Görgei elsősorban nem Mór felől várta az ellenséges erők támadását. Az általa vezetett főerőt abban az irányban kellett elhelyezni, amelyből a leginkább valószínű volt az ellenség támadása, és ez nem a móri irány volt (Görgey, 1988. 269.). Tehát Perczel utóbb olyan valótlan állításokat tesz a csatára és Görgeire vonatkozóan, amelyekkel nem találkozhatunk a csata másnapján írt hivatalos jelentésében, melyet Kossuthnak küldött. Ez már csak azért is különös lehet, mivel Görgei és Perczel viszonya eleve konfliktusos volt már az ozorai csata óta, illetve Perczel nem állt Görgei parancsnoksága alatt. Tehát ez egy alkalmas pillanat lett volna Perczel részéről, hogy

befeketítse Görgeit az OHB és Kossuth előtt, amiért cserbenhagyta a csatában, és ráadásul még Görgeitől sem kellett tartania, hiszen nem tartozott annak parancsnoksága alá. Azonban ilyen gesztust akkor nem tett Perczel, nem okolta semmiféle segítség elmulasztásáért Görgeit. Ezt a vádat – valószínűsítem, hogy kettejük viszonyának további romlása miatt – utólag konstruálta és terjesztette el Perczel.

Görgey felróta Horváthnak, hogy az miért csak egy elbeszélésre támaszkodott. Ugyanis addigra már számos, a szabadságharc eseményeit tárgyaló munka, és visszaemlékezés látott napvilágot, úgy, mint Klapka (1851), Görgei (1852), Kmety (1852), Asbóth (1862) műve, de akár külföldi szakmunkákra is hivatkozhatott volna, mint például Wilhelm Rüstow *Geschichte des ungarischen Insurrectionskrieges in den Jahren 1848 und 1849* című munkájára. Ezeket, és főleg a szakmunkákat Horváthnak nem lett volna szabad mellőznie, hiszen neki, mint neves történetírónak tudnia kellett volna, hogy nem szabad egy álláspontot egyetemes igazságnak elfogadnia, és a közvélemény elé terjeszteni. A különböző forrásokat felhasználni, – lehetőség szerint minél többet – hogy azokból a valósághoz legközelebb álló következtetést le lehessen vonni, ez is a történetíró feladata és kötelessége. Tovább valamiféle ítéletet is kell mondania egyes személyek, események, eszmék vonatkozásában, de mindezt nem teheti meg felületes munkára alapozva, és az igazságot nem derítheti fel részletekbe menő vizsgálat nélkül (Görgey, 1867. 6–7.).

Horváth szemben Görgey egyenként megvizsgálja mit írtak utóbb a móri csatáról a már felsoroltak közül. Szemlélve a már felsorolt kortárs, és szabadságharcban tevékenyen részt vevő, vagy arról író személyek munkáit arra jutott, hogy Perczel az OHB-tól, vagyis inkább Kossuthtól kapott parancsot elfogadni a csatát, ha arra kerül a sor, és ezzel együtt Görgeitől semmiféle ígéretet nem kapott arra nézve, hogy ennek során majd előrenyomul megsegíteni őt (Görgey, 1867. 18.). Nem is kaphatott, hiszen Görgei is támadásra számított, csak éppen másik irányból, így szüksége volt csapataira, nem oszthatta meg azokat. Viszont felmerül a kérdés, ami Görgeyt is foglalkoztatta, vagyis, hogy ezek alapján honnan származtak Horváth adatai, amikre a móri történéseket alapozta? Erre a kérdésre választ is talált Görgey, ugyanis szerinte Horváth csak Perczel állításaira alapozta munkája ezen részét. Láthatatlanban hitelt adott Perczelnek, akiről köztudott volt, hogy viszonya konfliktusos volt Görgeivel, állításait tényekként kezelte.

Perczel, és általa Horváth azt állította, hogy az ütközet elfogadásának legfőbb okát a Görgei által ígért segítségben kell keresni. Ám Görgey úgy vélte, ha tényleg volt ilyen momentum az események alakulása során, akkor erről írásos parancsot kellett volna kapnia Perczelnek, hogy, ha a csata rosszul végződné, akkor a vereség miatti felelősséget el tudja hárítani magától, mondván, hogy csak parancsot teljesített. Hiszen neki, mint tábornoknak tudnia kellett mérlegelni az adott helyzetben, hogy megéri-e csatát kockáztatni, vagy nem.

Horváth szerint egy olyan ígéret, amelyet Perczel kapott Görgeitől elviekben befolyásolhatta az előbbi, hogy vállalon csatát. A vereségért pedig Görgeit okolhatta, akitől parancsot kapott. Ugyanakkor Görgey István szerint ez csak írásos parancs lehetett volna, amelyet utóbb Perczel felhasználhatott volna arra, hogy Görgeit az OHB előtt befeketítse, és ellene eljárást kezdeményezzen, mivel nem cselekedett a saját parancsa szerint, de legalábbis a kényszerű visszavonulása alkalmával felróhatta volna Görgeinek, hogy miért hagyta cserben ígérete ellenére. Viszont ilyen nem történt, sőt közvetlenül a csata után Perczel nem is vereségként értékelte a csatát! A következőt olvashatjuk Görgei visszaemlékezésének vonatkozó fejezetében: *„A Tétény és Hamzsabég (Érd) közötti úton előbb Perczel hadteste foszlányaival, végre magával Perczellel találkoztam. Odalovagolt szekerekbe, és meglepetésemre ezt erősítette; ő feladta ugyan Mórnál a csatáért, ez azonban senkit sem jogosít fel arra a felterésre, hogy őt legyőzték; mert az ő veszteségét – mint az az elsőledek szakadatlan bevonulásából is látható – az ellenség jóval fölülmúlja.”* (Görgey, 1988. 272.). Ebből semmi olyasmi nem szűrhető le, amely alapján arra lehetne következtetni, hogy Perczel gyűlölné, de legalábbis neheztelne Görgeire azért, amiért az, ígérete ellenére cserbenhagyta a móri csatában. Ez viszont csak azért lehetett, mert nem is számított Görgeire Móránál, eleve nem is számolt a segítségével, és mint ahogy azt már korábban láttuk, Perczel csata utáni jelentéséből, amelyet Kossuthnak írt, nem tett említést semmiféle ígéretről vagy segítségről

Görgei részéről. Perczel csata utáni viselkedését pedig valószínűleg csak az magyarázhatta, hogy tisztában volt azzal, hogy a vereségért csak saját magát okolhatja.

Görgey István a földrajzi szempontokat is bevonja a vizsgálatába. A vádnak azt a részét veszi elő és vizsgálja meg, hogy helytálló lehetett-e, amely Görgei állítólagos segítségére vonatkozott volna. Nevezetesen Horváth közlésének egy részletét: „*Görgey már Bicskénél, Perczel Moórnál állott seregével. Görgey tehát rendeletet küldt Perczelhez, hogy Moórnál fogadja el az ütközetet, ígérvén neki, hogy ő maga Bicskéről Bánhidára nyomuland vissza seregével s az ellenséget oldalt fogja megtámadni.*” (Görgey, 1867. 5.). Görgey a földrajzi szempontok vizsgálata által arra próbált rávilágítani, hogy Perczel állításai teljesen nélkülözték a realitásokat. Elsőként azt taglalta, hogy, ha Görgei tényleg tett volna ígéretet a segítségre, akkor nem Bánhidáról – ahogy Perczel állította – hanem Gánthról kellett volna megindítania, mivel az sokkal közelebb esik Mórhoz. Ugyanis Gánthról Móra egyenes út vezet, ahol gyorsabban tud haladni a Perczel segítségére küldött egység, ezzel szemben Bánhidáról Móra az út nem csak, hogy hosszabb, de dombságok által szabdalt, ahol a menetet vízfolyások is nehezítik, tehát még ezen akadályok által is időt veszít a segítségre induló egység. Továbbá amíg Gánth a visszavonulása útvonalon fekszik, addig Bánhida majdhogynem az ellenkező irányban. Tehát, ha Perczel hátrálni kényszerül, akkor Bánhidától messzebb, de Gánthoz közelebb került volna (Görgey, 1867. 26.). Ezt követően kitér, egy újabb

nem elhanyagolható szempontra, vagyis a katonai egységek menetképességére. Ugyanis az nyilvánvaló, hogy egy jelentősebb katonai egység – mint mondjuk egy hadosztály – haladása lassabb, mint mondjuk pár tucat katonáé. Ebből következőleg tehát – ha azt vesszük alapul, hogy Bánhida Mórtól 4 mérföld volt – nagyjából 9-10 óra menetidőt kell számítani, ha hozzászámoljuk azt, hogy mindhárom fegyvernemből álló egység vonul Móra, amit ráadásul a már korábban említett természeti akadályok is hátráltatnak. Ez Görgey szerint persze csak ideális körülményekre vonatkozik, tehát nem mínusz fokokban és hóban, valamint járatlan utakon való menetelésre, ami tovább növelheti az egység menetidejét (Görgey, 1867, 31–32.). Ezek alapján elmondható, hogy teljességgel nem volt helytálló Perczel állítása az állítólagos Bánhida irányából várt segítséget illetően.

Mindezek után Görgey István a feldunai hadtest vezérkarának iktatókönyvéhez fordult, amely tartalmazza a kiadott utasításokat a hadtestre, és egyes egységeire vonatkozóan, valamint azok jelentéseit. Ezek közül is talán a legjelentősebb Horváth János őrnagy jelentése volt. Horváthot Görgey a Gyórból való visszavonulása előtt küldte Mór térségébe, hogy tájékozódjon Perczel seregének hollétéről. Majd miután Perczel elérte Mórt, Horváth vonuljon Székesfehérvár felé. Ez meg is történt. Majd 30-án, a csata napján Horváth Mór felől hallott ágyúzást, tehát vonulását megszakítva visszatért Móra, ahol tájékozódott az erőviszonyokról és Perczel parancsnoksága alá helyezte magát.

Perczel egy háromezres mellékhadnak ítélte az előtte álló császári sereget. (Valójában ez Jellasics horvát bán vezette kb 15–16 ezer főből álló hadsereg volt, amely a Dunántúlon megkezdett császári támadás jobbszárnyát képezte.) Horváth egysége elsőként támadott rá a Mór előtt kibontakozót császáriakra. A csata azonban gyorsan kedvezőtlen fordulatot vett Perczel seregére nézve, amely végül súlyos vereségbe torkollott. Veszteség főként a gyalogságot érte, amiből több százan estek fogságba Horváth elmondása alapján. Horváth utóbb egy levélben nyilatkozott az akkori viszonyokról és cselekedeteiről. Álláspontját utólag így fejtette ki: *„Az nem áll, hogy Perczel tbknak Görgey tbktől lehetett oly parancsa, miszerint Moórnál fogadja el a csatát. Mert sem Görgey, sem Perczel, nem tudták azt, hogy az osztrák hadsereg centruma Moór felé nyomul vala elő. Ezen kétségtelen előzményből kiindulva, nem történhetett Görgey tbk részéről oly ígéret, mely szerint Perczel tbk támadó cselekvényét Moórnál, oldal mozdulat által támogatni fogná.”* (Görgey, 1867. 39.). Ez alapján sem tűnik fel semmi olyan momentum, vagy egyéb tényező, amely Perczel utólagos állításait igazolni tudná.

A Perczelnek küldendő segítség ígérete más szempontból sem volt reális, Görgey István szerint. Mivel a császári sereg támadásának három iránya volt, a balszárny a Duna mentén haladt, a centrum Windisch-Grätz vezetésével Bicske felé, és a jobbszárny Mór felé. Tehát Görgeinek két irányt kellett ellenőriznie, és esetlegesen feltartani a támadást, ezzel szemben Perczelnek csak egy irányból, viszont neki

eleve koncentrálni voltak az erői. Ez tehát azt jelenti, hogy Görgei feltételezhetően akkor sem igazán tudott volna jelentős segítséget küldeni Perczelnek, ha akart volna, mivel minden erejére szüksége volt ahhoz, hogy a két irányból várható támadást megakassza, de legalábbis lassítsa (Görgey, 1867. 43–44.). Ha tovább vizsgáljuk Perczel akkori pozícióját, akkor feltűnik, hogy valószínűleg az egész helyzet elkerülhető lett volna akkor, ha Perczel óvatosabban jár el, és felderítőkkal biztosítja a maga mögött hagyott területet. Azonban ő ezt elmulasztotta, nem győződött meg arról, hogy várható-e támadás a korábban elhagyott Sárkányi-szoros felől. Ezért is becsülte meg nagyon rosszul a csata elején a támadó császári egység létszámát, és az emiatt növekvő magabiztossága miatt nem vonult vissza, ami végül a vereségéhez vezetett. Viszont, ha gondoskodott volna felderítésről, akkor pontosabb képet is kaphatott volna arról, hogy nagyjából milyen nagyságú ellenséggel áll szemben. Így pedig mérlegelhette volna, hogy szembeszáll vele egyedül, esetleg Görgeitől kér segítséget, vagy inkább nem vállalja a csatát és visszavonul. A mulasztása azonban a vereségéhez vezetett, amiért a felelősség őt terheli (Görgey, 1867. 46.). Görgey az állításai igazolása végett Klapka György a csatáról utólag megfogalmazott gondolatait idézi. Ezek szerint már eleve gondot jelentett az, hogy nem volt egységes vezénylet, hiszen minden hadsereg parancsnok önállóan cselekedhetett, ami főleg Perczel esetében káros volt. Az állítólagos ígéretre kitérve, szerinte a gondolata is

megalapozatlan, hiszen Görgeinek sokkal nagyobb területet kellett ellenőrzése és védelme alatt tartani, amihez amúgy sem volt elegendő a serege, tehát nem küldhetett volna előre segítséget Perczelnek. Az utólagos segítsége pedig nem érhetett oda időben, hiszen a csata gyorsan kedvezőtlen fordulatot vett Perczel számára, amely a serege felbomlásához vezetett. Ez, Klapka szerint végső soron Perczel saját hibájából következett be, mivel fogalma sem volt, hogy mekkora erővel is áll szemben. Különbösen valószínűleg nem vállalta volna a csatát. Így a vereség egyértelműen az ő felelőssége volt, nem okolható benne sem a kormány, sem pedig Görgei Artúr.

Görgey tanulmányában levonta a tanulságokat a móri csatáról és a vád hitelességéről. Ezek szerint Görgei Artúr, Horváth Mihály állításával ellentétben, nem tudta elérni a célját, ugyanis neki nem az volt a célja, hogy Perczelt lehetetlen helyzetbe hozza, ahogy Horváth állította, hanem a főváros védelme, amit a vereség miatt nem tudott elérni. Hiszen a vereségből következett, hogy az egyik út a három közül már szabad volt a császáriak előtt. Ez pedig Görgei terveit végképp megghiúsította. A vereség több tényezőtől adódott. Elsőként abból, hogy Perczel nem derítette fel, hogy mekkora ellenféllel áll is szemben, hiszen becslései alapvetően rosszak voltak, közel sem tükrözték a valóságos helyzetet. Másodszorban a túlerőből. Ez, a már megkezdett csata kimenetelét egyértelműen a császáriak javára döntötte el. További befolyásoló tényező volt a csatatér, amely kedvezőtlen volt Perczel

sámára. Ugyanis a császáriak kedvezőbb állásból fejlődhettek fel, hadmozdulataikat erdős részek takarták. A korábban otthagyt Sárkányi-szoros sokkal kedvezőbb pozíciókat biztosított volna Perczel kisebb, védekező pozíciót elfoglaló seregének, mint a móri állása. Végső soron pedig Perczel folyamatos taktikai hibái pecsételték meg az ő és serege sorsát. Ugyanis a csata elején beérte azzal, hogy folyamatosan ágyúztatta azt a helyet, ahonnan az ellenség támadását várta, ezzel pedig időt hagyott annak, hogy rendben felfejlődjön és túlerejénél fogva könnyedén megverje a vele szemben álló Perczel-féle hadsereget.

Modernkori álláspontok

Miután megnéztük milyen érveket, szempontokat hozott fel Görgey István a vád érvénytelenítése érdekében, meg kell vizsgálnunk azt is, hogy milyen nézetet vall a csatáról a modern magyar hadtörténetírás és mennyire vannak ezzel összhangban a Görgey által megfogalmazott szempontok. Ehhez alapvetően Bona Gábor és Hermann Róbert nézeteit hívom segítségül. Hermanntól egy, a csatával külön is foglalkozó tanulmányát, míg Bonánál egy, a szabadságharc katonai történetét feldolgozó munkájának vonatkozó részletét veszem alapul. Hermann tanulmányából megtudhatjuk, hogy Perczel, bár bátor katona és parancsnok volt, ám híján volt a taktikai képzettségnek. Ez pedig szűkszerűen ahhoz vezetett, hogy azokban a szituációkban, amelyek nagyfokú taktikai ismereteket követelnek, azok híján inkább

saját megérzéseire, intuíciójára hagyatkozott, amelyek általában cserbenhagyták a tábornokot. Így sokszor saját vakmerő, meggondolatlan viselkedése okozta a saját, és serege veszét is. Ennek ékes példáját láthattuk Mórán is, ahol – Hermann szerint – a császári sereg legrosszabb hadvezérei közé tartozó hadvezértől, Josip Jellacic, horvát bántól szenvedett vereséget.

Hermann értékelés szinte rögtön összecseng Görgey Istvánéval. Ugyanis ő is kiemeli, hogy Perczel nem derítette fel a területet, nem próbálta kikémlélni az ellenség nagyságát. Továbbá hozzáteszi, hogy a csata előtt összehívott haditanács javaslata ellenére vállalta a csatát. Pedig az inkább a visszavonulást tanácsolta Perczelnek. Szándékáról nem próbálta meg értesíteni Görgeit sem, elvágyva magától annak a lehetőségét, hogy esetlegesen a csata közben segítséget kapjon. Perczel tisztjei figyelmeztették állásának kedvezőtlen felvételére, ám ő inkább saját megérzésére hagyatkozott (Hermann, 2001. 83.). Jellacic eredeti elhatározása szerint nem akart csatázni 30-án, ám mivel értesült róla, hogy Perczel Mórán táborozik, úgy ítélte meg, hogy kedvező helyzetben van, és meglepheti őt. Elhatározását gyorsan a gyakorlatba ültette át, amikor parancsot adott a Mór közelébe való nyomulásra. Pontos számai nem voltak Perczel seregét illetően, ezért rosszul ítélte meg annak nagyságát. Nagyjából 8-10 ezerre becsülte, ezzel szemben a valós szám körülbelül 6500-at tett ki. Nem az egész seregét kívánta bevetni, ám még így is bőven túlerőben

volt a magyar csapatokhoz képest. A csata előtti kaotikus állapotokat érzékelteti a tanulmányban idézett visszaemlékezés is, amelyek arra engednek következtetni, hogy a Perczel-féle sereg vezetésének kész terv híján rögtönöznie kellett, amely nem ment éppen a legjobban (Hermann, 2001. 87.). A hadsereg felállása a balszárnynon volt a legerősebb, a centrumban maga Perczel vezényelt. A leggyengébb rész a jobbszárnny volt, tartalék pedig alig volt, és bár erre tisztjei külön felhívták Perczel figyelmét ő a saját feje után ment, illetve nem is igazán volt miből tartalékot képeznie.

Mivel Jellacic a magyar felállítás feltérképezése során a jobbszárnnyat vélte – egyébként helyesen – a leggyengébbnek, ezért először azt próbálta felmorzsolni, hogy később átkarolhassa, és megfossza a visszavonulási útvonalától az egész magyar sereget. Ezen terve a csata elején akadályba ütközött, ugyanis a jobbszárnny ellen küzdött gyalogságát viaszszorították a magyar ütegek. Ennek hatására néhány század és pár löveg indult meg a Jellacic centrumát takaró erdőbe, ám onnan gyorsan kiszorították őket, és az üldözött századok gyors bomlásnak indultak Mór felé véve útjukat. Jellacic ennek következményeként újabb támadást vezényelt a magyar jobbszárnny ellen. Ez már sokkal sikeresebb volt, mint az előző, ugyanis sikerült megverni az ott harcoló zászlóaljzat, amely futásnak eredt. Ottinger lovasdandárjával két irányba intézett támadást. A dandár egyik fele a centrumban lévő magyar ütegek ellen támadt, míg a másik fele a balszárnnyon lévő lovaságot rohamozta meg. A centrum ellen

intézett rohamot siker koronázta. Ezzel szemben a balszárnynon rohamra induló császári vértések heves harcba keveredtek a Császár-huszárokkal, ám a jelentős túlerő miatt a huszárok kénytelenek voltak visszavonulni. Végül a két szárnynon kialakult helyzet miatt Perczel kiadta a parancsot a visszavonulásra. Mór városában is harc alakult ki a benyomuló császári lovasság és az odamenekült honvéd gyalogság között. Utcai harcok vették kezdetüket, amelyből a gyalogság próbált kimenekülni. Ezekbe az igencsak szorult pillanatokba enged betekintést pár rövid visszaemlékezés, amely érzékelteti, min mentek keresztül akkor, a menekülő katonák (Hermann, 2001. 96.).

A felbomlott és menekülő magyar egységek közül sokan városban kerestek menedéket, hogy azon keresztül Székesfehérvár irányába vegyék útjukat. Azonban nem csak Mór-on keresztül, hanem a Mórt körülvevő dombokon keresztül is menekültek a felbomlott csapatok, amerre éppen csak tudtak. A város megtisztítása és a rövid üldözés során a császáriak több száz foglyot ejtettek. Szó esik a Karger-dandár-ról is, amely biztosította a menekülők egy részének visszavonulását. Ám Hermann úgy véli semmiképp sem avatkozhatott volna a csatába, mivel eleve nem tudott az ütközetről, és ha a csata kezdetekor el is indult volna a csatatérre, valószínűleg akkor sem ért volna oda időben. Ezen kívül, ha oda is ért volna, akkor sem módosított volna az erőviszonyokon, hiszen a császári sereg eleve túlerőben volt a csatatéren és azon kívül is. Perczel Székesfehérvárra hátrált, majd az üldözéstől tartva még

tovább vonult vissza. Egészen Seregélyes-re, ahonnan jelentést küldött Kossuthnak (KLÖM, XIII. 557). Ebben Görgei Artúr-ra hárítja a felelősséget a bekövetkezett vereség miatt. A csatában egyik fél sem vesztett jelentős számú embert, ám foglyok tekintetében a magyar veszteség ezres nagyságrendű volt. Hermann szerint a vereség egyértelműen Perczelt terheli, aki meggondolatlanul vágott bele a csatába. Nem kért segítséget Görgeitől és az állásai eleve kedvezőtlenek voltak. Jellacic leginkább lovasságának köszönhetette a győzelmet, amely egyértelműen túlerőben volt. Hermann felveti Kossuth felelősségét is, ugyanis ismerte Perczel természetét, sejtette, hogy egy kis bátorítás Perczelnek elég ahhoz, hogy csatát vállaljon. A csata következményeként a fővárost ki kellett üríteni, mivel már nem mutatkozott esély arra, hogy a két sereg valahol a főváros előtt egyesülve eséllyel bocsátkozzon csatába a császári seregek ellen (Hermann, 2001. 101–102.).

A Bona Gábor által szerkesztett *A szabadságharc katonai története* című könyvben is hasonló helyzetelemzéssel találkozunk, mint Hermann Róbertnél, vagy Görgey Istvánnál. Bona Gábor (ő írta a vonatkozó részt a „téli hadjáratról” a kötetben) kiemeli, hogy nagy jelentősége volt az ütközet elfogadásában annak, hogy Kossuth erre bízta Perczelt. Illetve a hivatalos parancson túl még egy magánlevélben is erre ösztökölte. Perczel hibázott a csata elfogadásával, ám nem csak ebben, hanem abban is, hogy nem értesítette arról Görgeit, nem kért tőle segítséget. Érdekes, hogy Bonánál

feltűnik egy részlet, ami Hermannál nem, ugyanis Bona szerint Perczel végzett felde-
rítést az ellenségre vonatkozóan, igaz, hogy
még így is rosszul mérték fel annak az
létszámát. Ez a rosszul megállapított adat
pedig elbizakodottá tette Perczelt, aki
túlzottan vakmerően bocsátkozott harcba.
Kiemeli az erdő szerepét is, amely kellő
védelmet nyújtott a császáriaknak, és egy
részüket el is rejtette, amely alapján
könnyen alá is becsülhették a császári sereg
nagyságát, akár csata közben is. Továbbá
Bona szerint is nagy, sőt döntő jelentőségű
volt, hogy nagyjából a csata felénél Jellacic
lovasdandárjai megjelentek a csatatéren.
Ezek ugyanis végképp a császáriak javára
billentették a mérleg nyelvét. Létszám és
képzettség tekintetében is bőven felül-
múlták a magyar csapatokat. A súlyos vere-
ség miatti veszteséget ő nagyjából 1500
főre teszi a magyarok részéről, amelynek
jórészét a fogságba esettek tették ki (Bona,
1998. 172-173.). A vereség következmé-
nyeként a főváros védelme szinte lehetet-
lenné vált, hiszen a csata után Jellacic
szabadon tevékenykedhetett. A császári
seregekkel egyedül a Görgei Artúr vezette
Feldunai-hadtest volt szembeállítható,
amely azonban létszám tekintetében alul-
múlta a császári seregeket. Ezért is kellett
pár nappal később feladni a fővárost.

Konklúzió

Görgey István remekül ismerte fel Hor-
váth Mihály és rajta keresztül Perczel Mór
állításainak a gyengepontjait. Ugyanis a-
mint logikus fejtegetéssel, részleteiben
vizsgálta meg Perczel állításait, látta, hogy

azok tulajdonképpen csak logikátlan dol-
gokra alapuló, Görgei Artúr lejárátását cél-
zó állítások. Az állítólagos segítségnyű-
tásra nem akadt sem akkor, sem pedig a
mai napig semmilyen bizonyíték. Ez a vád
jórészt Perczel kitalációján alapult, rész-
ben, hogy lejárassa Görgei Artúrt, részben
pedig, hogy a saját alkalmatlanságát palás-
tolja vele. Görgey vizsgálata érvei és helyt-
állónak bizonyultak. Annál is inkább mivel,
miután Horváth Mihály megismerte Gör-
gey tanulmányát beismerte a tévedését,
amelyet műve első kiadásánál elkövetett.
Műve második kiadásában megköveti
Görgei Artúrt, és Görgey István munká-
jának köszönhetően felmenti Artúrt azon
vád alól, miszerint a móri csatában elsen-
vedett vereség miatti felelősség az övé len-
ne (Horváth, 1872. 203–204.). Ez ugyanis
egyedül Perczel Mórt terhelte. Görgey Ist-
ván tehát, ha csak részlegesen is, de akkor
célrt ért munkájával, és részben sikerült
felmentenie a bátyját. Munkája szakszerű-
ségét és érvei helyességét azonban az is
jelzi, hogy a modern történettudomány is
elismerte azokat. Hovatovább épített rá-
juk, amikor a szabadságharc ezen részletét
vonta vizsgálat alá. Görgey munkája
kikerülhetetlenné vált a móri csata megíté-
lése, és Perczel Mór tevékenysége szem-
pontjából. Kijelenthető tehát, hogy a rögz-
s útton megtett első lépés nem bizonyult
ballépésnek, sőt!

Irodalom

Bona Gábor (Szerk)(1998): A szabadság-
harc katonai története. Zrínyi Kiadó.
Budapest.

- Görgey Artúr (1988): Életem és működésem Magyarországon 1848-ben és 1849-ben. I-II. Európa Könyvkiadó. Budapest. Görgey István fordítását átdolgozta, a bevezetőt és a jegyzeteket írta: Katona Tamás.
- Görgey István (1904): A Görgey-nemzetség története. Magyar Történelmi Társulat. Budapest.
- Görgey István (1916): Görgey Arthur ifjúsága és fejlődése a forradalomig. Magyar Tudományos Akadémia. Budapest.
- Görgey István (1885-1888): 1848 és 1849-ből. Élmények és benyomások. Okiratok és ezek magyarázata, I-III. kötet. Franklin Társulat. Budapest.
- Görgey István (1867): A moóri csata - Történet-kritikai tanulmány. Osterlamm Károly. Pest.
- Hermann Róbert (2001): Róbert: Perczel Mór dunántúli hadjárata és a móri ütközet. Aetas 2001/2.
- Horváth Mihály (1872): Magyarország függetlenségi harcának története 1848 és 1849-ben. Ráth Mór. Pest.
- KLÖM XIII. Kossuth Lajos Összes Munkái XIII. S. a. r.: Barta István. Akadémiai Kiadó. Budapest, 1955.
- KLÖM XV. Kossuth Lajos Összes Munkái XV. S. a. r.: Barta István. Akadémiai Kiadó. Budapest, 1955.
- Új magyar életrajzi lexikon (2001). Főszerk.: Markó László. Magyar Könyvklub.

MŰHELY, RENDEZVÉNY

INNOVÁCIÓS STÚDIUM: AMIKOR A TEHETSÉG KIMOZDUL A KOMFORTZÓNÁJÁBÓL

Szerző:

Mező Katalin (PhD)
K+F Stúdió Kft.
(Magyarország)

Mező Ferenc (PhD)
K+F Stúdió Kft.
(Magyarország)

Első szerző e-mail címe:
kata.mezo1@gmail.com

Lektorok:

Kelemen Lajos (PhD.)
Poliforma Kft. (Magyarország)

Szabóné Balogh Ágota (PhD.)
Gál Ferenc Egyetem
(Magyarország)

...és további két anonim lektor

Absztrakt

Az „Innovációs Stúdió 2020/2021” (projektazonosító: NTP-PKTF-20-0009) a K+F Stúdió Kft. által megvalósított teljesítményt ösztönző és gazdagító tehetségprogram. A program egyik célja az volt, hogy a fiatal felnőtt magyar tehetségek a megszokottól eltérő formában és környezetben éljék meg saját sikereiket, mindezt Csehországban megvalósuló konferenciák és képzések segítségével értük el. A program megvalósítását a Miniszterelnökség és a Magyar Nemzeti Tehetség Program támogatta.

Kulcsszavak: tehetséggondozás, konferencia, Prága, komfortzóna

Diszciplína: pszichológia, pedagógia

Abstract

'INNOVÁCIÓS STÚDIUM': WHEN YOUNG TALENTS OUTMOVE FROM THEIR COMFORTZONES

The 'Innovációs Stúdió 2020/2021' (project ID: NTP-PKTF-20-0009) is a performance-encouraging and enriching talent program implemented by the K+ F Stúdió Kft. One of the aims of this program was that Hungarian young adult talents experience their own success in a form and environment different from the usual, and we achieved all this with the help of conferences and trainings implemented in the Czech Republic.

The implementation of the program was supported by the Hungarian Prime Minister's Office and the Hungarian National Talent Program.

Keywords: talent management, conference, Prague, comfort zone

Disciplines: psychology, pedagogy

Mező Katalin és Mező Ferenc (2022): Innovációs Stúdium: amikor a tehetség kimozdul a komfortzónájából. *Lélektan és hadviselés – interdiszciplináris folyóirat*, IV. évf. 2022/1. szám. 127-134. doi: 10.35404/LH.2022.1.127

A tehetség és a komfortzóna viszonya

A tehetséggondozás egyik központi problémája, hogy az alkotásra való képesség kialakul-e az egyénben (és ebben az esetben a tehetség valóban megnyilvánul-e), vagy az adott személy nem jut el a kiteljesedésig, azaz a jó képesség szintjén megmarad. Ahhoz, hogy a tehetség minél többször érezze magában annak kényszerét (belső hajtóerejét), hogy megmutassa önmagát, időnként katalizátorokra, kreativitásösztönző hatásokra is szükség van (Mező K, 2015). Ilyen kreativitásösztönző lehet egy új környezet, amelyben a személy (akarva-akaratlan) kilép a saját jól megszokott komfortzónájából.

A komfortzóna egy olyan állapot, amelyben a személy nyugodtan és jól érzi magát; amelyet könnyen tud irányítani és amelyben alacsony mértékű szorongást él át. Ebben az állapotban az egyén képes állandó szintű teljesítmények elérésére, anélkül, hogy bármit is kockáztatna. Judith M. Bardwick (1995) a komfortzónát egy olyan viselkedési állapotnak nevezi, a-

melyen belül a személy szorongás-mentes helyzetben van. A személyiség határozza meg a komfortzóna mértékét. Ezeket a határokat a megalapozatlan biztonságérzet, illetve a biztonság-érzet hiánya hozza létre. A komfortzónából kilépni nagy felelősséggel jár, hiszen egy személynek kísérletet kell tennie egy új és a korábitól eltérő magatartás kialakítására, majd meg kell tapasztalni, hogy milyen új és különböző válaszok fordulnak elő a környezetben. Mindez emeli a szorongás szintet, amelynek az eredménye egy magasabb szintű koncentráció és figyelem megjelenése lesz. White (2009) ezt „optimális teljesítményzónának” nevezi; ez az az állapot, amelyben az egyén képessé válik a teljesítményét fokozni, és a tudást bővíteni. Azonban a szorongás csak egy bizonyos szintig növeli a teljesítményt, addig amíg az egyén el nem éri az optimális arousal (izgalmi) szintet; ezen a ponton túl a teljesítmény romlik, és egy magasabb szintű szorongás, félelem esetleg pánik jelenik meg (Yerkes, 1907; White, 2009).

Komfortzónának tekinthetők azon élet-helyzetek, amelyek a rutin tevékenységekhez kapcsolódnak, és biztonságot nyújtanak az egyén számára. A komfort zónában nincsenek olyan ismeretlen kihívások, erőpróbák, amelyek megbolygatnák a mindennapok nyugalmát. A komfortzóna az a terület, ahol az egyén olyan élet-, munka-, szociális- és társas helyzetekkel találkozhat, amelyek megszokottak, amelyek jól ismertek. Kiszámítható, megbízható, megszokott, ahonnan hiányzik a változás kockázata. Azonban a komfortzóna időnként unalmas, mert a komfortzónában való lét kerüli az újat, a változást. Ebben az esetben ezt egyesek kényelmesnek, mások viszont megrekedésnek, megtapadásnak érzékelik. Amikor a kényelmes helyzet, már unalmassá válik, amelyben már az egyén sem fejlődni sem tanulni nem képes, a legtöbb egyént arra ösztönzi, hogy változtasson és lépjen ki a kényelmi zónából. Ezek a belső késztetések, vagy belső kényszerek vezetnek az egyént az új, az ismeretlen felfedezése felé (Mező K., 2015).

A kiemelkedő képességekkel rendelkező személyek is gyakran megrekednek a saját komfortzónájukban, és ennek következtében a valódi tehetségük sajnos nem is kerül felszínre, mivel nem kapnak olyan impulzusokat, amelyek támogatnák, vagy új irányba terelnék a gondolkodásukat.

A tehetségek saját komfortzónájukból való kilépésének ösztönzése

A külső kreativitás ösztönzők olyan impulzusokkal hatnak az egyénre, melyek

hatására a komfortzónából kilépve a tanulási zónába kerül. A tanulási zónában a személy teljesítménye legtöbbször fokozódik, ezért az „Innovációs Stúdium 2020/2021” egyik programelemének az lett a célja, hogy olyan kreativitásösztönző közeget teremtsünk a résztvevők számára, ahol a komfortzónájukból kilépve új, eddig meg nem tapasztalt élményekkel és kihívásokkal gazdagodhatnak. A cél, hogy a résztvevők képessé váljanak az optimális teljesítményzóna elérése és az abban való kiteljesedésre, melynek hatására új készségek, képességek alakulnak ki, az egyéni teljesítmény növekszik, az újjal szembeni szorongás pedig csökken.

E céltól vezetve került be a projekttervbe egy külföldi út terve, mely egy olyan ismeretlen közeget nyújt a résztvevők számára, amellyel még korábban nem találkozhattak. Ugyanakkor, szándékosan (a pánikzónába való átlépés elkerülése érdekében) olyan védett környezetet igyekeztünk teremteni, ahol a fiatal tehetségek a nemzetközi közegben is otthonosan mozoghatnak.

A Csehországban megvalósuló tréning és konferenciasorozat során a fiatalok teljesen idegen közegben, ismeretlen körülmények között tarthatták meg előadásukat és reményeink szerint olyan gazdagító élményözönnel találkoztak, amely hosszú évekig táplálja a tudomány iránti elkötelezettségüket és kutatásaikat.

A program megvalósulására a Covid-19 járványügyi helyzet és határlezáráások miatt hosszú várakozás után, 2022. április 15-16-17-én került sor Prágában.

Produktumok

A prágába utazással járó program-elemnek három fő egysége volt, mely minden résztvevő számára három produktum létrehozásával járt:

1. teljesítmény: konferencia előadás tartása „Az innováció világa – 2022” Konferencián 2022. április 15.-én Prágában (Cseh Köztársaság).

3. teljesítmény: konferencia előadás tartása a „Kutatás és Innováció – 2022” Konferencián 2022. április 16.-án Prágában (Cseh Köztársaság).

3. teljesítmény: „INNOVATIO” tréningen történő részvétel 2022. április 17.-én Ildikó Psenáková (Ph.D.) vezetésével.

A programelem keretében tehát minden résztvevő két előadást tartott a hazai és társszervezők által megvalósított konferenciákon. Lényeges volt, hogy a résztvevők hallgatóbarát-konferenciákon mérjék fel magukat, ahol lehetőség van az esetleges hibázásokra, megakadásokra és tévedésekre is, hiszen ebből is tanulva, tapasztalatokat gyűjthettek a nagyobb léptékű kihívások előtt. Az új környezetben megtartott előadások növelték a résztvevők önbizalmát és a szakmai előmenetelükben is jelentős előre lépést jelentett.

A szakmai, tudományos gazdagító-dúsító program mellett természetesen lehetőség jutott Prága csodálatos látványosságainak megtapasztalásaira, illetve Prága történelmi, kulturális nevezetességeinek megtekintésére is. Valamennyi résztvevő arról számolt be, hogy ez volt az első útja Prágába és a résztvevők 80%-a

még külföldön is először járt (v.ö.: komfortzóna elhagyására törekvés)! Így a program a tudományos-szakmai töltetkezés mellett a résztvevők szociokulturális gyarapodáshoz is jelentős mértékben hozzájárult.

Mindezek mellett a program részeként tanulmányok megjelentetését is terveztük, annak érdekében, hogy a résztvevőket hozzájuttassuk az első publikációikhoz, illetve megismertessük velük a tudományos publikáció megjelentetésének folyamatát, szabályait. Ezekre az ismeretekre a tudományos közéletbe bekapcsolódóknak nagy szüksége van, de legtöbbször nem találkoznak ilyen jellegű tudáselemekkel.

Tanulmánykötet, publikációk

A fiatalok által írt tanulmányokat az alábbi e-kiadványban jelentettük meg:

Mező Katalin és
Mező Ferenc
(Szerk.)(2022):
*Innovációs Stúdium:
válogatott tanulmányok.*
K+F Stúdió Kft.,
Debrecen. ISBN
978-615-81707-4-1
URL:

[https://www.kpluszf.com/assets/docs/B
OOK/KONYV_NTP-PKTF-20-
0009_ISTANULMANYOK.pdf](https://www.kpluszf.com/assets/docs/B
OOK/KONYV_NTP-PKTF-20-
0009_ISTANULMANYOK.pdf)

A kiadványban olvasható tanulmányok a molekuláris biológia, az egészségtudomány, a kommunikáció- és médiatudó-

mány, a pedagógia és gyógypedagógia, a zenettörténet és a matematika területét érintik.

A kutatási beszámolóik részben már megvalósult vizsgálatok eredményeit közlik, részben pedig kutatást megalapozó szakirodalmi áttekintéseket tartalmaznak. Részletesebben:

Kunkli Anita Tímea (2022) tanulmányában rámutat arra, hogy a perifériás vér mononukleáris sejtjeinek (PBMC-k) vizsgálata hozzájárulhat a parazita és vírus fertőzések által kiváltott immunválasz folyamatos nyomon követésére, és biomarkerként fontos szerepet töltenek be a neurodegeneratív megbetegedések esetében.

Törner Bernadett (2022) az antifoszfolipid szindróma (APS – egy szisztémás autoimmun betegség, amit trombotikus események, illetve terhességi komplikációk is jellemeznek) kapcsán vizsgálta az autoantitestek fő antigénjének szerepét, amelyek fízológias szerepük napjainkban csak részben tisztázott.

Rostás Melinda (e kiadvány létrejöttét lehetővé tevő pályázatban résztvevő szerzőnk) és szerzőtársai, Dr. Virga József és Dr. Klekner Álmos a gliómák (gyakori központi idegrendszeri daganatok) egy speciális típusa, az oligodendrogliómák esetében valószínűleg lényeges szerepet játszó sejten kívüli molekulákra irányuló kutatások eredményeit, vizsgálati módszereit összegzik (Rostás, Virga és Klekner, 2022).

Boros Vivien (2022) esszéjében a 15-16 éves korosztály szempontjából fókuszál az

egészséges életmódra, azon belül pedig elsősorban a testmozgás és táplálkozás jelentőségére helyezi a hangsúlyt.

Fülöp Bernadett Kíra (2022) műve az autizmus spektrum zavarral élő gyermekek óvodai fejlesztésének lehetőségeire hívja fel a figyelmet.

Demeter Zsuzsa (2022) tanulmányában a gyógypedagógus hallgatók mesterséges intelligenciához fűződő hozzáállását elemzi. Az eredményei azt mutatják, hogy a gyógypedagógia szakos hallgatók általában véve nyitottak az MI gyógypedagógiában történő megjelenésére, ám előfordult az is, hogy teljesen elutasították azt.

Dán Kitty (2022) az iskolai lemorzsolódást, illetve annak hátterét mutatja be tanulmányában. A Szerző szakképzésben résztvevő tanulókat vizsgált, s igyekezett feltárni lemorzsolódással kapcsolatos érinthetségüket, s többek között a szülők iskolai végzettségének, a lakhelynek és az iskola elhelyezkedésének erre gyakorolt hatását.

Mező Kristóf Szíriusz (2022) írása a polifónia (többszólamúság) kialakulását, mint a középkori zenei kreativitás, egyik legnagyobb vívmányát mutatja be.

Prágai Bálint János (2022) művében rámutat arra, hogy a matematikából ismert gráfelmélet több tudományágban (például a szociológiában, epidemiológiában, biológiában, számítástudományban, közgazdaságtanban, elektrotechnikában stb.) is alkalmazható hálózati kapcsolatok modellezésére, s bemutat egy példát arra, hogy Python nyelv alkalmazásával milyen kódsorral hozható létre véletlenszerű graáf.

Mező Lilla Dóra (2022) kutatásában a magyar közszolgálati televíziók és rádiók műsoridejének és -típusainak, nézettségének és finanszírozásának 2000-2019 közötti változásait vizsgálta. Jelen kötetben megjelenő tanulmánya a téma elméleti háttérét foglalja össze a közszolgálati média fogalmának, a médiatörvény, a közszolgáltatóság megvalósulása, valamint a hazai közszolgálati csatornák története mentén.

Összefoglalás

A színes és izgalmas program produktumai demonstrálják az ilyen típusú lehetőségek hatékonyságát. A megszokottól való eltérés, a komfortzónából való ki-zökkentés számos előnnyel jár a produktivitás növelése tekintetében. A program-eredmények alátámasztják, hogy egy ilyen tehetséggondozó célú tevékenység viszonylag rövid idő alatt igen nagyfokú teljesítményre ösztönző hatással bír. A program valamennyi résztvevője számos pozitív élménnyel gazdagodott, emellett a szakmai-tudományos fejlődés tekintetében is jelentős előrelépést tettek.

A program hosszútávú hatásai közvetve is érzékelhetők, hiszen a résztvevők közül többen a konferenciaszereplésekről szóló igazolások, a megjelent publikációik miatt kerültek előnyös helyzetbe MA felvételi elbeszélgetésen (ahol kifejezetten a szóbeli és írásbeli prezentációs teljesítményükre fókuszáltak a felvételiztetők); vagy önálló kommunikációs önmenedzselő tevékenységet folytatnak a program óta; illetve van közöttük olyan is, akinek a PhD prog-

ramba való felvételét alapozta meg az első publikáció megjelenése. A program egyértelműen sikeresnek bizonyult!

Köszönetnyilvánítás

A jelen tanulmányban közölt program-
elem és teljesítmények a K+F Stúdió Kft.
által 2020/2021. tanévre tervezett, de a
COVID-19 világjárvány következtében
2022. júniusáig kitolódott „Innovációs
Stúdium 2020/2021” teljesítményre ösz-
tönző, gazdagító tehetséggondozó prog-
ram keretében jöttek létre. A program
támogatója a Miniszterelnökség és a
Nemzeti Tehetség Program (pályázati
azonosító: NTP-PKTF-20-0009). Támog-
atásukat ezúton is köszönjük!

Irodalom

- Bardwick, J. (1995): *Danger in the Comfort Zone: How to Break the Entitlement Habit that's Killing American Business*. New York: American Management Association.
- Boros Vivien (2022): Megfelelő egyensúly az egészséges életmódban (orthorexia nervosa, anorexia nervosa, exorexia). In Mező Katalin és Mező Ferenc (Szerk.): *Innovációs stúdium: válogatott tanulmányok*. K+F Stúdió Kft.,

- Debrecen. 65-72. o. ISBN 978-615-81707-4-1
- Dán Kitty (2022): Az iskolai lemorzsolódás hátterének vizsgálata. In Mező Katalin és Mező Ferenc (Szerk.): *Innovációs stúdium: válogatott tanulmányok*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. 99-111. o. ISBN 978-615-81707-4-1
- Demeter Zsuzsa (2022): A jövő gyógypedagógus társadalmának hajlandósága a mesterséges intelligencia (MI) használatára. In Mező Katalin és Mező Ferenc (Szerk.): *Innovációs stúdium: válogatott tanulmányok*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. 83-97. o. ISBN 978-615-81707-4-1
- Fülöp Bernadett Kíra (2022): Autizmus spektrum zavarral élő gyermekek fejlesztése az óvodában. In Mező Katalin és Mező Ferenc (Szerk.): *Innovációs stúdium: válogatott tanulmányok*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. 73-82. o. ISBN 978-615-81707-4-1
- Kunkli Anita Tímea (2022): A mononukleáris sejtek, mint fertőzések és betegségek orvosbiológiai modellje. In Mező Katalin és Mező Ferenc (Szerk.): *Innovációs stúdium: válogatott tanulmányok*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. 11-21. o. ISBN 978-615-81707-4-1
- Mező Katalin (2015). *Kreativitás és élménypedagógia*. Kocka Kör, Debrecen.
- Mező Katalin és Mező Ferenc (2022): Előszó. In Mező Katalin és Mező Ferenc (Szerk.): *Innovációs stúdium: válogatott tanulmányok*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. 9-10. o. ISBN 978-615-81707-4-1
- Mező Katalin és Mező Ferenc (2022): Zárógondolatok. In Mező Katalin és Mező Ferenc (Szerk.): *Innovációs stúdium: válogatott tanulmányok*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. 157-158. o. ISBN 978-615-81707-4-1
- Mező Kristóf Szíriusz (2022): A zenei kreativitás forradalma, a polifónia megjelenése a középkori egyházi zenében. In Mező Katalin és Mező Ferenc (Szerk.): *Innovációs stúdium: válogatott tanulmányok*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. 113-119. o. ISBN 978-615-81707-4-1
- Mező Lilla Dóra (2022): Magyar közszolgálati televíziók és rádiók vizsgálata 2000-2019 között. In Mező Katalin és Mező Ferenc (Szerk.): *Innovációs stúdium: válogatott tanulmányok*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. 135-157. o. ISBN 978-615-81707-4-1
- Prágai Bálint János (2022): Véletlenszerű fagráf generálása Python nyelven. In Mező Katalin és Mező Ferenc (Szerk.): *Innovációs stúdium: válogatott tanulmányok*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. 121-133. o. ISBN 978-615-81707-4-1
- Rostás Melinda, Virga József és Klekner Álmos (2022): Oligodendroglómák extracelluláris mátrix komponenseinek tumorinvázióban betöltött szerepe. In Mező Katalin és Mező Ferenc (Szerk.): *Innovációs stúdium: válogatott tanulmányok*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. 41-64. o. ISBN 978-615-81707-4-1
- Törner Bernadett (2022): A B2-glikoprotein interakciójának vizsgálata heparinnal. In Mező Katalin és Mező Ferenc (Szerk.): *Innovációs stúdium: válogatott tanulmányok*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. 23-40. o. ISBN 978-615-81707-4-1
- White, Alasdair A. K. (2009): *From Comfort Zone to Performance Management*. White & MacLean Publishing.

Yerkes, R - Dodson, J.(1907).*The Dancing
Mouse, A Study in Animal Behavior.*
Journal of Comparative Neurology;
Psychology, Number 18, pp 459–482.

A „FELFEDEZÉS, ALKOTÁS, TANULÁS” PROJEKT ÉS A HADTUDOMÁNY KAPCSOLATA

Szerzők:

Mező Ferenc (PhD)
Kocka Kör
(Magyarország)

Mező Katalin (PhD)
Kocka Kör
(Magyarország)

Első szerző e-mail címe:
ferenc.mezo1@gmail.com

Lektorok:

Kelemen Lajos (PhD.)
Poliforma Kft. (Magyarország)

Szabóné Balogh Ágota (PhD.)
Gál Ferenc Egyetem
(Magyarország)

...és további két anonim lektor

Absztrakt

A „Felfedezés, alkotás, tanulás” című projektet a Kocka Kör Tehetséggondozó Kulturális Egyesület szervezte 2021/2022-ben a Nemzeti Tehetség Program és a Miniszterelnökség támogatásával (pályázati azonosító: NTP-INNOV-21-0241). Ez a cikk a projekt és a hadtudomány közötti kapcsolódási pontokat mutatja be.

Kulcsszavak: felfedezés, alkotás, tanulás, tehetség

Diszciplínák: pszichológia, pedagógia, hadtudomány

Abstract

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE „FELFEDEZÉS, ALKOTÁS, TANULÁS” / “DISCOVERY, CREATION, LEARNING”/ PROJECT AND THE MILITARY SCIENCE

The project “Discovery, creation, learning” was organized by the Kocka Kör Talent Development Cultural Association in 2021/2022 with the support of the Hungarian National Talent Program and the Prime Minister's Office (application ID: NTP-INNOV-21-0241). This article presents the interfaces of this project with military science.

Keywords: discovery, creation, learning, talent, military science

Disciplines: psychology, pedagogy, military science

Mező Ferenc és Mező Katalin (2022): A „Felfedezés, alkotás, tanulás” projekt és a hadtudomány kapcsolata. *Lélektan és hadviselés – interdiszciplináris folyóirat*, IV. évf. 2022/1. szám. 135-142. doi: 10.35404/LH.2022.1.135

A „Felfedezés, alkotás, tanulás” projektet Kocka Kör Tehetséggondozó Kulturális Egyesület a 2021/2022. tanévben valósította meg a Nemzeti Tehetség Program és a Miniszterelnökség támogatásával (pályázati azonosító: NTP-INNOV-21-0241).

Jelen tanulmány ennek kapcsolódási pontjait mutatja be a hadtudománnyal.

A projekt egyrészt tudományos alprogramból (alprogramvezető Borbélyné dr. Bacsó Viktória), másrészt művészeti alprogramból állt (alprogramvezető: Kiss Papp Csilla).

A tudományos alprogramban résztvevő tehetséges fiatalok interdiszciplináris szemlélettel közelítették meg az érdeklődésükhöz közel álló természettudományos témákat, melyből publikációkat, konferencia előadásokat és a résztvevők által alkotott (3D virtuális térben megvalósuló) online kiállításokat (11 kiállítást)

alkottak. Mindezek elérhetők a projektet bemutató weboldalon, melynek URL-je: <https://www.kockakor.hu/ntp-innov-21-0241>

A résztvevők által feldolgozott témák több szempontból kötődtek a hadtudományhoz is. A továbbiakban ötleteket adunk ahhoz, hogy miként vonhatók be a természettudományi tematikájú virtuális kiállítások a hadtudományok iránt érdeklődő fiatalok pályaeorientációjába:

A résztvevők érdeklődési fókuszába álló kiállítások egy része a csillagászattal, a világképekkel, a bolygókkal, a csillagokkal, a Holddal foglalkozott (1. ábra):

- Hegedűs Máté (2022): *Johannes Kepler* (virtuális kiállítás)..
- Soós Lukács Szabolcs és Fehér Botond (2022): *Világképek* (virtuális kiállítás).
- Magyar Dóra Gabriella és Gál Viktória (2022): *A Hold* (virtuális kiállítás).
- Ilyés Sára és Bodnár Hanna (2022): *Csillagok* (virtuális kiállítás).

Hegedűs Máté Johannes Kepler életének, életművének vizsgálatával foglalkozott mélyebb szinten. Kepler a bolygók mozgásával kapcsolatos tanai és törvényei a mai napig figyelemre méltó teljesítmények.

1. ábra: a „Felfedezés, alkotás, tanulás” projekt csillagászati tárgyú virtuális kiállításai.
Forrás: a Szerzők

Soós Lukács Szabolcs és Fehér Botond a világképekre fókuszáltak. A világképek elsődlegesen arról tájékoztatnak, hogy egy korszak emberei hogyan gondolkodnak, mit mondanak a világra vonatkozóan. Az eltérő világképek számos ellenségeskedés, háború kiindulópontjai voltak, s lehetnek a

jövőben is. Bár Soós és Lukács (2022) elsősorban a tudományos/filozófiai világképekre koncentrált, nem szabad megfeledkezni a valláson, hiten alapuló világképekről sem, melyek ugyancsak sokszor voltak már háborúk okai, ürügyei.

Magyari Dóra Gabriella és Gál Viktória a Holdat mutatják be virtuális kiállításukban. A Hold állásának ismerete mindig is központi szerepet játszott az éjszakai hadi műveletekben, hiszen általa a katonai egységek térkép nélkül is viszonylag biztonságosan tájékozódhatnak, az álcázás és a felderítés is más holdfényben vagy újhold idején. Például Forray (2018) is bemutatja Hold-módszert, amely a Hold alapján történő tájékozódást írja le. A Hold-módszer tulajdonképp a Nap-módszerre épül, mely szerint a Nap nagyjából (de nem pontosan) reggel 06:00-kor keleten, déli 12:00-kor délen, 18:00-kor nyugaton, és 24:00 órakor északi irányban látható, vagy lenne látható (nyári időszámítás idején ezekhez adjunk hozzá 1-1 órát). A Hold fázisából meg lehet állapítani a Nap irányát, és abból az égtájakat. A telihold mindig pont átellenes irányban van, mint a Nap, hiszen ezért veri vissza teljes felénk mutatott felszínéről a fényt. Éjfélkor, a Nap pont északi irányban van, a telihold tehát délen, reggel 06:00-kor nyugaton, 12:00-kor északon, 18:00-kor keleten (lenne) látható. Az újhold: alapvetően a Nap irányában található, csak épp nem látszik, de az előző következő napon, amikor egy nagyon vékony sarló látszik, használható, még ha pontatlanabbul is. Tehát ekkor a Hold ugyanúgy, mint a Nap:

06:00-kor keleten, 12:00-kor délen, 18:00-kor nyugaton, 24:00-kor északon található, és a közbeni időpontokban is könnyen számolható. Első negyed idején D-betű alakú a Hold. A Nap tehát hozzá képest és a mi szempontunkból „jobbról” világítja meg. A Hold 06:00-kor északon, 12:00-kor keleten, 18:00-kor délen, 24:00-kor nyugaton található. Az utolsó negyed idején a Hold C (vagy: fordított D-betű) alakú, mert a Nap (a földi megfigyelők szempontjából) balról világítja meg. A Hold 06:00-kor délen, 12:00-kor nyugaton 18:00-kor északon, 24:00-kor keleten látszik. Ugyanakkor a Holddal kapcsolatos hiedelmeket és tapasztalatokat már az ősi civilizációk is felhasználták harci gondolkodásukban. Például az Inka Birodalomban kedvezőnek tartották, hogy telehold idején indítsák a háborúkat, mivel ehhez a Hold-istenséggel kapcsolatos szimbolikus és rituális hiedelmeket társítottak. Az inkák újholdra befejezték a hadműveletet. E hiedelmük miatt is hátrányba kerültek a hódító spanyol sereggel szemben, mert ez nehézkessé tette a hadmozdulataikat.

Ilyés Sára és Bodnár Hanna a csillagokkal ismerteti meg a virtuális kiállításuk látogatóit. Az előzőekhez hasonlóan a csillagok alapján is lehet tájékozódni (Forray, 2018). A csillagok felhasználásával az É-i irány megállapításának alapvető módja a Sarkcsillag útján történő meghatározás. A Sarkcsillag helyének megállapításához először meg kell keresni az égbolton a köz tudatban ismert néven a Nagy Göncölszekeret, vagy más néven a Nagymedve csillagképet. A Göncölszekér szekér végén

lévő utolsó két csillagot egy egyenesel összekötve, lehetőség van arra, hogy a két csillag távolságát ötször felmérjük erre az egyenesre. Így előkerül az égen a Kis Göncölszekér (Kismedve) szekérrudjának végén lévő csillagát, ez a többi csillagnál valamivel fényesebben ragyogó Sarkcsillag, mely kijelöli éjjel is az északi irányt. Többek között a világtájak meghatározását is a Sarkcsillagra mutató irányokból alakították ki

Szintén érdekes kiállítási témaként szolgált a föld légkörével, a légköri jelenségek megértésével foglalkozó természet-tudományi ismeretek. E témakörben létrejött virtuális kiállítások szerzői és címei (2. ábra):

- Kulcsár Ábel (2022): *Földünk légköre* (virtuális kiállítás).
- Szögi Lilian Eszter (2022): *Nagy légkörzések* (virtuális kiállítás).

2. ábra: a „Felfedezés, alkotás, tanulás” projekt légkörről kapcsolatos virtuális kiállításai.

Forrás: a Szerzők

A légköri nyomás vagy légnyomás valamely adott földrajzi helyen uralkodó nyomás, amelyet a levegő súlya okoz. A légköri nyomás hatását a háborúk kontextusában is vizsgálják. Chris Scott 2018-as vizsgálatában például arra derült fény, hogy némely légitámadás legalább 300 villámcsapásnyi energiát szabadít fel, így például a második világháborúban a szövetségesek által ledobott bombák olyan erejűek voltak, hogy átmenetileg a Föld légkörének felső rétegét is felmelegítették. Másrészt megjegyezhetjük, hogy napjaink haditechnikai újításai közé tartoznak a klíma- és időjárás fegyverek. A klíma-fegyver alkalmazásának célja az, hogy a Föld légkörét, hidroszféráját és geoszféráját befolyásolva a fegyver alkalmazói szempontjából kívánatos klimatikus viszonyok alakuljanak ki a bolygó egy bizonyos területén. A klíma-fegyverek technológiáik révén például légköri kataklizmákat okoznak, melynek eredményeként tornádók, tájfunok, záporok stb. alakulhatnak ki, de képesek akár szárazságot, fagyot is előidézni. Már 1954-ben a francia Lannemezan város környékén teszteltek egy olyan eszközt, amely egy klímafegyver prototípusa, és amely később egy harci meteoron alapjául szolgált. Napjainkra azonban már az USA, és Oroszország is elismerte, hogy rendelkezik ilyen irányú technológiákkal. Az Egyesült Államok a HAARP (High Frequency Active Auroral Research Program) kutatási program keretében tulajdonképpen egy új típusú fegyver – egy integrált geofizikai fegyver – létrehozásával foglalkozik, amely

nagyfrekvenciás rádióval hat a Föld-közel környezetre.

A kiállítások következő csoportja a radioaktivitással kapcsolatos. Szerzők és kiállításcímek (3. ábra):

- Berkes Panna és Kormos Petra (2022): *Marie Curie* (virtuális kiállítás).
- Lupó Patrik és Pethő-Tóth Ádám (2022): *Radon* (virtuális kiállítás).

3. ábra: a „Felfedezés, alkotás, tanulás” projekt radioaktivitással kapcsolatos virtuális kiállításai. Forrás: a Szerzők

Berkes Panna és Kormos Petra (2022) kiállításukban Marie Curie személyében egy olyan kutatónőt mutatnak be, aki a radioaktivitás kutatásának szentelte életét. Az atomenergia felhasználása többször felszínre került a háborúkban. Ezzel kapcsolatosan a sugárzás élettani hatásainak vizsgálata, a sugárvédelem, a háborús

katasztrófák stb. témák számtalan okot adhatnak a radioaktivitással kapcsolatos – had- és/vagy természettudományi kutatásokra.

Lupó Patrik és Pethő-Tóth Ádám virtuális kiállításán a radonnal ismerkedhetünk meg. A radon színtelen, szagtalan, ám keserű ízű és radioaktív (egészségre ártalmas) nemesgáz, az emberi szervezetre kifejezetten káros. Nagy mennyiségben pusztító fegyverként használható, kis mennyiségben azonban gyógyhatásairól is ismert fájdalom- és gyulladáscsökkentő szerepű anyag.

A tudományos alprogram résztvevői között volt, aki az energiatakarékosság témájára szerette volna felhívni a figyelmet. Ide sorolható virtuális kiállítások és Szerzőik (4. ábra):

- Iván Tamás (2022): *Energiatakarékosság otthonunkban* (virtuális kiállítás).
- Zsíros Dávid (2022): *Energiatakarékosság a háztartásban* (virtuális kiállítás).

A civil-katonai együttműködés (CIMIC) keretében kifejezetten hangsúlyossá válhat az energiagazdaság, szűkebb értelemben pedig az otthoni, polgári energiagazdálkodás fontossága egy olyan világban, ahol az energiatermelés és -ellátás nemzetközi és egyéni problémákat, konfliktusokat okozhat. Emellett napjainkban a hadászat is sokat foglalkozik az energiatudatossággal. 2022 júniusában az amerikai hadsereg például bemutatta az első lebegő nap-elemparkját az Észak-Karolinában lévő Big Muddy-tavon. A panelek egy megawatt

4. ábra: a „Felfedezés, alkotás, tanulás” projekt energiatakarékosságra fókuszáló virtuális kiállításai. Forrás: a Szerzők

villamos energiát lesznek képesek előállítani, mely a közeli kiképzőlétesítmény számára biztosít majd tartalék energiaforrást, áramkimaradás esetére. A hadsereg célja ezzel a megújuló energia használatának fellendítése (Lányi, 2022). Ugyanakkor Európában is nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy mivel a hadseregek a harctevékenységük miatt nagy mértékben függnek a fosszilis energiahordozóktól, ezért ezt a függést csökkentsék és növeljék a megújuló energiák felhasználásának az arányát a védelmi szférában, különösen a válságkezelő műveletekben. Ennek elérésére az Európai Védelmi Ügynökség (European Defence Agency, EDA) egy új energiaellátó rendszer kifejlesztését tűzte ki célul. E

törekvés jegyében a hadsereg áramellátást biztosító napenergia előállító rendszer tervének kidolgozása kezdődött meg.

A kiállítások összefoglalójaként – mintegy a „birodalom térképeként” – jött létre Mező Kristóf Szíriusz virtuális kiállítása (5. ábra), melynek címe: *Virtuális kiállítások az NTP-INNOV-21-0241 projekt keretében.*

5. ábra: a „Felfedezés, alkotás, tanulás” projekt virtuális kiállításait összefoglaló virtuális kiállítás. Forrás: a Szerzők

Módszertani ajánlások a természettudományok iránt érdeklődő tanulók körében a hadtudományt népszerűsítő foglalkozások tartásához

Noha legtöbb – főként, de nem kizárólag fiú – gyermek játécai között előfordult a fakardtól az öntapadós pisztolyig számos „csodafegyver”, később pedig a háborús filmek, illetve a stratégiai

vagy a „szimpla lövöldözős” játékok révén ébredhet érdeklődés a fiatalokban a katonai pálya iránt, ez az érdeklődés azonban ritkán jut el a katonai pálya választásáig, vagy a hadtudományok műveléséig. Hasonló a helyzet a természettudományokkal is: a gyermekekben a természet iránti ösztönös kíváncsiság ritkán elég ahhoz, hogy természettudományos kutatói pályát válasszanak a fiatalok. Különösen érdekes e két érdeklődési kör közös metszete: a természettudományos alapokon nyugvó hadtudományi tárgyú tanulmányok, kutatások területe. A hadtudományi érdeklődési körhöz kapcsolódhat természettudományok iránti nyitottság is, és fordítva: az alapvetően a természettudományok iránt érdeklődő fiatalok önállóan vagy ösztönzés hatására a hadtudományi alkalmazás felé is orientálhatók. Ennek érdekében célszerű megtalálni a kapcsolatot a természettudományok iránt nyitott fiatalok érdeklődési területe és a hadtudomány között, és e kapcsolatra fel is kell hívni a fiatalok figyelmét.

Ennek sajátos, jelen tanulmányban tárgyalt módszere lehet a virtuális kiállítások bevonásával végzett dúsító-gazdagító tehetséggondozó programok alkalmazása is. Az alábbiakban néhány ajánlást teszünk arra, hogy a virtuális kiállítások miként használhatók fel az ilyen programokban.

1) A virtuális kiállítások lehetnek az ismereteket gazdagító tehetséggondozás eszközei. Ebben az esetben a tanulók egyéni, páros, kiscsoportos vagy csoportos munkaformában szereznek ismereteket egy-egy virtuális kiállítás témájával kap-

csolatban. A kiállítás megtekintése előtt és után pedig a kiállítás témájához kapcsolódó hadtudományi összefüggésekről, alkalmazási lehetőségekről szóló előadás, vita, projekt valósítható meg.

2) A virtuális kiállítások kvízzjátékokhoz is nyújthatnak háttérinformációkat. A virtuális kiállítás megtekintése és a kvízzjáték egymáshoz képest történő sorrendje alapján három eset lehetséges. Előfordulhat, hogy a kvízzjátékot előkészítő felkészüléshez használható fel egy-egy virtuális kiállítás. Egy másik esetben a kvízzjáték során használható segédeszközként (iskolai értelemben vett „puskaként”) is használhatók a virtuális kiállítások. Végül a kvízzjátékot követő önellenőrzés eszközeként is tekinthetünk a virtuális kiállításokra.

3) Szabaduló szoba jellegű feladatoknak is (virtuális) helyszíne lehet egy-egy virtuális kiállítás. Ebben az esetben a játékosoknak a kiállítás megtekintése során a témával, vagy a kiállítás helyszínével kapcsolatos feladatokat kell záros határidőn belül (olykor időnyomásos helyzetben) egyénileg, párban vagy kiscsoportban megoldaniuk.

4) Virtuális kiállítás létrehozása. Az OxIPO Kibertérben például lehetőség van önálló virtuális kiállítások létrehozására is. Ennek keretében a fiatalok természettudományi és/vagy hadtudományi témákkal kapcsolatban tervezhetnek és valósíthatnak meg virtuális kiállításokat. E kiállítások megrendelése az OxIPO Kibertér üzemeltető K+F Stúdió Kft.

<https://www.kpluszf.com> honlapján keresztül lehetséges.

Összefoglalás

A Kocka Kör Tehetséggondozó Kulturális Egyesület „Felfedezés, alkotás, tanulás” projektjében (pályázati azonosító: NTP-INNOV-21-0241) megvalósuló kiállítások a természettudományok mellett számos egyéb tudományterületi – így a hadtudomány területi – kapcsolódás, asszociáció lehetőségének teret nyitottak. A programban résztvevők felismerték az ismeretek inter- és multidiszciplinaritását, mely a széleslátókörű kutatói gondolkodás alapja. A tanulmányban bemutatott hadtudományi ötletelés kiindulópontja lehet, az olyan típusú tehetséggondozásoknak, ahol nem csak a szűk értelemben vett, egy-egy tudományterületre koncentrált teljesítményre szeretnénk ráállítani a tanulókat. Mindezek hozzájárulnak ahhoz, hogy a tehetségeink a későbbiekben sokoldalúan és nyitottan forduljanak a kutatói sokszínűség felé.

Irodalom

- Forray László (2018): *Túlélés alapjai mérsékelt égövi viszonyok között* VIII. Hadtudomány, 11. (4). 29-71.
- Lányi Örs (2022): *Lebegő napelemparkot épít az amerikai hadsereg*. Web: <https://24.hu/tech/2022/06/15/lebego-napelempark-amerikai-hadsereg-megujulo-energia/>

A „HÖLGYEK A TUDOMÁNYBAN (2020/2021)” PROGRAM TAPASZTALATAI A KATONAI, HADTUDOMÁNYI PÁLYAORIENTÁCIÓ ASPEKTUSÁBÓL

Összeállította: Mező Katalin (PhD)

A K+F Stúdió Kft. „Hölgyek a tudományban 2020/2021” című tehetséggon-
dozó programját a Miniszterelnökség és a
Nemzeti Tehetség Program támogatásával
valósította meg (a Covid-19 vírusbetegség
okozta pandémia miatt 2022. június 30.-ig
bezárólag (pályázati azonosító: NTP-
NEER-20-0009).

A projektösszefoglaló megtekinthető itt:
[https://www.kpluszf.com/assets/docs/P
ROJEKT/NTP-NEER-20-0009-
PROJEKTOSSZEFOGLALO.pdf](https://www.kpluszf.com/assets/docs/PROJEKT/NTP-NEER-20-0009-PROJEKTOSSZEFOGLALO.pdf)

A program misszója: a tudományos
karrier iránt érdeklődő fiatal női tehetségek
segítése. A nemek közötti esélyegyenlőség
biztosítása olyan, hagyományosan (sztere-
otípiászerűen) elsősorban férfiak által mű-
velt területeken, mint a műszaki tudo-
mányok, a matematika, az informatika,
vagy az orvostudomány. Könnyen belát-
ható, hogy a katonai karrier, illetve a
hadtudományok művelése sem tipikusan a
középsikolás, egyetemista lányok érde-
klődésének középpontjába tartozó lehe-
tőségek. Ugyanakkor kellő érzékenyítéssel,
a karrierlehetőségek bemutatásával, s az
ehhez kapcsolódó életvezetési tanács-
adással a katonai és hadtudományi pálya-
orientáció is lehetséges a lányok, nők
körében is.

A „Hölgyek a tudományban (2020/
2021)” programban például a következő
tevékenységeken keresztül történt meg a

természettudományok iránti érzékenyítés,
pályaorientáció:

Egy tanulásmódszertani képzés során az
OxIPO-modellen alapuló tanulásfejlesztés
olyan módszereivel ismerkedhettek meg a
részrtvevők, melyek lehetővé teszik szá-
mukra a kreatív (produktív, információ-
termelő) tanulást, kutatást.

„Önismereti és karriertervezési tréning”
során a tudományos karrier tervezését
segítő önismereti és gyakorlati élmények
biztosítása történt meg. Játékos tréning-
feladatokon keresztül aknázhathatjuk ki az
azokba rejtett nondirektív tanácsadás
lehetőségeit.

Szülőket és gyermekeiket is megszólító
workshopok rendezése. Tekintve, hogy a
továbbtanulási, pályaválasztási döntések-
ben a szülőknek sok esetben nagy bele-
szólása van, így célszerű őket is tájé-
koztatni a lányukra váró karrierlehe-
tőségekről, azok előnyiről, hátrányairól.

A hölgyekkel íratott, (had)tudományos
karriert befutott nőkről szóló életrajzi
írások jelentős attitűdformáló hatással
lehetnek alkotóik és talán olvasóik
továbbtanulási, munkavállalási döntéseit
illetően.

Az előző bekezdésben említett publiká-
ciókhoz hasonló céllal és módszerrel
(had)tudományi és/vagy katonai karrierrel
jellemezhető nőkről szóló konferencia
prezentációk tartására is motiválhatjuk a
hölgyeket. Itt is a lényeg az önálló kutató,
információfeldolgozó tevékenységen van,
ami segíthet a téma iránti bevonódásban.

A publikáció és a konferencia prezentáció mellett kisfilm és/vagy virtuális kiállítás készítése is attitűdformáló feladat lehet.

Hosszabb távon pedig a lányok mentorálása jelenthet segítséget számukra tanulmányi, életvezetési problémáik megoldása során.

ÖSSZEFOGLALÓ A „KUTATÁS ÉS INNOVÁCIÓ (2022)” KONFERENCIÁRÓL

Összeállította: Mező Ferenc (PhD)

Research and Innovation (2022) / Kutatás és Innováció (2022)
INTERNATIONAL INTERDISCIPLINARY CONFERENCE / NEMZETKÖZI INTERDISZCIPLINÁRIS KONFERENCIA
Deadline of Registration: 20 March 2022 / A regisztráció határideje: 2022. Márc. 20.
Conference: Prague, 16 Apr 2022 / Konferencia: Prága, 2022. Ápr. 16.

Organizers/Szervezők:
KOCKA KÖR
www.kockakor.hu
1957 ENDRE DIÁKKÖR
TOPSERVIS
spol. s r.o.
K+F STÚDIÓ Kft.
www.kpluszi.com

Cseh Köztársaság Magyarország Szlovákia
Journals: OxiPO Artificial Intelligence Psychology & Warfare Folyóiratok: OxiPO Mesterséges intelligencia Lélektan és hadviselés

A „Kutatás és Innováció (2022)” nemzetközi konferencia 2022. április 16.-án került megrendezésre Prágában (Cseh Köztársaság).

A társszervezők köre ABC-rendben:

- Ady Endre Diákkör (Cseh Köztársaság)
- K+F Stúdió Kft. (Magyarország)
- Kocka Kör Tehetséggondozó Kulturális Egyesület (Magyarország)
- Topservis spol s r.o. (Szlovákia)

A hallgatóbarát konferenciát Dr. Mező Katalin nyitotta meg, és *Creativity and Innovation* című előadása címének megfelelően részletezte a kreativitás és az innováció kapcsolatát. Ezt követően Dr. Mező Ferenc mutatta be az Innovációs Stúdium tehetséggondozó műhelyt *About the "Innovatio Studium"* című prezentációjában.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekkel kapcsolatos pedagógiai innovációkat megalapozó kutatásokat mutattak be az alábbi szerzők:

Dán Kitti (2022): *Iskolai lemorzsolódás vizsgálata*

Demeter Zsuzsa (2022): *A jövő gyógypedagógus társadalmának hajlandósága a mesterséges intelligencia (MI) használatára*

Fülöp Bernadett Kíra (2022): *Roma gyermekek hátránycsökkentése a tiszacsegei óvodában*

Mező Kristóf Szíriusz (2022): *A zenei tehetség és a családi háttér kapcsolata*

A molekuláris biológiai terén végzett kutatási tapasztalatokról, eredményekről számoltak be a következő előadók:

Kunkli Anita Tímea (2022): *A programozott sejthalál molekuláris szintű mechanizmusai*

Rostás Melinda, Dr. Virga József és Dr. Klekner Álmós (2022): *Oligodendroglómák extracelluláris mátrix komponenseinek tumorinvázióban betöltött szerepe*

Toner Bernadett (2022): *A reaktív oxigénformák (ROS) szerepe és antioxidáns hatások a növényi sejtekben*

Multidiszciplináris előadások szekciójában kerültek bemutatásra az alábbi előadók prezentációi:

Mező Lilla Dóra (2022): *Magyar közszolgálati televíziók és rádiók*

Boros Vivien (2022): *A megfelelő egyensúly az egészséges életmódban*

Prágai Bálint János (2022): *Rice-golomb kódolás Sage nyelvben*

A konferencia vacsora pedig további alkalmat adott a szakmai eszmecserére.

Research and Innovation (2022)

INTERNATIONAL INTERDISCIPLINARY CONFERENCE

Deadline of Registration: 20 March 2022

Conference: Prague, 16 Apr 2022

Kutatás és Innováció (2022)

NEMZETKÖZI INTERDISZCIPLINÁRIS KONFERENCIA

A regisztráció határideje: 2022. Márc. 20.

Konferencia: Prága, 2022. Ápr. 16.

MEGHÍVÓ A „TANULÁS ÉS TÁRSADALOM”
INTERDISZCIPLINÁRIS NEMZETKÖZI KONFERENCIÁRA (2022)

INVITATION FOR 'LEARNING AND SOCIETY'
INTERDISCIPLINARY INTERNATIONAL CONFERENCE (2022)

DATE:	IDŐPONT:
10 Nov 2022 – 12 Nov 2022	2022. nov. 10. – 2022. nov. 12
TYPE AND PLACE:	TÍPUS ÉS HELYSZÍN:
<i>Personal meeting:</i> Eger (Hungary)	<i>Személyesen:</i> Eger (Magyarország)
<i>E-conference:</i> online	<i>E-konferencia:</i> online
WEBSITE:	WEBOLDAL:
https://uni-eszterhazy.hu/tanulas-konferencia	
ORGANIZERS:	SZERVEZŐK:
The main organizer of the Conference: Eszterházy Károly Catholic University	A konferencia főszervezője: Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Co-organizers: R & D Studio Ltd. Cube Circle Association The international group of co-organizers is under planning.	Társszervezők: K + F Stúdió Kft. Kocka Kör Egyesület A társszervezők nemzetközi köre tervezés alatt áll.

SUPPORTER:	TÁMOGATÓ:
 NATIONAL RESEARCH, DEVELOPMENT AND INNOVATION OFFICE HUNGARY	 AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT
PROJECT FINANCED FROM THE NRDI FUND MOMENTUM OF INNOVATION	NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS HÍRŐR AZ INNOVÁCIÓ LENDÜLETE

Mecenatúra

Project ID: Projektazonosító:

MEC_SZ_21_141117

The project is implemented with the support of the National Research, Development and Innovation Fund of the Ministry of Innovation and Technology and on the basis of the Grant Certificate issued by the National Research, Development and Innovation Office.	Projekt az Innovációs és Technológiai Minisztérium Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott támogatásával és a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal által kibocsátott Támogatói Okirat alapján valósul meg.
PRICES: Free, but subject to registration. Registration will be available via the link on the event website from September 2022.	ÁRAK: Ingyenes, de regisztrációhoz kötött. Jelentkezni 2022 szeptemberétől a rendezvény honlapján található linken keresztül lehet.
JOURNALS: OxIPO Artificial Intelligence Psychology and Warfare	FOLYÓIRATOK: OxIPO Mesterséges intelligencia Lélektan és hadviselés
MAIN ORGANIZER: Ferenc Mező (Ph.D.) mezo.ferenc@uni-eszterhazy.hu	FŐSZERVEZŐ: Mező Ferenc (Ph.D.)
SHORT DESCRIPTION: This event is an international interdisciplinary conference in Hungary for answering the following questions:	RÖVID ISMERTETŐ: Az esemény egy Magyarországon megvalósuló nemzetközi interdiszciplináris konferencia a következő kérdések megválaszolására:
How can we increase the effectiveness of learning for a successful society?	Hogyan növelhetjük a tanulás hatékonyságát egy sikeres társadalom számára?
What actions can society do to help effective learning?	Milyen intézkedéseket tehet a társadalom a hatékony tanulás érdekében?
These questions are based on a thesis statement: learning is the basis of a successful society, and vice versa: society needs successful school learning. We can find a number of examples for this in the history from ancient China through the Sputnik-Shocked USA of 1957s (and its 1958s National Defense Education Law) to the nowadays educational challenges created by the pandemic.	E kérdések háttérében egy tézis áll, amely szerint: a tanulás a sikeres társadalom alapja, és fordítva: a társadalomnak szüksége van a sikeres iskolai tanulásra. Számos példát találunk erre a történelemben, az ókori Kínától az 1957-es évek Szputnyik-sokkolt USA-ján (és annak 1958-as nemzetvédelmi oktatási törvényén) keresztül a világjárvány mai oktatási kihívásaiig.
PURPOSE:	CÉL:

The purpose of this conference is to give an opportunity for the meetings and cooperation for those domestic and foreign (junior and senior) researchers who study learning/teaching, society, and their interactions. Given the interdisciplinary nature of the topic, this event may be of interest to specialists of more disciplines (e.g. psychology, pedagogy, sociology, politology, economy, etc.).

E konferencia célja, hogy lehetőséget adjon a találkozókra és az együttműködésre azoknak a hazai és külföldi (fiatal és vezető) kutatóknak, akik a tanulást/tanítást, a társadalmat és annak kölcsönhatásait tanulmányozzák. Tekintettel a téma interdiszciplináris jellegére, ez az esemény több tudományterület (pl. pszichológia, pedagógia, szociológia, politológia, gazdaság stb.) szakemberei számára is érdekes lehet.

EXPECTED OUTCOMES:

Expected outcomes of this conference are the following: we would like to establish the base of an international and long-time learning research project, and this conference would be its initial step. On the other hand, oral and poster presentations, published papers, a book, a film, and discussions may give more information to answer the questions above, and, additionally, the new information could serve as starting points of international researches in the future.

VÁRHATÓ EREDMÉNYEK:

A konferencia várható eredményei a következők: szeretnénk megalapozni egy nemzetközi és hosszú távú tanulás kutatási projekt alapját, és ez a konferencia lenne ennek a kezdeményezés-nek az első lépése. Másrészt a megvalósuló szóbeli és poszter előadások, a megjelenő publikációk, könyv, film, és a megbeszélések több információt adhatnak a fenti kérdések megválaszolásához és az új információk is a nemzetközi kutatások kiindulópontjai lehetnek a jövőben.

„TANULÁS ÉS TÁRSADALOM” INTERDISZCIPLINÁRIS NEMZETKÖZI KONFERENCIA (2022)

‘LEARNING AND SOCIETY’ INTERDISCIPLINARY INTERNATIONAL CONFERENCE (2022)

WEBSITE: WEBOLDAL:

<https://uni-eszterhazy.hu/tanulas-konferencia>